

NGUYỄN DU
(1765-1820)

The
Tale
of
Kiều

A Bilingual Edition
by
Ngô Bình Anh Khoa

NGUYỄN DU
(1765-1820)

The
Tale
of
Kiều

A Bilingual Edition
by
Ngô Bình Anh Khoa

The Tale of Kiều

By Nguyễn Du

A Bilingual Edition by Ngô Bình Anh Khoa

Translated and published by Ngô Bình Anh Khoa at Smashwords

Copyright © 2016 by Ngô Bình Anh Khoa

All rights reserved.

Smashwords Edition, License Notes

This ebook is licensed for your personal enjoyment only. This ebook may not be re-sold or given away to other people. If you would like to share this book with another person, please purchase an additional copy for each recipient. If you're reading this book and did not purchase it, or it was not purchased for your use only, then please return to your favorite ebook retailer and purchase your own copy. Thank you for respecting the hard work of this author.

Acknowledgements:

I would like to thank my family, my mother and father, both of whom have stood by my side since the very beginning and without whose help and support, this bilingual book would most likely never have been finished.

Contents

[Lời nói đầu](#)

[Truyện Kiều](#)

[I](#)

[II](#)

[III](#)

[IV](#)

[V](#)

[VI](#)

[VII](#)

[VIII](#)

[IX](#)

[X](#)

[XI](#)

[XII](#)

[XIII](#)

[XIV](#)

[XV](#)

[XVI](#)

[XVII](#)

[XVIII](#)

[XIX](#)

[XX](#)

[XXI](#)

[XXII](#)

[XXIII](#)

[XXIV](#)

[XXV](#)

[XXVI](#)

[XXVII](#)

[About the Translator](#)

Lời nói đầu

Nguyễn Du (1765-1820) là một trong những đại thi hào nổi tiếng hàng bậc nhất trong lịch sử nước Việt Nam và tên tuổi của ông cho đến ngày nay vẫn còn được người đời ca ngợi do các cống hiến của ông với dân tộc về mặt văn hóa và nghệ thuật. Trong các di sản mà ông để lại, ta không thể không nhắc đến tác phẩm Đoạn Trường Tân Thanh, còn được biết đến bởi một cái tên gần gũi hơn với dân tộc Việt Nam là Truyện Kiều. Truyện Kiều là một kiệt tác văn học của Việt Nam nói riêng và là một viên ngọc quý của văn học thế giới. Tác phẩm này đã là nguồn cảm hứng cho vô số những nhà nghiên cứu văn học trong và ngoài nước.

Thế giới đã có những bản dịch truyện Kiều của các dịch giả từ nhiều quốc gia khác nhau như Lê Xuân Thủy và Huỳnh Sanh Thông của Việt Nam, Michael Counsell của Anh, Vladislav Zhukov của Úc và rất nhiều tác giả khác. Tôi đã có cơ hội đọc qua các bản dịch tiếng Anh của một số tác giả trên và đó chính là động lực để tôi làm ra bản dịch tiếng Anh của riêng tôi. Mục đích ban đầu của tôi khi làm ra bản dịch này là để rèn luyện vốn tiếng Anh của bản thân, nhưng rồi mục đích ban đầu đó dần dần mất đi khi tôi tiếp tục công cuộc dịch thuật của mình. Thú vui biến thành đam mê từ lúc nào ngay bản thân tôi cũng không rõ, nhưng càng làm tôi lại càng bị cuốn hút vào những vần thơ và những hình ảnh đầy màu sắc của thiên nhiên, con người, về thế giới của người phạm và cả về thế giới siêu nhiên của Nguyễn Du.

Tôi rất khâm phục các bản dịch của dịch giả Huỳnh Sanh Thông và Lê Xuân Thủy. Tuy nhiên, khi tôi quyết định làm bản dịch của mình, tôi muốn nó phải mang bản sắc riêng của chính tôi chứ không phải bị ảnh hưởng từ ai. Chính vì thế, tôi đã chọn cho mình một con đường mà hiếm dịch giả tiếng Anh nào chọn, đó là làm một bản dịch Truyện Kiều theo thể thơ Lục Bát truyền thống của dân tộc. Đây là một công việc không hề đơn giản với một sinh viên ở tuổi hai mươi hai như tôi, nhưng tôi đã cố gắng hết sức để tìm hiểu nội dung, ý nghĩa các hình ảnh được dùng trong bài thơ và tìm vần bên tiếng Anh để gieo khi dịch. Sau nhiều tháng cố gắng, tôi cuối cùng đã hoàn thành xong tập sách này. Tôi hy vọng

rằng bản dịch đầu tay này sẽ được các độc giả đón nhận.

Preface

Nguyễn Du (1765-1820) is one of the most renowned poets in the history of Vietnam, and his name is still sung till this day thanks to his cultural and artistic contributions to the nation. Among his legacy, we must cite the epic *Đoạn Trường Tân Thanh* (lit. A New Cry from a Broken Heart), also known by a more familiar name to the Vietnamese people: *Truyện Kiều* (lit. The Tale of Kiều). The Tale of Kiều is a masterpiece of the people of Vietnam and also a precious gem of the literary world on a global scale. This work has served as an inspiration for countless researchers in and outside Vietnam.

The world has had translations of The Tale of Kiều done by translators from different countries such as Lê Xuân Thủy and Huỳnh Sanh Thông of Vietnam, Michael Counsell of England, Vladislav Zhukov of Australia and many more. I myself had the opportunity to read the English translations of some of the aforementioned scholars, and that is the main stimulation that drives me to make this English translation of my own. Originally, my purpose when I translated this work was to hone my skills with the English language, but that purpose gradually faded away as I continued translating this poem. My hobby had unknowingly turned into a passion; as time passed, I felt more compelled by the rhymes, the vivid images of nature, humans, of the mortal as well as the supernatural world created by Nguyễn Du.

I truly admired the translated works of scholars such as Huỳnh Sanh Thông and Lê Xuân Thủy. However, when I decided to make one of my own, I wanted it to represent my own style, unaffected by others. As a result, I decided to select a path for myself, which very few English translators had chosen, and that is to produce a translation of the Tale of Kiều following the traditional Lục Bát (6-8) meter of Vietnam. This is by no means a simple task for a student at the age of twenty-two, but I tried my best to comprehend the contents, the meanings of the imagery used in the poem and to search out the English rhymes. After months of work, I finally finished this book. I only hope that my first translation will be

welcomed by readers.

Truyện Kiều

Tác giả: Nguyễn Du (1765-1820)

Trăm năm, trong cõi người ta,
Chữ tài, chữ mệnh, khéo là ghét nhau.
Trải qua một cuộc bể dâu,
Những điều trông thấy mà đau đớn lòng;
Lạ gì bỉ sắc, tư phong,
Trời xanh quen thói má hồng đánh ghen.

The Tale of Kiều

Translated by Ngô Bình Anh Khoa

Through hundred years in life,
Talent and Fate are twined in hate.
Through changes in one's fate,
Seen things to hearts relay sorrows.
Counterpoise's law all know,
Heaven envies the rosy-cheeked.

I

Cỏ thơm lần giở trước đèn,
"Phong tình cổ lục" còn truyền sử xanh.

Rằng: Năm Gia tĩnh triều Minh,
10. Bốn phương phẳng lặng, hai Kinh vững vàng.

Có nhà viên ngoại họ Vương,
Gia tư nghĩ cũng thường thường bậc trung.

Một trai con thứ tốt lòng,
Vương Quan là chữ, nổi dòng nho gia.

Đầu lòng hai ả tố nga,
Thúy Kiều là chị, em là Thúy Vân.

Mai cốt cách, tuyết tinh thần:
Một người một vẻ, mười phân vẹn mười.

Vân xem trang trọng khác vời,
20. Khuôn trăng đầy đặn, nét ngài nở nang.

Hoa cười, ngọc thốt, đoan trang,
Mây thua nước tóc, tuyết nhường màu da.

Kiều càng sắc sảo mặn mà,
So bề tài sắc, lại là phần hơn.

Làn thu thủy, nét xuân sơn,

Hoa ghen thua thắm, liễu hờn kém xanh.

Một hai nghiêng nước nghiêng thành,

Sắc đành đòi một, tài đành họa hai.

Thông minh vốn sẵn tính trời,

30. Pha nghề thi họa, đủ mùi ca ngâm.

Cung, thương, lầu bạc ngũ âm,

Nghề riêng ăn đứt hồ cầm một trương.

Khúc nhà tay lựa nên chương,

Một thiên bạc mệnh lại càng não nhân.

Phong lưu rất mực hồng quần,

Xuân xanh xấp xỉ tới tuần cập kê.

Êm đêm trướng rủ màn che,

Tường đông ong bướm đi về mặc ai.

I

Pages lamp shines over

Tell a romance covered in scrolls.

In Jia Jing's Ming of old,

10. At peace, both capitals stood high.

There lived noble Vương clan,

Whose wealth, prestige was then modest.

Vương Quan, the heir, youngest,

Followed customs, harnessed honors.

Blessed, too, with fair daughters,

Elder Thúy Kiều, younger Thúy Vân.

Lithe frames, pure hearts were sung,

Each born with perfect, wondrous grace.

Vân's elegance surfaced:

20. Plump moth-feeler brows, face Moon-round.

Smiles, voice - blooms, gems endowed,

Clouds praised her hair, snow gowned her skin.

Kiều far surpassed her kin,

Her skills and charms both dimmed Vân's shines.

Spring-hill brows, Fall-stream eyes,

Willows begrudged; blooms sighed, envied.

Glance made kingdom shaky,

Flair, few might match; beauty, none could.

She was born smart and shrewd,

30. Verse, paint, songs, lute, she knew them all,

Knew well music's five tones,

Lute's strings she plucked outshone others'.

Old tunes formed new number,

Bleak Fate she stroked quavered all souls.

Fair red-trouser well-known,

Prime spring she'd reached to hold suitor,

Beyond discreet covers,

East wall filled with wooers ignored.

II

Ngày xuân con én đưa thoi,

40. Thiều quang chín chục đã ngoài sáu mươi.

Cỏ non xanh tận chân trời,

Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.

Thanh minh trong tiết tháng ba,

Lễ là Tảo mộ, hội là Đạp thanh.

Gần xa nô nước yến anh,

Chị em sắm sửa bộ hành chơi xuân.

Dập dìu tài tử giai nhân,

Ngựa xe như nước áo quần như nêm.

Ngõn ngang gò đồng kéo lên,

50. Thoi vàng vó rắc, tro tiền giấy bay.

Tà tà bóng ngả về tây,

Chị em thơ thẩn dan tay ra về.

Bước lần theo ngọn tiểu Khê,

Lần xem phong cảnh có bề thanh thanh.

Nao nao dòng nước uốn quanh,

Dịp cầu nho nhỏ cuối ghềnh bắc ngang.

Sè sè năm đất bên đường,

Dầu dầu ngọn cỏ, nửa vàng nửa xanh.

Rằng: "Sao trong tiết Thanh minh,

60. "Mà đây hương khói vắng tanh thế mà?"

Vương Quan mới dẫn gần xa:

"Đạm Tiên nàng ấy xưa là ca nhi.

"Nổi danh tài sắc một thì,

"Xôn xao ngoài cửa, hiểm gì yến anh.

"Phận hồng nhan có mong manh,

"Nửa chừng xuân, thoát gãy cành thiên hương.

"Có người khách ở viễn phương,

"Xa nghe cũng nức tiếng nàng tìm chơi.

"Thuyền tình vừa ghé đến nơi,

70. "Thì đà trâm gãy bình rơi bao giờ!

"Buồng không lặng ngắt như tờ,

"Dấu xe ngựa đã rêu lờ mờ xanh.

"Khóc than khôn xiết sự tình,

"Khéo vô duyên bấy là mình với ta!

"Đã không duyên trước chẳng mà,

"Thì chi chút ước gọi là duyên sau.

"Sấm sanh nếp tử, xe châu,

"Vùi nông một nắm, mặc dầu cỏ hoa.

"Trải bao thử thách, ác tà,

80. "Ấy mờ vô chủ, ai mà viếng thăm!

II

Spring came; swallows soared high,

40. Of ninety days, gone by sixty,

Grass dyed skylines greenly,

Pearly pear branch donned wee blossoms.

Qing Ming of March had come,

People swept tombs and stomped grasslands,

Midst gay pilgrims of lands,

Siblings bought garbs, held hands and strolled.

Sirs and madams to, fro,

Vibrant garments mingled with wheels.

Pell-mell hillocks stacked still,

50. Papers alit, 'round filled sham gold.

Twilight would soon unfold,

With hands entwined, they'd go back home.

Along a creek, they'd roam,

Admire landscapes' green-combed beauty.

Round curled a brook gently,

Beneath a bridge bitsy traveled.

By trail stood one mound old

With withered weeds' raveled chartreuse.

"Why in Qing Ming," Kiều mused,

60. "Incense, here's naught? Bemused I am."

Vương Quan's answer then came,

"Here lies late songstress named Đạm Tiên.

"Grand talent with fine mien,

"Outside her steps, men gleaned always.

"That branch Heaven's scents sprayed,

"Mid-spring broke off – dismay's sudden.

"Stranger from far nation,

"Her skills he'd heard, entrance he gained.

"Love's boat at port met pain,

70. "Pin snapped, vase smashed - in vain he'd tried.

"Her room was void of life,

"Horse wheels' left tracks dimmed by grown moss.

"He cried for his love lost:

"Ill fate, 'tween them, had caused rupture.

"This life, love was severed,

"Next life, his heart's reserved wholly.

"To coffin, hearse, he'd see,

"Beneath this earth slept she after.

“To grave without owner,

80. “Moon’s phases passed; never one came.”

Lòng đâu sẵn món thương tâm,
Thoạt nghe Kiều đã đầm đẫm châu sa:

"Đau đớn thay, phận đàn bà!
"Lời rằng bạc mệnh cũng là lời chung.

"Phũ phàng chi bấy Hóa công!
"Ngày xanh mòn mỏi, má hồng phôi pha.

"Sống làm vợ khắp người ta,
"Hại thay! thác xuống làm ma không chồng!

"Nào người phượng chạ, loan chung,
90. "Nào người tích lục, tham hồng là ai?

"Đã không kẻ đoái, người hoài,
"Sẵn đây ta kiếm một vài nén hương.

"Gọi là gặp gỡ giữa đường,
"Họa là người dưới suối vàng biết cho.

Lâm râm khấn khứa nhỏ to,
Sụp ngòi, đặt cỏ trước mồ, bước ra.

Một vùng cỏ áy, bóng tà,
Gió hiu hiu thổi một và bông lau.

Rút trâm sẵn giặt mái đầu,
100. Vạch da cây, vịnh bốn câu ba vần.

Lại càng mê mẩn tâm thần,
Lại càng đứng lặng tần ngần chẳng ra.

Lại càng ủ dột nét hoa,
Sầu tuôn đứt nối, châu sa vẫn dài!

Vân rằng: "Chị cũng nức cười,
"Khéo dư nước mắt, khóc người đời xưa!"

Rằng: "Hồng nhan tự nghìn xưa,
"Cái điều bạc mệnh có chừa ai đâu.

"Nỗi niềm tưởng đến mà đau,
110. "Thấy người nằm đó, biết sau thế nào?"

Quan rằng: "Chị nói hay sao,
"Một lời là một vận vào khó nghe!

"Ở đây âm khí nặng nề,
"Bóng chiều đã ngả, dặm về còn xa."

Kiều rằng: "Những đấng tài hoa,
"Thác là thể phách, còn là tinh anh,

"Dễ hay tình lại gặp tình,
"Chờ xem, ắt thấy hiển linh bây giờ."

Một lời nói chưa kịp thưa,
120. Phút đâu trận gió cuốn cờ đến ngay.

Ào ào đổ lộc, rung cây,

Ở trong đường có hương bay ít nhiều.

Đè chừng ngọn gió lần theo,

Dấu giày từng bước in rêu rành rành.

Inner sadness inflamed,
Pearl-like teardrops down went from Kiêu.

“To sad fates, women yield!

“Before life’s woes, we feel helpless.

“Creator’s too callous!

“Green youth, beauty vanish quickly!

“As people’s bride lived she,

“Yet died as unmarried, single.

“Where did embraces go?

90. “Where’re admirers of old right now?

“Incense, candles, I shall

“Light up and offer bows none will.

“We meet by chance but still,

“By Yellow Springs, please feel my heart.”

Soft whispered prayers, she’d start,

Prostrate and bow toward lone tomb.

On withered weeds, dusk loomed,

Winds swayed the tassels’ blooms gently.

Hairpin atop she’d seize,

100. On tree’s bark etch a few verse lines.

To trance, Kiêu was inclined,
She would not leave, in silence stay.

Shadows darkened her face,
Sad tears flowed, ebbled, cascaded down.

Vân said, “You do astound,
“With tears to spend around past soul.”

Kiêu spoke, “Since time unknown,
“On us, ill fate’s shown no mercy.

“This thought stirs pains in me,
110. “Will her fate one day be my own?”

Quan said, “Your talk’s forlorn!
“My ears hurt as you mourned for her.

“Cold air here has gathered,
“Dusk’s set yet home’s ever distant.”

Kiêu spoke, “Those with talents,
Bodies perish; latent souls stay!

“Soulmate I’ve met this day,
“She may emerge, just wait awhile.”

No answer was yet styled,
120. A gust stormed forth, meanwhile raving.

Trees and buds were swaying,

Scents were permeating with gale.

After that wind, they'd trail,

Find prints on moss, details crystal.

Mặt nhìn, ai nấy đều kinh,
Nàng rằng: "Này thực tình thành chẳng xa.

"Hữu tình ta lại gặp ta,
"Chớ nề u hiển, mới là chị em."

Đã lòng hiển hiện cho xem,
130. Tạ lòng, nàng lại nối thêm vài lời.

Lòng thơ lai láng bồi hồi,
Gốc cây, lại vạch một bài cổ thi.

Terrors dawned upon all,
“My prayer has been made known,” cried Kiêu.

“We are soul-sisters still,
“Through life and death; our wills gather.”

Kiêu’s words had been answered,
130. As thanks, she’d add further verse lines.

Poet’s sorrows formed tides,
On tree, a poem - old-styled - was writ.

III

Dùng dăng nửa ở nửa về,
Nhạc vàng đâu đã tiếng nghe gần gần.
Trông chừng thấy một văn nhân,
Lỏng buông tay khấu, bước lần dặm băng.
Đề huề lưng túi gió trăng,
Sau chân theo một vài thằng con con.
Tuyết in sắc ngựa câu dòn,
140. Cỏ pha mùi áo nhuộm non da trời.
Nẻo xa mới tỏ mặt người,
Khách đà xuống ngựa, tới nơi tư tình.
Hài văn lần bước dặm xanh,
Một vùng như thể cây quỳnh, cành giao.
Chàng Vương quen mặt ra chào,
Hai kiều e lệ nép vào dưới hoa.
Nguyên người quanh quất đâu xa,
Họ Kim tên Trọng vốn nhà trâm anh.
Nền phú hậu, bậc tài danh,
150. Văn chương nét đất, thông minh tính trời.
Phong tư tài mạo tuyệt vời,

Vào trong phong nhã, ra ngoài hào hoa.

Chung quanh vẫn đất nước nhà,

Với Vương Quan trước vẫn là đồng thân.

Trộm nghe thơm nức hương lân,

Một nền Đồng Tước, khóa xuân hai Kiêu.

Nước non cách mấy buồng thêu,

Những là trộm dấu, thầm yêu chốc mòng.

May thay giải cấu tương phùng,

160. Gặp tuần đố lá thỏa lòng tìm hoa.

Bóng hồng nhác thấy nẻo xa,

Xuân lan, thu cúc, mặn mà cả hai.

Người quốc sắc, kẻ thiên tài,

Tình trong như đã, mặt ngoài còn e.

Chập chờn cơn tỉnh, cơn mê.

Rốn ngồi chẳng tiện, dứt về chĩn khôn.

Bóng tà như giục cơn buồn,

Khách đà lên ngựa, người còn ghé theo.

Dưới dòng nước chảy trong veo,

170. Bên cầu tơ liễu bóng chiều thướt tha.

III

Dilemma - leave or stay?

‘Twas then they heard bells played nearby.

A young scholar passed by,

Hands reined his filly ride loosely.

Scrolls filled his bag fully,

Behind him tagged tiny servants.

Colt’s fur, snow dyed, laden,

140. Grass mixed with robe’s Heaven’s light blue.

Spotted, his face beamed hues,

He’d fast dismount then move forward.

Slippers split grass onward,

Field seemed dazzling, sparkler-endowed.

While Quan hailed whom he’d found,

Shy maidens hid midst shrouds of plants.

He’d come from nearby land,

Kim Trọng – heir to a grand noble,

Both wealthy and able –

150. Sky-born talent, Earth-grown savvy.

Fine in flair, looks was he,

Cultured inside, stately outside.

Because he lived nearby,

He'd known Quan all his life from class.

Of them, his ears had grasped:

Famed Tong Que Tower's trapped beauties.

Of those midst veils privy,

He'd thought and sometimes weaved faux dreams.

Now luck on him had gleamed,

160. He'd come and found esteemed flowers.

Brief glimpse he had procured,

Orchid, daisy – alluring pair.

State's fairest, Heaven's flair,

Though hearts approved, eyes dared not say.

Their minds were in a daze,

Neither stayed nor in haste split paths.

Looming sadness, dusk cast,

As he mounted; shy lass glanced on.

Clear stream gushed forth, bygone,

170. By bridge, dusk-lit trees spawned sleek shades.

IV

Kiều từ trở gót trưởng hoa,
Mặt trời gác núi chiêm đà thu không.
Gương Nga chênh chếch dòm song,
Vàng gieo ngấn nước, cây lồng bóng sân.
Hải đường lả ngọn đông lân,
Giọt sương gieo nặng, cảnh xuân la đà.
Một mình lặng ngắm bóng Nga,
Rộn đường gần với nỗi xa bời bời:
"Người mà đến thế thì thôi,
180. "Đời phồn hoa cũng là đời bỏ đi.
"Người đâu gặp gỡ làm chi,
Trăm năm biết có duyên gì hay không?"
Ngõ ngang trăm mối tơ lòng,
Nên câu tuyệt diệu ngụ trong tính tình.
Chênh chênh bóng nguyệt xế màn,
Tựa ngời bên triện, một mình thiu thiu.
Thoắt đâu thấy một tiểu Kiều,
Có chiều phong vận, có chiều thanh tân,
Sương in mặt, tuyết pha thân,

190. Sen vàng lãng đẵng, như gần như xa.

Rước mành, đón hỏi dò la:

"Đào nguyên lạc lối đâu mà đến đây?

Thưa rằng: "Thanh, khí, xưa nay,

"Mới cùng nhau lúc ban ngày đã quên?

"Hàn gia ở mái tây thiên,

"Dưới dòng nước chảy, bên trên có cầu.

"Mấy lòng hạ cố đến nhau,

"Mấy lời hạ tứ ném châu gieo vàng.

"Vâng trình hội chủ xem tường,

200. "Mà xem trong sổ đoạn trường có tên.

"Âu đành quả kiếp nhân duyên,

"Cũng người một hội, một thuyền đâu xa!

"Này mười bài mới, mới ra,

"Câu thần lại mượn bút hoa vẽ vờ."

Kiều vâng lĩnh ý đề bài,

Tay tiên một vẩy, đủ mười khúc ngâm.

Xem thơ nức nở khen thầm:

"Giá đành tú khẩu, cầm tâm, khác thường!

"Ví đem vào tập đoạn trường,

210. "Thì treo giải nhất, chi nhường cho ai!"

Thềm hoa khách đã trở hài,
Nàng còn cầm lại một hai tự tình.

IV

Kiêu had gone to her home,
Curfew gong'd rung, sun's chrome had fad'd.
Bright Moon peeped through blinds' space,
Trees' shades filled yard, gold-laced waves roused.
Eastward, orchards' trees bowed,
Spring branches were weighed down by dews.
Moonbeams she'd mutely view,
As countless thoughts imbued her mind.
"Ill-fated is her life,
180. "Wasted midst wealth, delights, it fades.
"Why did we meet this day?
"May our union take place or not?"
Her heart formed skeins of thoughts,
A superb verse was wrought, profound.
Slant Moon shone on her shrouds,
By sills, sleep had her bound gently.
Out of nowhere she'd see,
A maiden with comely, sleek grace.
Snow-dyed frame, mist-white face

190. Surreal lotus feet swayed slowly.

Startled, Kiêu stood to greet,

“From which Peach Spring have ye here strayed?”

“We’re sworn soulmates,” she’d say,

“When the sun shone today, we met.

“In cold home, West, I rest,

“Beneath a bridge, down jett’d stream’s flow.

“Few mourn this nether soul,

“Yet you sent me fine odic pearls.

“I showed my league leader,

200. “In Doom’s Scroll, woe’s after your fate.

“All lives, karma dictates,

“We share one boat; one fate’s suffered!

“On ten themes, do ponder,

“Once more, may brush confer magic.”

Kiêu thought on said topics,

One fey brush stroke, lyrics tenfold.

With awe, Tiên would behold,

“These lines are like fine brocade spun!”

“To this, first prize is won,

210. “Within Doom’s Scroll, to none it yields.”

To porch, Tiên turned her heels,
Kiều begged to continue talking.

Gió đâu sịch bức màn mình,
Tỉnh ra mới biết rằng mình chiêm bao.

Trông theo nào thấy đâu nào,
Hương thừa đường hãy ra vào đâu đây!

Một mình lường lự canh chầy,
Đường xa, nghĩ nỗi sau này mà kinh.

Hoa trôi bèo giạt đã đành,
220. Biết duyên mình biết phận mình thế thôi!

Nỗi riêng lớp lớp sóng dồi,
Nghĩ đòi cơn lại sụt sùi đòi cơn.
Giọng Kiều rền rĩ trưởng loan,
Nhà huyền chợt tỉnh, hỏi: "Cơn có gì?"

"Cớ sao trần trọc canh khuya,
"Màu hoa lê hãy dầm dề giọt mưa?"
Thưa rằng: "Chút phận ngây thơ,
"Dường sinh đôi nợ tóc tơ chưa đền.

"Buổi ngày chơi mả Đạm Tiên,
230. "Nhấp đi, thoát thấy ứng liền chim bao.

"Đoạn trường là số thế nào?
"Bài ra thế ấy, vịnh vào thế kia.

"Cứ trong mộng triệu mà suy,

"Phận con thôi có ra gì mai sau!"

Dạy rằng: "Mộng triệu cứ đâu?

"Bỗng không mua nãi chuốc sầu, nghĩ nao!"

Vâng lời khuyên giải thấp cao,

Chưa xong điều nghĩ, đã đào mạch Tương,

Ngoài song thả thả oanh vàng,

240. Nách tường bóng liễu bay sang lóng giềng.

Hiên tà gác bóng nghiêng nghiêng,

Nỗi riêng, riêng chạnh tắc riêng một mình.

Strong winds through blinds blew in,
'Twas then she woke – dreaming she'd been.

Nowhere could Tiên be seen,
Yet residual scents seemed to stay.

She pondered though 'twas late,
She'd feel, for future fate, worried.

Adrift, she knew she'd be,
220. What Fate planned, she did see just now.

Like stirring waves, thoughts roused,
She mused over and bawled further.

Sobs pierced phoenix shutters,
“What ails you?” asked mother, woken.

“Fitful when night's darkened,
“With cheeks like blooms burdened by rain.”

“You birthed, raised me,” she strained,
“Two debts I've yet commenced to pay.

“Đạm Tiên I'd met today,
230. “In my brief sleep, she'd paid visit.

“Doom's Scroll – just what is it?
“I wrote, on sent topics, some songs.

“My future shall be wronged,
“What dream’s foretold, I’ve long ciphered.”

“False omen!” said mother,
“Why’d you search for dolor? Just think!”

Kiêu took her stern teaching,
Torn, she was then crying harder.

Oriole’s chirps were heard,
240. Blown catkins flew over next-door.
Slant Moonbeams, on roof, poured,
Alone with her thoughts, more she’d think.

V

Cho hay là giống hữu tình,
Đố ai gỡ mối tơ lành cho xong!
Chàng Kim từ lại thư-song,
Nỗi nằng canh-cánh bên lòng biếng khuây.
Sầu đông càng khắc càng đầy,
Ba thu dọn lại một ngày dài ghê!
Mây Tần khóa kín song the,
250. Bụi hồng liệu lẻo đẻo về chiêm bao.
Tuần trăng khuyết, đĩa dầu hao,
Mặt mơ tường mặt, lòng ngao ngán lòng.
Buồng văn hơi lạnh như đồng,
Trúc se ngọn thỏ, tơ trùng phím loan.
Mành tương phơn phớt gió đàn,
Hương gầy mùi nhớ, trà khan giọng tình:
"Ví chẳng duyên nợ ba sinh,
"Làm chi nhãng thói khuynh thành trên người?"
Bâng khuâng nhớ cảnh, nhớ người,
260. Nhớ nơi kỳ ngộ, vội dời chân đi.
Một vùng cỏ mọc xanh rì,

Nước ngâm trong vắt, thấy gì nữa đâu!

Gió chiều như gọi cơn sầu,

Vi-lô hiu hắt như màu khơi trêu.

Nghề riêng nhớ ít, tưởng nhiều,

Xăm xăm đê nẻo Lam kiều lần sang.

Thâm nghiêm, kín cổng, cao tường,

Cạn dòng lá thắm; dứt đường chim xanh.

Lơ thơ tơ liễu buông mảnh,

270. Con oanh học nói trên cành mĩ mai.

Mấy lần cửa đóng, then cài,

Dãy thềm hoa rụng, biết người ở đâu?

Tần ngần đứng suốt giờ lâu,

Dạo quanh, chợt thấy mái sau có nhà.

Là nhà Ngô Việt thương gia,

Buồng không để đó, người xa chưa về.

Lấy điều du học, hỏi thuê,

Túi đàn, cặp sách, đề huề dọn sang.

Cỏ cây, có đá, sẵn sàng,

280. Có hiên Lãm Thúy nét vàng chưa phai.

Mằng thăm chốn ấy chữ bài,

Ba sinh âu hẩn duyên Trời chi đây!

Song hồ nửa khép cánh mây,
Tường đông ghé mắt, ngày ngày hăng trông.

V

About the doting lot,
None could cut their thin knotted wires.
To study, he'd retired,
Thoughts of Kiêu, in Kim's mind, still stayed.
Gloom ebbed and flowed always,
Three Falls equaled one day, it seemed.
'Twas like clouds hid her screens,
250. Hence, to rose's bush, he'd dream his way.
Oil waned, Moons went away,
Heart yearned for heart; his face missed hers.
Bronze-cold air filled chamber,
Brushes dried; strings, never tuned, lied.
Cool winds swayed bamboo blinds,
Tea lacked love's taste, scents sighed, longing.
"Were love not destined, think...
"Why'd such gorgeous grace sting my eyes?"
He missed that scene, her sight,
260. To where they'd met, he'd stride swiftly.
Grass dyed the earth wholly,

Clear still water would greet his eyes.

Dusk's breeze blew grief to mind,

Reeds swayed back, forth, derided him.

She filled his thoughts to brim,

He'd seek Blue Bridge and skim onward.

Grand gates blocked path forward,

Stopped swayed red leaf, blue bird's straight flight.

Willows cast shades thread-like,

270. Perched parrot spoke to chide lone soul.

Gates shut, bolts locked, thorough,

Midst bloom-filled step, where though was she?

He lingered 'round sadly,

Behind, one house he'd see standing.

'Twas a merchant's dwelling,

Whose owner'd left, trading elsewhere.

As student, he'd rent there,

His lute and books, he'd bear over.

Trees thrived, false hills covered,

280. Roof had gold "Green Garden's View" carved.

At that, his joy would start,

"Heaven commands our hearts be twined!"

From room's window oblique,
He'd view the east wall's sight daily.

Tắc gang động tỏa nguyên phong,

Tịt mù nào thấy bóng hồng vào ra.

Nhận từ quán khách lân la,

Tuần trăng thắm thoát nay đà thêm hai.

Cách tường phải buổi êm trời,

290. Dưới đào dường có bóng người thướt tha.

Buông cầm, xóc áo, vội ra,

Hương còn thơm nước, người đà vắng tanh.

Lần theo tường gấm dạo quanh,

Trên đào nhác thấy một cành kim thoa.

Giơ tay với lấy về nhà:

"Này trong khuê các, đâu mà đến đây?"

"Gấm âu người ấy, báu này,

"Chẳng duyên chưa dễ vào tay ai cầm!"

Liền tay ngăm nghía, biếng nằm,

300. Hãy còn thoang thoảng hương trầm chưa phai.

Tan sương đã thấy bóng người,

Quanh tường ra ý tìm tòi ngấn gối.

Sinh đà có ý đợi chờ,

Cách tường lên tiếng xa đưa ướm lòng:

"Thoa này bắt được hư không,
"Biết đâu Hợp Phố mà mong châu về?"

Tiếng Kiều nghe lọt bên kia:

"Ơn lòng quân tử sá gì của rơi.

"Chiếc thoa nào của mấy mươi,

310. "Mà lòng trọng nghĩa, khinh tài, xiết bao!"

Sinh rằng: "Lân lý ra vào,

"Gần đây, nào phải người nào xa xôi.

"Được rày nhờ chút thơm rơi,

"Kể đà thiếu nảo lòng người bấy nay!

"Bấy lâu mới được một ngày,

"Dừng chân, gạn chút niềm tây gọi là."

Vội về thêm lấy của nhà,

Xuyến vàng đôi chiếc, khăn là một vuông.

Bạc mây đón bước ngọn tường,

320. Phải người hôm nọ rõ ràng chẳng nhe!

Sượng sùng giữ ý rụt rè,

Kẻ nhìn rõ mặt, người e cúi đầu.

Rằng: "Từ ngẫu nhĩ gặp nhau.

"Thăm trông, trộm nhớ, bấy lâu đã chồn.

"Xương mai, tính đã rủ mồn,

"Lần lừa, ai biết hã còn hôm nay!

"Tháng tròn như gởi cung mây,

"Trần trần một phận ấ cây đã liều!

Nigh spring, cave shut tightly,

Her silhouette, he'd see never.

Since when he came over,

Moon's movements had covered two rounds.

One day, o'er wall, he found,

290. One lithe form idling 'round peach trees.

Lute dropped, gown fixed, dashed he,

Scents were still there, yet she was not.

Around the walls, he'd spot,

A golden hairpin caught midst boughs.

He'd reach and pull it down,

"From sealed chamber to out here - why?

"It's hers – Our fates are twined,

"If not, how'd hands of mine hold this?"

Restless, he'd view, laud it,

300. Residual scents still whizzed about.

At dawn, the girl was out,

Wildly looking around her fence.

Kim had waited since when,

Words from his heart, he'd then utter.

“Strange pin I’ve recovered,
“Whom shall I give this pearl back to?”
From wall, Kiêu’s voice passed through,
“Unselfish soul, thank you truly.
“It’s worth little money,
310. “Yet your kindness’s clearly ample.”
He said, “Why so civil?
“Strangers we’re not at all, neighbor.
“I owe dropped sweet odor,
“In torments, I’ve suffered till now.”
“Long waited day’s come round,
“Please linger and announce your mind.”
He’d fetch things from inside,
Twin gold bracelets, textile square cloth.
Tall ladder had bridge wrought,
320. It was her – he had not a doubt.
Abashed she seemed throughout,
He’d gaze at her, she’d shroud her face.
“Since we met,” he’d then say,
“Ceaseless yearning’s surfaced in me.
“Thin frame’s long grown fatigued,

“Who would have thought I’d see this day?

“Whole month, I’ve sought your grace,

“Lovelorn, I’ve risked this fate waiting.

"Tiện đây xin một hai điều,
330. "Đài gương soi đến dấu bèo cho chẳng!"

Ngần ngừ nàng mới thưa rằng:
"Thói nhà băng tuyết, chất hăng phi phong.

"Dầu khi lá thắm, chỉ hồng,
"Nên chẳng thì cũng tại lòng mẹ cha.

"Nặng lòng xót liễu, vì hoa,
"Trẻ thơ đã biết đâu mà dám thưa!"

Sinh rằng: "Rày gió, mai mưa,
"Ngày xuân đã dễ tình cờ mấy khi!

"Dầu chẳng xét tấm tình si,
340. "Thiệt đây mà có ích gì đến ai?

"Chút chi gấn bó một hai,
"Cho đành, rồi sẽ liệu bài mỗi manh.
"Khuôn thiêng dầu phụ tấc thành,
"Cũng liều bỏ quá xuân xanh một đời.

"Lượng xuân dầu quyết hẹp hòi,
"Công đeo đuổi chẳng thiệt thòi lắm ru!"

Lặng nghe lời nói như ru,
Chiều xuân dễ khiến, nét thu ngại ngùng.

Rằng: "Trong buổi mới lạ lòng,
350. "Nể lòng, có lẽ cầm lòng cho đang!

"Đã lòng quân tử đa mang,
"Một lời, vàng tạc đá vàng thủy chung."

Được lời như cời tấm lòng,
Giở kim thoa với khăn hồng trao tay.

Rằng: "Trăm năm cũng từ đây,
"Của tin, gọi một chút này làm ghi."

Sẵn tay khăn gâm, quạt quì,
Với cảnh thoa ấy, tức thì đổi trao.

Một lời gấn bó tất giao,
360. Mái sau đường có xôn xao tiếng người.

Vội vàng lá rụng, hoa rơi,
Chàng về viện sách, nàng dờ lâu trang.

Từ phen đá biết tuổi vàng,
Tình càng thăm thía, dạ càng ngấn ngơ.

Sông Tương một dải nông sờ,
Bên trông đầu nọ, bên chờ cuối kia.

Một tường tuyết trở sương che.

Tin xuân đâu dễ đi về cho năng.

Lần lần ngày gió đêm trăng,

370. Thừa hồng, rậm lục, đã chùng xuân qua.

Ngày vừa sinh nhật ngoại gia,

Trên hai đường, dưới nữa là hai em.

“Please answer a few things,

330. “On moss, is glass casting its shine?”

Timidly, she’d reply,

“Though food’s modest, house’s life’s snow-pure.

“Red thread of mine and yours

“Parents rule if it’s sure or not.

“For frail one, strong love’s wrought,

“Yet I’m young, thus cannot answer.”

“Now wind, next rain batters,

“This chance rarely occurs,” said he.

“If you reject love’s plea,

340. “One’s hurt, yet one achieves nothing.

“Let us pledge with something,

“We’ll plan a matchmaking later.

“If love’s by Fate severed,

“Wasted youth shall wither at once.

“My feelings, if you shun,

“Won’t vain love lead this one astray?”

She harked sound words conveyed,

Her shy eyes looked away, intrigued.

“We’re strangers, you and me,
350. “Out of respect, I’ll heed your words.

“By me, your heart’s wavered,
“Etched on bronze, stone, never love fades.”

His joy gushed forth like waves,
Gold pin, rose cloth, he gave to her.

“Here, lifelong love’s occurred,
“Take these as reminders,” he’d say.

Silk cloth, gold pin, she’d trade,
Give gold-etched fan away forthright.

Firm oath was ratified,
360. From backyard, noises nigh they’d hear.

They’d flee in haste, in fear,
He’d make for home, she’d veer for hers.

Since stone of gold’s gleam learned,
Ardor thickened; minds yearned always.

So near yet faraway,
Yearning would not abate, be drowned.

Snow and mist had wall bound,
Love’s words could not get ‘round freely.

Days, nights would supersede,

370. Red waned; green thrived, Spring season gone.

Maternal birthday dawned,

Parents, siblings were long ready.

Từng bừng sắm sửa áo xiêm,
Biện dâng một lễ, xa đem tấc thành.

Nhà lan thanh vắng một mình,
Ngẫm cơn hội ngộ đã dành hôm nay.

Thì trần thức thức sẵn bày,
Gót sen thoăn thoát dạo ngay mái tường.

Cách hoa, sẽ dậy tiếng vàng,
380. Dưới hoa đã thấy có chàng đứng trông:

"Trách lòng hờ hững với lòng,
"Lửa hương chốc để lạnh lòng bấy lâu.

"Những là đắp nhớ đối sầu,
"Tuyết sương nhuộm nửa mái đầu hoa râm."

Nàng rằng: "Gió bắt, mưa cầm,
"Đã cam tộ với tri âm bấy chầy.
"Vắng nhà, được buổi hôm nay,
"Lấy lòng gọi chút ra đây tạ lòng."

Lần theo núi giả đi vòng,
390. Cuối tường dường có nẻo thông mới rào;

Xắn tay mở khóa động đào,
Rẽ mây trong tỏ lối vào Thiên Thai.

Mặt nhìn mặt, càng thêm tươi,
Bên lời vạn phúc, bên lời hàn huyên.
Sánh vai về chốn thư hiên,
Góp lời phong nguyệt, nặng nguyên non sông.
Trên yên, bút giá, thi đồng,
Đạm thanh một bức tranh tùng treo trên.
Phong sương được vẽ thiên nhiên,
400. Mặt khen nét bút, càng nhìn càng tươi.

Sinh rằng: "Phác họa vừa rồi,
"Phẩm đề, xin một vài lời thêm hoa."
Tay tiên gió tấp mưa sa,
Khoảng trên, dừng bút thảo và bốn câu.
Khen: "Tài nhả ngọc phun châu,
"Nàng Ban, ả Tạ cũng đâu thế vầy!
"Kiếp tu xưa ví chưa dày,
"Phúc nào nhắc được giá này cho ngang!"
Nàng rằng: "Trộm liếc dung quang,
410. "Chẳng sân ngọc bội, thời phường kim môn.
"Nghĩ mình phận mỏng cánh chuồn,
"Khuôn xanh biết có vuông tròn mà hay?
"Nhớ từ năm hãy thơ ngây,

"Có người tướng sĩ đoán ngay một lời:

"Anh hoa phát tiết ra ngoài,

"Nghìn thu bạc mệnh một đời tài hoa.

They'd prepared garbs comely,
Bought gifts for the journey with them.

At home, Kiêu stayed, lonesome,
A chance to meet had come lastly.

With season's fruits ready,
Lotus heels sprang swiftly to wall.

From there, a soft voice called,
380. Midst flowers, standing tall was he.

"Your heart cares not for me,
"Let flames, incense recede and fade.

"Much dole, longing I've faced,
"Half of my head's now jaded, white."

Kiêu said, "Winds trap, rains bind,
"By chance, actions of mine hurt thee.

"This day, my house's empty,
"I'll give apologies to you."

Round false hills, she passed through –
390. A passage which seemed newly fenced.

Sleeves rolled, she'd free Peach Den,
Tread clouds' path to fey realm of gods.

Face to face, joy burned hot,
Greetings, small talks, they'd swop, utter.

To study, they'd venture,
They'd then exchange chatters, love's vows.

On desk, racks, tube she found,
Up hung a sketch about green pines.
Mist's hues, wind's tints seemed fine,
400. Subtle strokes came to life when viewed.

He spoke, "This I just drew,
"Few words for worth, please do grant it."

Fey hand moved like storm's blitz,
On spare space 'twas a writ quatrain.

"Flair spills pearls," he'd exclaim,
"Dames Ban's, Xie's verses came second!"

"Lifetimes of abstinence
"I must've lived to have won fine prize."

She spoke, "Your form I've spied:
410. "Either rich or inside Gold Gates.

"As bleak as is my fate,
"Has Fate bound us? How may we know?"

"Childhood's years I recall

“A seer who’d foretold future:

“Those whose skills, charms emerge,

“Through eras, they’ve been hurt, tortured.

"Trông người lại ngẫm đến ta,

"Một dây, một mỏng, biết là có nên?"

Sinh rằng: "Giải cầu là duyên,

420. "Xưa nay nhân định thắng thiên cũng nhiều.

"Ví dầu giải kết đến điều,

"Thì đem vàng đá mà liều với thân."

Đủ điều trung khúc ân cần,

Lòng xuân phơi phới, chén xuân tàng tàng.

Ngày vui ngắn chẳng đầy gang,

Trông ra ác đã ngậm gương non đoài.

Vắng nhà chẳng tiện ngồi dai,

Giã chàng, nàng mới kíp dời song sa.

Đến nhà vừa thấy tin nhà,

430. Hai thân còn giờ tiệc hoa chưa về.

Cửa ngoài vội rủ rèm the,

Xăm xăm băng lối vườn khuya một mình.

Nhặt thưa, gương giọi đầu cành,

Ngọn đèn trông lọt trướng huỳnh hắt hiu.

Sinh vừa tựa án thiu thiu,

Giờ chiều như tỉnh, giờ chiều như mê.

Tiếng sen sẽ động giấc hòe,
Bóng trắng đã xế hoa lê lại gần.
Bâng khuâng đỉnh Giáp, non Thần,
440. Còn ngờ giấc mộng đêm xuân mơ màng.
Nàng rằng: "Khoảng vắng đêm trường,
"Vì hoa nên phải đánh đường tìm hoa.
"Bây giờ rõ mặt đôi ta,
"Biết đâu rồi nữa chẳng là chiêm bao?"
Vội mường làm lẽ rước vào,
Đài sen nổi sập, song đào thêm hương.
Tiên thề cùng thảo một trượng,
Tóc mây một món, dao vàng chia đôi.
Vầng trăng vằng vặc giữa trời,
450. Đỉnh ninh hai miệng, một lời song song.
Tóc tơ căn vặn tấc lòng,
Trăm năm tạc một chữ đồng đến xương.
Chén hà sánh giọng quỳnh tương,
Dải là hương lộn, bình gương bóng lồng.
Sinh rằng: "Gió mát trăng trong,
"Bấy lâu nay một chút lòng chưa cam;
"Chày sương chưa nện cầu Lam,

"Sợ lần khân quá ra sớm sỡ chẳng?"

Nàng rằng: "Hồng diệp xích thằng,

460. "Một lời cũng đã tiếng rằng tương tri.

“Look at you, I wonder,
“Can polar fates ever join, not?”
He said, “By fate, tie’s wrought,
420. “’Gainst Heaven’s will, man’s fought; some won.
“Should our knot come undone,
“This frame shall face weapons, demise.”
They’d bring all thoughts to light,
Trade wine’s cups as love thrived inner.
Merry day seemed shorter,
West hills had long covered sunrays.
No longer could she stay,
She left; her feet moved straight, homebound.
Once there, some news she found,
430. Her parents were still out feasting.
Gate draped by silk veiling,
Through the dark yard, she’d spring swiftly.
On boughs, Moon shone dimly,
Lamp flickered midst study’s shut blinds.
He’d barely closed his eyes,
Half-asleep at desk’s side, nodding.

Footsteps broke his dreaming,
Though late, she was coming closer.

He'd been dreaming of her,
440. Once roused, awed by flower in sight.

She spoke, "I've, on this night,
"For beau, risked striding right toward here.

"Though we're now staying near,
"Who knows if it's a mere vision?"

He'd greet her, jubilant,
Fill incense vase, lengthen tapers.

They'd write oaths on papers,
Smooth hair lock, knife severed in two.
Midst sky glowed Moon's bright hue,
450. Two mouths, at once, swore to one vow.

Thorough advice came out,
On bones, troth was carved now - always.

Cups of fine wine, they'd trade,
Silk sash spread scents; her shade, glass caught.

"Air's cool, Moon's clear," he'd talk,
"In me burns one long-sought ardor.

"Proper rite's yet occurred,

“Too soon is blunt desire, no?”

She spoke, “Red thread joins souls,

460. “By oath, our hearts are known fully.

"Đừng điều nguyệt nọ, hoa kia.

"Ngoài ra, ai lại tiếc gì với ai."

Rằng: "Nghe nổi tiếng Cầm đài,

"Nước non luống những lắng tai Chung Kỳ."

Thưa rằng: "Tiện kỹ sá chi!

"Đã lòng dạy đến, dạy thì phải vâng."

Hiên sau treo sẵn cầm trắng,

Vội vàng sinh đã tay nâng ngang mày.

Nàng rằng: "Nghề mọn riêng tay,

470. "Làm chi cho bận lòng này lăm thân?"

So dần dây vũ, dây văn,

Bốn dây to nhỏ theo vần cung, thương.

Khúc đầu Hán, Sở chiến trường,

Nghe ra tiếng sắt, tiếng vàng chen nhau.

Khúc đầu Tư mã Phượng cầu,

Nghe ra như oán, như sầu, phải chăng?

Kê Khang này khúc Quảng Lăng,

Một rằng Lưu thủy, hai rằng Hành vân.

Quá quan này khúc Chiêu quân,

480. Nửa phần luyện chúa, nửa phần tư gia.

Trong như tiếng hạc bay qua,
Đục như nước suối mới xa nửa vời.
Tiếng khoan như gió thoảng ngoài,
Tiếng mau sầm sập như trời đổ mưa.

Ngọn đèn khi tỏ khi mờ,
Khiến người ngồi đó cũng ngơ ngẩn sầu.

Khi tựa gối, khi cúi đầu,
Khi vò chín khúc, khi chau đôi mày.

Rằng: "Hay thì thật là hay,
490. "Nghe ra ngậm đắng, nuốt cay thế nào!

"So chi những bậc tiêu tao,
"Dột lòng mình cũng nao nao lòng người."

Rằng: "Quen mất nét đi rồi,
"Tẻ vui, thôi cũng tính trời biết sao!
"Lời vàng, vâng lĩnh ý cao,
"Họa dần dần bớt chút nào được không."

Hoa hương càng tỏ thức hồng,
Đầu mày, cuối mắt, càng nồng tấm yêu.

Sóng tình dường đã xiêu xiêu,
500. Xem trong âu yếm, có chiều lả lơi.

Thưa rằng: "Đừng lấy làm chơi,

"Dễ cho thừa hết một lời đã nao!

"Vẻ chi một đóa yêu đào,

"Vườn hồng, chi dám ngăn rào chim xanh.

“Except for birds, for bees,
“Other requests shall see no nay.”
“Famed for your lute,” he’d say,
“Like Zhong Qi, for your plays I’ve longed.”
“It’s not great,” she’d respond,
“Since you have asked, some songs I’ll play.”
Moon-lute at back porch stayed,
Which Kim raised brow-high hastily.
“My skill’s humble,” said she,
470. “Why’d you notice, make me bothered?”

Big and small strings fingered,
Four strings were tuned to perfection.
Played Han-Chu Contention:
Clashes of bronze, iron soared high.
Sima’s Phoenix Seeks Bride
Rang dolefully like cries of pains.
Li Kang’s Guang Ling tunes came,
Like streams forth moving, same with clouds.
Cross-border Wang Qiang’s sounds,
480. Thoughts of Lord, of home bound her will.

Clear notes like egret's trills,
Deep tones like fall's half-stilled echoes.

Breeze-like adagios,
With fast-paced allegros like hail.
At times, flames flared, grew stale,
Sheer joy, deep grief, he felt in turns.
Knees drawn, head bowed, ears yearned,
Brows joined while innards churned, tangled.

He'd begin, "Such marvel!
490. "Therein, agony's shown plainly.

"Played tunes are dark, gloomy,
"Pain your own heart, aggrieve others."

"Habit's set," she answered,
"Happy or sad, Nature decrees.

"Valued words, I'll concede,
"May dark moods be appeased, lowered."

Scents spread from bloomed flower,
Glances conveyed eager passion.

Lust's waves upset reason,
500. Loving acts showed wanton intents.

"Tis no game!" she'd dissent,

“Desist, and listen then to me.

“Young peach’s with scant beauty,

“Peach field dares not impede bluebird.

"Đã cho vào bạc bố kinh,

"Đạo tông phu, lấy chữ trình làm đầu.

"Ra tuồng trên Bộc, trong dâu,

"Thì con người ấy ai cầu làm chi!

"Phải điều ăn xối ở thì,

510. "Tiết trăm năm, nữ bỏ đi một ngày!

"Ngẫm duyên kỳ ngộ xưa nay,

"Lửa đôi ai lại đẹp tà Thôi, Trương.

"Mây mưa đánh đổ đá vàng,

"Quá chiều nên đã chán chường yển anh.

"Trong khi chấp cánh, liền cành,

"Mà lòng rẻ rúng đã dành một bên!

"Mái tây để lạnh hương nguyên,

"Cho duyên đầm thắm ra duyên bề bàng.

"Gieo thoi, trước chẳng giữ giàng,

520. "Để sau nên thẹn cùng chàng bởi ai?

"Vội chi ép liễu hoa nài,

"Còn thân còn một đèn bồi có khi."

Thấy lời đoan chính dễ nghe,

Chàng càng thêm nể, thêm vì mười phân.

“A wife’s role I’ve entered,
“Stay chaste I must, to serve my groom.

“In drupe copse near Pu loom
“Impure women for whom none crave.

“If this is done in haste,
510. “Lifelong chasteness I’ll waste this night.

“Of all love tales of times,
“No dyad could be like Cui-Zhang.
“Rains, clouds smashed stone, bronze rang,
“Overzealous thirst sprang then ceased.

“They lived intimately,
“Yet inner scorns had squeezed both hearts.
“At West roof, they’d depart,
“Love ceased in shame, sweet start turned naught.

“If no resistance’s wrought,
520. “Who shall bear the shame brought later?

“Why soon rush shy flower?
“Alive, I’ll remember owed due.”
To him, reason broke through;
His love, respect then grew tenfold.

VI

Bóng tàn vừa lạt vẻ ngân,
Tin đâu đã thấy cửa ngăn gọi vào.
Nàng thì vội trở buồng thêu,
Sinh thì dạo gót sân đào vội ra.

Cửa sài vừa ngỏ then hoa,
530. Gia đồng vào gởi thư nhà mới sang.

Đem tin thúc phụ từ đường,
Bơ vơ lữ thấn tha thương đề huề.
Liêu Dương cách trở sơn khô,
Xuân đường kíp gọi Sinh về hộ tang.
Mảng tin xiết nỗi kinh hoàng,
Bằng mình lên trước đài trang tự tình.
Gót đâu mọi nỗi đình ninh,
Nỗi nhà tang tóc, nỗi mình xa xôi:

"Sự đâu chưa kịp đôi hồi,
540. "Duyên đâu chưa kịp một lời trao tơ,
"Trăng thề còn đó tơ tơ,
"Dám xa xôi mặt, mà thừa thốt lòng.
"Ngoài nghìn dặm chốc ba đông,

"Mối sầu khi gỡ cho xong còn chầy!

"Gìn vàng, giữ ngọc, cho hay,

"Cho đành lòng kẻ chừn mây, cuối trời."

Tai nghe ruột rồi bởi bởi,

Ngập ngừng, nằng mới giải lời trước sau:

"Ông tơ gàn quải chi nhau,

550. "Chưa vui sum họp đã sầu chia phôi!

"Cùng nhau trót đã nặng lời,

"Dẫu thay mái tóc, dăm rời lòng tơ!

"Quản bao tháng đợi, năm chờ,

"Nghĩ người ăn gió, năm mưa, xót thâm.

"Đã nguyên hai chữ đồng tâm,

"Trăm năm thề chẳng ôm cầm thuyền ai.

"Còn non, còn nước, còn dài,

"Còn về, còn nhớ đến người hôm nay."

Dùng dằng chưa nỡ rời tay,

560. Vâng đông, trông đã đứng ngay mái nhà.

Ngại ngừng một bước, một xa,

Một lời trân trọng, châu sa mấy hàng.

Buộc yên, quải gánh, vội vàng,

Mối sầu xẻ nửa, bước đường chia hai.

Buồn trông phong cảnh quê người,
Đầu cành quyên nhật, cuối trời nhận thưa.

VI

Pale shades outside weakened,
From main gate came urgent calling.

To her chamber, she'd spring,
Kim crossed peach yard, leaving quickly.

With door unlocked, he'd see
530. A boy servant carry letters.

Kim's uncle'd expired,
To home, they must transfer remains.

To Liao Yang's far domain,
He must join the cortege out there.
Father's words made him scared,
To her, he'd rush to bare trouble.

He'd recite all words told,
He'd, for the funeral, leave her.
"We've yet exchanged all words,
540. "True union was never fulfilled."

"Moon, our witness, shines still,
"Though far apart, hearts will stay twined.
"For three years on far miles,

“Long shall knot stay untied – O woe!

“Shield yourself like gems, gold,

“So I, afar, may know some peace.”

She harked with heart heavy,

And then hesitantly answered.

“Troublesome Thread Elder,

550. “Conjoined we’re yet, severed we’re now.

“By sacred oaths, we’re bound,

“Hair may turn gray, love vowed shan’t wilt!

“For months, years, I’ll wait still,

“My far-flung man, I will grieve for.

“We’ve pledged our hearts’ accord,

“For life, lute won’t board foreign boat.

“Long shall hills stand, streams float,

“Return to whom you’ve coaxed this day.”

Joined hands would not part way,

560. Bright sun past roof had stayed upright.

Slowly he’d leave, steps slight,

Tears flowed once his goodbye was weaved.

Colt reined, bags heaved swiftly,

Woes were split; each step cleaved joined route.

Strange scenes mournful soul found:

Sparse swifts afar, rails' howls from trees.

Não người cũ gió, tuần mưa,
Một ngày nặng gánh tương tư một ngày.

He - midst rains, winds - was grieved,

His lovesickness increased each day.

VII

Nàng còn đứng tựa hiên tây,

570. Chín hồi vẫn vít như vầy mối tơ.

Trông chừng khói ngất song thưa,

Hoa trôi giạt thắm, liễu xơ xác vàng.

Tần ngần dạo gót lầu trang,

Một đoàn măng thọ ngoại hương mới về.

Hàn huyên chưa kịp dải dề,

Sai nha bỗng thấy bốn bề xôn xao:

Người nách thước, kẻ tay đao,

Đầu trâu, mặt ngựa, ào ào như sôi.

Già giang một lão một trai,

580. Một dây vô lại buộc hai thâm tình.

Đầy nhà vang tiếng ruồi xanh,

Rụng rời khung cửi tan tành gói may.

Đồ tể nhuyển, của riêng tây,

Sạch sành sanh vét cho đầy túi tham.

Điều đâu ai buộc ai làm?

Này ai đan đập, giật giàng bỗng dưng?

Hỏi ra sau mới biết rằng:

Phải tên xưng xuất tại thẳng bán tơ.

Một nhà hoảng hốt, ngần ngợ,

590. Tiếng oan dậy đất, án ngờ lòa mây.

Hạ từ, van lạy suốt ngày,

Điếc tai lân tuất, phũ tay tồi tàn.

Giường cao rút ngược dây oan,

Dẫu là đá cũng nát gan, lợ người!

Mặt trông đau đớn rụng rời,

Oan này còn một kêu Trời, nhưng xa.

Một ngày lạ thói sai nha,

Làm cho khốc hại chẳng qua vì tiền.

Sao cho cốt nhục vẹn tuyền,

600. Trong khi ngộ biến từng quyền biết sao?

Duyên hội ngộ, đức cù lao,

Bên tình, bên hiếu, bên nào nặng hơn?

Để lời thệ hải minh sơn,

Làm con, trước phải đền ơn sinh thành.

Quyết tình, nàng mới hạ tình:

"Dễ cho dễ thiếp bán mình chuộc cha!"

Họ Chung có kẻ lại già,

Cũng trong nha dịch, lại là từ tâm;

Thấy nàng hiếu trọng tình thâm,

610. Vì nàng, nghĩ cũng thương thầm xót vầy.

VII

At West porch, she remained,

570. Mixed feelings snarled like skeins of threads.

She'd view skyline ahead,

Willows withered, blooms' fresh hues died.

Back in, thoughts plagued her mind,

Her clan, from party's site, was there.

Greetings they'd not yet shared,

The yamen's bailiffs snared the house.

Armed with swords, cubs throughout,

The hellish beasts stomped round fiercely.

Father, son, their cangues seized,

580. One merciless rope leashed two lives.

They buzzed round like blow flies,

Destroyed baskets and wiped out looms.

They stole gems, clothes, heirlooms,

And filled their greed bag's womb wholly.

Who'd bound them with misdeed?

This felony, who'd weaved like so?

They asked and came to know,

A silk merchant had called for them.

Frightened kinsmen grew numb,

590. Protests shook earth, wrongs summed dimmed clouds.

All day, they'd beg and bow,

Deaf ears heard naught, straight down flew hands.

Hung heels tied by wronged strand,

Hard rocks would break, no chance for flesh.

Horrors, on faces, etched,

Could Heaven help? Far-fetched it seemed.

'Twas bailiffs' old routine,

To gain money, they'd scheme, torture.

To save poor kin of hers,

600. In changed time, she'd observe changes.

Destined love, folks' merits,

Of love and duty, which weighed more?

'Twas troth which she'd ignore,

Duty must be before all else.

With mind made up, she'd yell,

"For my father, I'll sell my life."

There was old Chung – a scribe;

The old servant was kind at heart.

He saw her faith impart'd,

610. Pity for her would start in him.

Tính bài lót đó, luồn đây,
Có ba trăm lượng việc này mới xuôi.
Hãy về tạm phó giam ngoài,
Dặn nàng qui liệu trong đôi ba ngày.
Thương lòng con trẻ thơ ngây,
Gặp cơn vạ gió, tai bay bất kỳ!
Đau lòng tử biệt sinh ly,
Thân còn chẳng tiếc, tiếc gì đến duyên!
Hạt mưa sá nghĩ phận hèn,
620. Liệu đem tắc cỏ, quyết đền ba xuân.
Sự lòng ngỏ với băng nhân,
Tin sương đồn đại, xa gần xôn xao.
Gần miền có một mụ nào,
Đưa người viễn khách tìm vào vãn danh.
Hỏi tên, rằng: "Mã Giám Sinh;"
Hỏi quê, rằng: "Huyện Lâm Thanh cũng gần."
Quá niên trạc ngoại tứ tuần,
Mày râu nhẵn nhụi, áo quần bảnh bao.
Trước thầy, sau tớ xôn xao,
630. Nhà băng đưa mỗi, rước vào lầu trang.

Ghế trên ngòi tốt số sàng;
Buồng trong mối đã giục nàng kíp ra.
Nỗi mình thêm tức nỗi nhà,
Thềm hoa một bước, lệ hoa mấy hàng.
Ngại ngừng dín gió e sương,
Ngừng hoa bóng thẹn, trông gương mặt dày.
Mỗi càng vén tóc, bắt tay,
Nét buồn như cúc, điệu gầy như mai.
Đắn đo cân sắc, cân tài,
640. Ép cung cầm nguyệt, thử bài quạt thơ.
Mặn nồng một vẻ một ưa,
Bằng lòng, khách mới tùy cơ dặt dừ.
Rằng: "Mua ngọc đến Lam Kiều,
"Sính nghi, xin dạy bao nhiêu cho tường."
Mỗi rằng: " Đáng giá nghìn vàng,
"Dớp nhà, nhờ lượng người thương dám nài!"
Cò kè bớt một thêm hai,
Giờ lân ngã giá vàng ngoài bốn trăm.
Một lời thuyền đã êm giầm,
650. Hãy đưa canh thiệp, trước cầm làm ghi.
Định ngày nạp thái vu qui,

Tiền lưng đã có, việc gì chẳng xong!

Một lời cậy với Chung công,

Khất từ tạm lĩnh Vương ông về nhà.

Briberies were his scheme,
Three-hundred tael was deemed needed.

They were house-arrested,
In three days, she'd submit owed pay.

Poor young child cursed by fate,
Woes, like sudden storm, raged over.

From all, she'd be severed,
How'd she mourn love when her self's spurned?

Raindrop cared not woes earned,
620. She'd risk her life, return merits.

Matchmakers heard her wish,
To all corners, news whisked swiftly.

One hag from their county,
One far-hailed suitor, she brought in.

"Scholar Mã," he'd begin,
"Hometown's in nearby Lin Qing land."

Past forty was this man,
With clean-shaved mug and handsome duds.

Master, aids were raucous,
630. Upstairs, he'd head as ushered so.

High seat he smugly stole,
The matchmaker then called out Kiêu.

Her grief, her kin's, she'd feel,
With each step made, tears spilled in flows.

Shy bloom feared mists and squalls,
Ashamed at her shadow, bold-faced.
Hands, hair, hag forced down, traced,
Sad as aster, as wast'd plum's limb.

Charms, skills, he'd gauge and deem,
640. Force lute; give fan and theme; test rhymes.

The guest was gratified,
He'd probe to improvise his deals.

"Here to buy gem," he spilled,
"Wedding gifts, how much will they be?"

"Worth thousand gold is she,
Hag spoke "They're desp'rate; please show grace."

Bargains – back, forth – they'd state,
Four hundred tael was placed lastly.

Deal sealed, things sailed smoothly,
650. Birthday's cards would then be viewed, swopped.

Espousal's date adopt'd,

With cash in hands, woes stopped at once!

With old Chung's assistance,

Old Vương was thus pardoned for now.

Thương tình con trẻ, cha già,
Nhìn nàng, ông những máu sa, ruột đau.

"Nuôi con những ước về sau,
"Trao tơ phải lúa, gieo cầu đáng nơi.

"Trời làm chi cực bấy trời!

660. "Này ai vu thác, cho người hợp tan?

"Búa rìu bao quản thân tàn,
"Nỡ đày đọa trẻ, càng oan khốc già.

"Một lần sau trước cũng là,
"Thôi thì mặt khuất, chẳng thà lòng đau!"

Theo lời càng chảy dòng châu,
Liều mình, ông đã gieo đầu tường vôi.

Vội vàng kẻ giữ, người coi,
Nhỏ to, nàng lại tìm lời khuyên can:

"Vẻ chi một mảnh hồng nhan,
670. "Tóc tơ chưa chút đèn ơn sinh thành.

"Dâng thư đã then nàng Oanh,
"Lại thua ả Lý bán mình hay sao?

"Cỗi xuân tuổi hạc càng cao,
"Một cây gánh vác biết bao nhiêu cành.

"Lòng tơ đầu chẳng dứt tình,
"Gió mưa âu hắt tan tàn nước non.
"Thà rằng liều một thân con,
"Hoa đầu rã cánh, lá còn xanh cây.
"Phận sao đành vậy cũng vầy,
680. "Cầm như chẳng đổ những ngày còn xanh.
"Cũng đừng tính quẩn, lo quanh,
"Tan nhà là một, thiệt mình là hai."
Phải lời ông cũng êm tai,
Nhìn nhau giọt ngắn, giọt dài ngổn ngang.
Mái ngoài họ Mã vừa sang,
Tờ hoa đã ký, cân vàng mới trao.
Trăng già độc địa làm sao!
Cầm dây chẳng lựa, buộc vào tự nhiên!
Trong tay đã sẵn đồng tiền,
690. Dầu lòng đổi trắng, thay đen, khó gì.
Họ Chung ra sức giúp vì!
Lễ tâm đã đặt, tụng kỳ cũng xong.
Việc nhà đã tạm thông dong,
Tinh kỳ giục giã đã mong độ về.
Một mình nàng, ngọn đèn khuya,

Áo đầm giọt lệ, tóc se mái sầu.

"Phận dầu, dầu vậy cũng dầu,

"Xót lòng đeo đẳng bấy lâu một lời!

Their sight brought grief profound,
Old guts shrank; tears bled out, much pained.

“I’ve wished you would have gained –

“A worthy match, obtained fine spouse.

“Such woes Heaven’s cast down,

660. “Who’s framed us, made our house severed?

“Axe, old frame could weather,

“Yet wronged child’s pains foster more pains.

“Soon or late, life must end,

“I’d rather die now than suffer!”

Words made tears flow harder,

On lime wall, he’d hammer his skull.

They fast stopped his impulse,

Softly, his daughter lulled his grief.

“Worthless is youth I keep,

670. “If duty’s not a whit repaid.

“Can’t, like Ying, beg for grace,

“But like Li, I shall trade my life.

“Tree grows old as time flies,

“Yet countless boughs are by it raised.

“If your love for me stays,

“Rainstorms will likely slay us all.

“Rather, alone, I fall,

“Bloom drops while tree stands tall, leafy.

“I’ll heed what Fate decrees,

680. “Think me a sprout relieved while green.

“Let no rash thought set in,

“Yourself you’ll hurt; your clan you’ll raze.”

Ears heeded sense conveyed,

They stared while tears cascaded down.

Outside, Mã just came round,

He signed their pact, allowed them gold.

Thread Elder’s callous, cold,

Blindly ties threads, follows no frame.

In hands, once cash was claimed,

690. Black, white swapped; hearts grew tamed quickly.

Chung helped much as could be,

With gifts offered, so ceased charges.

The clan’s trouble halted,

Wedding’s time was prompted posthaste.

Alone, by lamp she stayed,

Grief snarled her hair, tears sprayed, soaked gown.

“Come what may; still I’m bound –

“Bound and pained by the vow we’ve sworn.

"Công trình kẻ biết mấy mươi,
700. "Vì ta khăng khít cho người dở dang.

"Thề hoa chưa ráo chén vàng,
"Lỗi thề, thôi đã phũ phàng với hoa!

"Trời Liêu non nước bao xa,
"Nghĩ đâu rẽ cửa, chia nhà tự tôi!

"Biết bao duyên nợ thề bồi,
"Kiếp này thôi thế thì thôi còn gì?

"Tái sinh chưa dứt hương thề,
"Làm thân trâu ngựa đền nghì trúc mai

"Nợ tình chưa trả cho ai,
710. "Khối tình mang xuống tuyền đài chưa tan!"

Nỗi riêng, riêng những bàn hoàn,
Dầu chong trắng đĩa, lệ tràn thấm khăn.

Thúy Vân chợt tỉnh giấc xuân,
Dưới đèn ghé đến ân cần hỏi han:

"Cơ trời dâu bể đa đoan,
"Một nhà để chị riêng oan một mình.

"Cớ chi ngồi nhẩn tàn canh,
"Nỗi riêng còn mắc với tình chi đây?"

Rằng: "Lòng đương thốn thức đây,
720. "Tơ duyên còn vướng mối này chưa xong.

"Hở môi ra cũng thẹn thùng,
"Để lòng thì phụ tấm lòng với ai!
"Cậy em, em có chịu lời,
"Ngồi lên cho chị lạy rồi sẽ thưa
"Giữa đường đứt gánh tương tư,
"Giao loan chấp mối tơ thừa mặc em.

"Kể từ khi gặp chàng Kim,
"Khi ngày quạt ước, khi đêm chén thề.

"Sự đâu sóng gió bất kỳ,
730. "Hiếu tình có lẽ hai bề vẹn hai?

"Ngày xuân em hãy còn dài,
"Xót tình máu mủ, thay lời nước non.
"Chị dầu thịt nát xương mòn,
"Ngậm cười chín tuổi hãy còn thơm lây.

"Chiếc vành với bức tờ mây,
"Duyên này thì giữ, vật này của chung.
"Dầu em nên vợ, nên chồng,
"Xót người mệnh bạc, ắt lòng chẳng quên.

"Mất người còn chút của tin,

740. "Phím đàn với mảnh hương nguyên ngày xưa.

"Mai sau, dầu có bao giờ,

"Đốt lò hương ấy, so tơ phím này;

“Through much, for love he’s yearned,
700. “But loving me has earned him naught.

“Dried up, oath’s cups have not,
“Yet I’ve wronged him, this troth’s effaced.

“In Liao Yang faraway,
“How’d he think? I’ve betrayed his faith.

“Though countless vows were placed,
“Tis the end of this fate, surely.

“Next life, should bond not cease,
“Reborn horse, ox shall see to debts.

“Until love’s due’s offset,
710. “In Diyu, I’ll forget never.”

Her private thoughts wandered,
Tears drenched kerchief, saucer’s oil dried.

From deep sleep, Vên would rise,
By lamp, she sat and tried soothing.

“Heaven’s caprice’s startling,
“Alone, you’re shouldering our woe.

“It’s late, why sit in throes?
“Private affair tangles your heart?”

“Heart’s brimmed with pains,” she’d start,
720. “Tangled love’s thread still marks my soul.

“Ashamed to have it known,
“But keeping this would show treason.

“My request, please hearken,
“One bow I’ll give, reason I’ll state.

“My love’s yoke snaps halfway,
“Mend severed thread, I pray you will.

“Kim and I met for real,
“Shared day’s fans, night’s cups, sealed love’s oaths.

“Then came sudden storm’s growth,
730. “Duty, troth can’t be both fulfilled.

“Your own Springtime’s long still,
“Pity your blood, please fill my vows.
“Though flesh rots, bones break down,
“I’ll smile in death, allowed good name.

“Gold hairpin, sheet of claim,
“Guard these items, the same with troth.

“Should married life unfold,
“Remember me whom woes cumbered.

“I’m gone; vow’s gifts linger:

740. “Shared oath’s incense with the Moon lute.

“One far day, if you should

“Burn incense pot, fine tune these strings,

"Trông ra ngọn cỏ lá cây,

"Thấy hiu hiu gió thì hay chị về.

"Hồn còn mang nặng lời thề,

"Nát thân bồ liễu, đền nghì trúc mai.

"Dạ đài cách mặt khuất lời,

"Rảy xin chén nước cho người thác oan.

"Bây giờ trâm gãy, gương tan,

750. "Kể làm sao xiết muôn vàn ái ân!

"Trăm nghìn gửi lại tình quân!

"Tơ duyên ngắn ngủi có ngần ấy thôi.

"Phận sao phận bạc như vôi?

"Đã đành nước chảy, hoa trôi lỡ làng.

"Ôi Kim lang! Hỡi Kim lang!

"Thôi thôi! thiệp đã phụ chàng từ đây!"

Cạn lời, hồn ngắt máu say,

Một hơi lặng ngắt, đôi tay lạnh đồng.

Xuân, huyên chợt tỉnh giấc nồng,

760. Một nhà tấp nập, kẻ trong người ngoài.

Kẻ thang, người thuốc bởi bởi,

Mới giàu cơ vụng, chưa phai giọt hồng.

Hỏi: "Sao ra sự lạ lòng?"

Kiều càng nước nở, nói không ra lời.

Nỗi nàng, Vân mới rỉ tai:

"Chiếc thoa này với tờ bồi ở đây.."

- "Này cha làm lỗi duyên mày,

"Thôi thì nỗi ấy sau này đã em!

"Vì ai rụng cải, rơi kim,

770. "Để con bèo nổi, mây chìm vì ai?

"Lời con dặn lại một hai,

"Dầu mòn bia đá, dăm sai tắc vàng!"

Lạy thôi, nàng lại rén chiềng:

"Nhờ cha trả được nghĩa chàng cho xuôi.

"Sá chi thân phận tôi đòi,

"Dầu rằng xương trắng quê người, quản đâu!"

Xiết bao kể nỗi thảm sâu!

Khắc canh đã giục nam lâu mấy hồi.

Kiếp hoa đâu đã đến ngoài,

780. Quản huyền đâu đã giục người sinh ly.

Đau lòng kẻ ở, người đi,

Lệ rơi thấm đá, tơ chia rũ tằm.

Trời hôm, mây kéo tối rằm,

Dầu dầu ngọn cỏ, đầm đầm cành sương.

Rước nàng về đến trú phường,

Bốn bề xuân tỏa, một nàng ở trong.

“Outside, see leaves rustling,
“Feel faint breezes passing – That’s me.
“My soul bears troth heavy,
“Even in death, I’ll see to dues.
“From earth far from Diyu,
“With cleansing drops, please do bless me.
“Pin’s snapped, glass’s smashed wholly,
750. “Love’s thoughts can’t be fully conveyed!”
“Thousand bows for my mate,
“Short red string broke away quickly.
“My fate’s like lime, pasty,
“Strong waves will sweep posy away.
“O Kim! O Kim! My mate!
“From now, I’ll have betrayed your trust.”
She then fell unconscious,
Breaths stilled, hands were gelid as brass.
Parents’ deep sleep was smashed,
760. In, out, servants amassed, about.
Herbs, cure were brought around,
Fresh tears flowed though faint’s bout just passed.

“What happened?” Old Vương asked,
Kiều kept sobbing, aghast, speechless.

In father’s ears, Vân hissed,
“From hairpin, oath’s sheet, this begins...”

Vương: “Your lost love’s my sin,
“Now this failed pledge, your kin will bear.

“Whose fault split destined pair?
770. “As duckweed, cloud, you’ll fare, straying?

“Your will, about I’ll bring,
“Long time may pass, ruling will stay.”

She’d bow and softly say,
“Father, my debt, please pay squarely.

“I mind not fate paltry,
“Fear not my bones buried far-flung.”

Countless sorrows they’d sung,
South tower’s drum had rung, pressing.

Sudden coach came, waiting,
780. Sudden flutes, lutes urging goodbyes.

She’d leave loved ones behind,
Tears soaked through rocks, heart’s skeins severed.

Dark clouds atop gathered,

Grass wilted, down under, dew dropped.

At lodge, bridal coach stopped,

Four besieging walls locked her in.

Ngập ngừng thẹn lức, e hồng,
Nghĩ lòng, lại xót xa lòng đôi phen.

"Phẩm tiên rơi đến tay hèn,
790. "Hoài công năng giữ, mưa gìn với ai!

"Biết thân đến bước lạc loài,
"Nhị đào thà bẻ cho người tình chung!

"Vì ai ngăn đón gió đông,
"Thiệt lòng khi ở, đau lòng khi đi.

"Trùng phùng đầu họa có khi,
"Thân này thôi có còn gì mà mong!

"Đã sinh ra số long đong,
"Còn mang lấy kiếp má hồng được sao?"

Trên yên sẵn có con dao,
800. Giấu cầm nàng đã gói vào chéo khăn.

"Phòng khi nước đã đến chân,
"Dao này thì liệu với thân sau này."

Đêm thu, một khắc một chầy,
Bâng khuâng như tỉnh, như say một mình.

Chẳng ngờ gã Mã Giám Sinh,
Vẫn là một đứa phong tình đã quen.

Quá chơi lại gặp hồi đen,
Quen mời lại kiếm ăn miền nguyệt hoa.

Lầu xanh có mụ Tú Bà,
810. Làng chơi đã trở về già hết duyên.

Tình cờ chẳng hẹn mà nên,
Mặt cửa, mướp đấng, đôi bên một phường.

Chung lưng mở một ngôi hàng,
Quanh năm buôn phấn bán hương đã lẽ.

Dạo tìm khắp chợ thì quê,
Giả danh hầu hạ, dạy nghề ăn chơi.

Rủi may, âu cũng sự trời,
Đoạn trường lại chọn mặt người vô duyên.

Xót nàng chút phận thuyền duyên,
820. Cành hoa đem bán vào thuyền lái buôn.

Mẹo lừa đã mắc vào khuôn,
Sính nghi rẻ giá, nghinh hôn sẵn ngày.

Mãng thâm cờ đã đến tay,
Càng nhìn vẻ ngọc, càng say khúc vàng.

"Đã nên quốc sắc, thiên hương,
"Một cười này, hăm nghìn vàng chẳng ngoa!

"Về đây, nước trước bể hoa,

"Vương tôn, quý khách, ắt là đua nhau.

"Hắn ba trăm lạng kém đâu,

830. "Cũng đà vừa vốn, còn sau là lời."

She felt shamed toward hair, mien,
For her fate, she'd begin laments.
"Sky's gem's in scoundrel's hands,
790. "From shine and hail, in vain guarded.

"Stray fate, had I noted,
"Peach stamen, I'd have split for Kim.
"By me, East Wind was screened,
"His failed wish here ails him afar.
"Rejoin, should path of ours,
"What hope's left for a marred body?

"Born into vagrancy,
"Pointless is my beauty this life."
On table laid a knife,
800. In kerchief's fold, it'd lie covered.

"When feet meet high water,
"This knife shall deliver my fate."
Fall's night idled away,
Alone, half-roused, she stayed, distraught.
That Mā was (she'd known naught)
A seasoned rake who sought curt games.

Bad luck in gambling came,
He'd seek fresh fund midst realms bawdy.

In one brothel reigned she,
810. Dame Tú – an elderly harlot.

A chance meeting, Fate brought,
They were alike, both fraught with lies,
Joined fund, built store, lived by;
Whole year, they'd sell scents, dyes smoothly,

Across markets, countries,
Bought girls as maids who'd be debased.

Fortune, Heaven dictates,
For hapless soul, ill fate was spun.

Poor girl with elegance –
820. A bloom bought to merchant's canoe.

Their scam, she'd got into,
With cheap gifts, impromptu rite's date.

Flag now, in his hand, stayed,
Gem-like grace made heart sway harder.

“Astral scent, Earth's treasure!
“Thousands of gold deserves her smile.

“To first claim bloom worthwhile,

“Nobles, rich folks shall vie for turn.

“Three hundred tael, it’ll earn,

830. “Square spent cash, then return profit.”

Miếng ngon kể đến tận nơi,
Vốn nhà cũng tiếc, của trời cũng tham.

"Đào tiên đã bén tay phàm,
"Thì vin cành quít cho cam sự đời.

"Dưới trần mấy mặt làng chơi,
"Chơi hoa, đã dễ mấy người biết hoa!

"Nước vỏ lựu, máu mào gà,
"Mượn màu chiêu tập lại là còn nguyên.

"Mập mờ đánh lận con đen,
840. "Bao nhiêu cũng bấy nhiêu tiền, mất chi?

"Mụ già hoặc có điều gì,
"Liều công mất một buổi quì mà thôi.

"Vả đây đường xá xa xôi,
"Mà ta bất động, nửa người sinh nghi."

Tiếc thay một đóa trà mi!
Con ong đã mở đường đi lối về.

Một cơn mưa gió nặng nề,
Thương gì đến ngọc, tiếc gì đến hương.

Đêm xuân một giấc mơ màng,
850. Đuốc hoa để đó, mặc nàng nằm trơ.

Giọt riêng tầm tã tuôn mưa,
Phần cảm nỗi khách, phần dơ nỗi mình.

"Tuồng chi là giống hôi tanh!

"Thân nghìn vàng để ô danh má hồng!

"Thôi còn chi nữa mà mong,

"Đời người thôi thế là xong một đời!"

Giận duyên, tủi phận, bời bời,
Cầm dao, nàng đã toan bài quyền sinh.

Nghĩ đi nghĩ lại một mình:

860. "Một mình thì chớ, hai tình thì sao?

"Sau đầu sinh sự thế nào,

"Truy nguyên chẳng kéo lụy vào song thân.

"Nỗi mình âu cũng giãn dần,

"Kíp chầy thôi cũng một lần mà thôi!"

Những là đo đản ngược xuôi,
Tiếng gà nghe đã gáy sôi mái tường.

Lầu mai vừa rúc còi sương,

Mã Sinh giục giã vội vàng ra đi.

Đoạn trường thay lúc phân kỳ.

870. Vó câu khắp khênh, bánh xe gập ghềnh.

Bề ngoài mười dặm tràng đình,

Vương ông mở tiệc tiễn hành đưa theo.

Ngoài thì chủ khách dập dìu,

Một nhà huyên với một Kiều ở trong.

Before mouth lied tidbits,
Spent gold, he missed, Sky's gift, he craved.

“Low hand, Heaven's peach lades,

“I'll pluck it, satiate life's glees.

“On this earth, how many –

“Men know how pure those pleasing lusts?

“Wholeness, I'll readjust,

“With pom'granate's juice, blood from combs.

“I'll fool those common folks,

840. “They'll pay the same as normal – So?

“Should old hag complain, though,

“On-knee session, I'll throw for her.

“On these remote corners,

“That I do naught shall stir queries.”

Camellia – Pity –

Was defiled by the bee's entrance.

Wild storm wrought disturbance,

Cared neither gem, fragrance nor spice.

Vague was that nuptial night,

850. By wedding lamp, she lied, ignored.

Private teardrops outpoured,
Disdained oneself, deplored one's guest.

“He's but a filthy pest,
“Women's name, my prized flesh's sullied.

“What hope is left for me?

“My life's accordingly finished.”

Rued love, scorned fate blended,
Knife drawn, she'd relinquish her life.

But then, she stopped, revised,
860. “I'm fine with death; are my parents?

“Were there a consequence,

“They'd bear repercussions for me.

“Woes will, with time, decrease,

“Soon or late, death shall seize my life.”

She thought hard of her plights,
Through walls rang cocks' loud cries, booming.

Lookout's horns hailed morning,
Mã urged her, “We're leaving promptly.”

Heart-wrenching split, there'd be,
870. Colts' hooves hobbled, bumpy wheels rolled.

After ten miles on road,

Vương's sendoff fest followed after.

Outside, host, guests gathered,

While mother, child conferred inside.

Nhìn càng lã chã giọt hồng,
Rỉ tai, nàng mới giải lòng thấp cao:
"Hổ sinh ra phận thơ đào,
"Công cha, nghĩa mẹ kiếp nào trả xong?
"Lỡ làng nước đục, bụi trong,
880. "Trăm năm để một tấm lòng từ đây.
"Xem gương trong bấy nhiêu ngày,
"Thân con chẳng kéo mắt tay bợm già;
"Khi về, bỏ vắng trong nhà,
"Khi vào đôi đóa khi ra vội vàng.
"Khi ăn, khi nói lỡ làng,
"Khi thầy, khi tớ, xem thường, xem khinh.
"Khác màu kẻ quý, người thanh,
"Ngắm ra cho kỹ, như hình con buôn.
"Thôi con, còn nói chi con,
890. "Sống nhờ đất khách, thác chôn quê người!"
Vương bà nghe bấy nhiêu lời,
Tiếng oan đã muốn vạch trời kêu lên.
Vài tuần chưa cạn chén khuyên,
Mái ngoài, nghỉ đã giục liền ruổi xe.

Xót con lòng nặng chề chề,
Trước yên ông đã nắn nì thấp cao:
"Chúng thân yếu liễu, thơ đào,
"Dớp nhà đến nỗi giấn vào tôi người.
"Từ đây góc bể, bên trời,
900. "Nắng mưa thui thui, quê người một thân,
"Nghìn tầm nhờ bóng tùng quân,
"Tuyết sương che chở cho thân cát đẳng."
Cạn lời khách mới thưa rằng:
"Buộc chân, thôi cũng xích thẳng nhiệm trao.
"Mai sau dầu đến thế nào,
"Kìa gương nhật nguyệt nọ dao quỷ thần!"
Đùng đùng gió giục, mây vùn,
Một xe trong cõi hồng trần như bay.
Trông vời, gạt lệ, phân tay,
910. Góc trời thăm thẳm, ngày ngày dăm dăm.

They stared; tears bled like tides,

In mother's ears confided Kiêu.

“Born a girl – shame I feel,

“My debts to you, when will I pay?

“Like soiled pond, dust lustrat'd,

880. “Lifelong feelings, I'll place with thee.

“His antics, I did see,

“Tricked by a skilled phony, I fear.

“At lodge, he'd not stay near,

“Enter warily, veer swiftly.

“Of words, he'd speak crudely,

“He'd lord with flippancy toward mate.

“It seems he's not so straight,

“This one's a – I daresay - peddler.

“What have I left, mother?

890. “In distant soils interred for sure!”

Dame Vương heard words outpoured,

Wished to split Heaven, pour outcries.

Farewell wine's cups yet dried,

Outside, Mã pressed for flight early.

Heart fraught with empathy,
'Fore colts, Vương fervently begged, bowed.

“Green-peach, willow-frail spouse,
“Through home’s mishap, she’s now taken.

“At far skies, horizons,
900. “She’ll brave rains, shines, burdens alone.

“May grand pine’s shades be loaned,
“So vine’s, from snows, mists, shown shelter.”

Words ceased; Mã then answered,
“Red string’s bound; I’m, to her, fastened.

“From here on, what’ll happen,
“Sun, Moon witness, demons’ blades slay!”

Coach left at tempest’s pace,
As though flying toward place beyond.

Wet eyes sought carriage gone,
910. At far horizon spawned, they’d peer.

VIII

Nàng thì dậm khách xa xăm,
Bạc phau cầu giá, đen rằm ngàn mây.

Vi-lô san sát hơi may,
Một trời thu để riêng ai một người.
Dậm khuya ngất tạnh mù khơi,
Thấy trắng mà thẹn những lời non sông.
Rừng thu từng biếc chen hồng,
Nghe chim như nhắc tấm lòng thần hôn.

Những là lạ nước, lạ non,
920. Lâm Chuy vừa một tháng tròn tới nơi.

Xe châu dừng bánh cửa ngoài,
Rèm trong đã thấy một người bước ra.
Thoạt trông lờn lợt màu da,
Ăn gì cao lớn, đẩy đà làm sao?

Trước xe lơ lã han chào,
Vâng lời, nàng mới bước vào tận nơi.
Bên thì mấy ả mày ngài,
Bên thì ngồi bốn năm người làng chơi.
Giữa thì hương lửa hân hoan.

930. Trên treo một tượng trắng đôi lông mày.

Lầu xanh quen thói xưa nay,
Nghề này thì lấy ông này tiên sư.
Hương hoa hôm sớm phụng thờ,
Cô nào xấu vía, có thừa mỗi hàng.

Cởi xiêm, lột áo chán chường,
Trước thần, sẽ nguyện mảnh hương lành rằm.

Đôi hoa lót xuống chiếu nằm,
Bướm ong bay lại âm âm tứ vi.

Kiều còn ngơ ngẩn biết gì,

940. Cứ lời lay xuống, mụ thì khẩn ngay:

"Cửa hàng buôn bán cho may,

"Đêm đêm hàn thực, ngày ngày nguyên tiêu.

"Muôn nghìn người thấy cũng yêu,

"Xôn xao anh yến, dập dìu trúc mai.

"Tin nhận vẫn là thư bài,

"Đưa người cửa trước, rước người cửa sau!"

Lạ tai nghe chữa biết đâu,

Xem tình ra cũng những màu dờ dang.

Lễ xong hương hỏa gia đường,

950. Tú Bà vắt tóc lên giường ngồi ngay.

Dạy rằng: "Con lạy mẹ đây,
"Lạy rồi sang lạy cậu mày bên kia."

VIII

Midst strange soils Kiêu was now,
Frosts bleached the bridge, dark clouds dimmed roads.

In cold gales, reeds huddled,
Fall's sky's sorrows were all on her.
Dark night's routes, mists covered,
She'd view the Moon, rue the shared vows.

On fall's leaves, reds endowed,
Birds' cries like folks' profound feelings.
Through strange streams, hills crossing,
920. Month passed; they'd arrive in Lin Zi.

At gates, her carriage ceased,
One, from back drapery, emerged.
Pale skin, she first observed,
Soaring, bulging was her physique!
Brazen greetings, she'd speak,
As told, Kiêu trekked - steps meek - inside.

Charming dames stood in lines,
Four, five patrons sat nigh, loitered.
Mid-house stood grand altar,

930. With one white-browed figure's image.

‘Twas brothels' old practice,
Trade-founder's heritage, they prized,
Brought incense sticks, blooms by to pray.
To him, luckless dames cried for grace.
Undraped 'fore him, she'd stay,
Light up incense then pray softly.
‘Neath mat placed blessed posy,
Toward her approached birds, bees ample.

Kiêu was in awe, puzzled,

940. As told, she bowed as old hag prayed.

“May fortune bless our trade,
“Nights be Hanshi while days Yuan Xiao.
“May countless guests come round,
“Parrots, nightingales crowd their mates.
“Countless letters be placed,
“Front doors send off, back gates welcome!”
Strange words hit her eardrums,
Such shady notions drummed her mind.
Thus concluded the rite,

950. Dame Tú, cross-legged, sat high on bed.

“Bow to your Mum,” she said,
“To Dad there, bow your head as well.”

Nàng rằng: "Phải bước lưu ly,
"Phận hèn vâng đã cam bề tiểu tình.
"Điều đâu lấy yến làm anh,
"Ngây thơ chẳng biết là danh phận gì?
"Đủ điều nạp thái vu quy;
"Đã khi chung chạ, lại khi đứng ngời.
"Giờ ra thay bậc, đổi ngôi,
960. "Dám xin gửi lại một lời cho mình."
Mụ nghe nàng nói hay tình,
Bấy giờ mới nổi tam bành mụ lên:
"Này này sự đã quả nhiên,
"Thôi đà cướp sống chồng mình đi rồi!
"Bảo rằng: Đi dạo lấy người,
"Đem về rước khách kiếm lời mà ăn.
"Tuồng vô nghĩa, ở bất nhân,
"Buồn mình trước đã tàn mần thử chơi.
"Màu hồ đã mất đi rồi,
970. "Thôi thôi vốn liếng đi đời nhà ma!
"Con kia đã bán cho ta,
"Nhập gia phải cứ phép nhà tao đây.

"Lão kia có giờ bài bây,
"Chẳng vãng vào mặt mà mày lại nghe?

"Cớ sao chịu tốt một bề,
"Gái tơ mà đã ngựa nghề sớm sao!

"Phải làm cho biết phép tao!"
Chập bì tiên, rắp sẵn vào ra tay.

Nàng rằng: "Trời thăm đất dày!
980. "Thân này đã bỏ những ngày ra đi!

"Thôi thì thôi có tiếc gì!"
Sẵn dao tay áo, tức thì giở ra.

Sợ gan, nát ngọc liêu hoa,
Mụ còn trông mặt, nàng đà quá tay.
Thương ôi, tài sắc bậc này,
Một dao oan nghiệt, đứt dây phong trần!

Nỗi oan vỡ lở xa gần,
Trong nhà người chật một lâu như nêm.

Nàng thì bắn bắt giặc tiên,
990. Mụ thì cầm cặp, mặt nhìn hồn bay.

Vực nàng vào chống hiên tây,
Cắt người coi sóc, rước thầy thuốc men.

Nào hay chưa hết trần duyên,

Trong mê đường đã đứng bên một nàng.

Rỉ rã: "Nhân quả dở dang,

"Đã toan trốn nợ đoạn trường được sao!

Kiêu: “Vagrancy befell,
“His mistress, I’m impelled to be.
“Of my role, I’m naïve,
“Parrots, nightingales, ye swapped - Why?”
“Wedding’s gifts, he brought by,
“With him, I’ve lived and lied till now.
“Why’re our ranks upside down?
960. “Please explain so my doubt’s conquered.”
Her words, Tú registered,
Fit of hellish anger, she’d throw.
“Hey! Hey! Now this I know,
“From me, this burglar stole my mate!
“‘I’ll seek a girl,’ he says!
“Have her serve to create profit.
“Curse your unfaithfulness,
“Itchy to first test this cargo.
“Silk’s worth’s been washed, dissolved,
970. “Gone! Gone! My cash will flow to naught.
“This wench here, I have bought,
“My house’s rules, you’ll be taught to heed.

“When that swine bared his greed,

“Why not slap him, why ceded so?

“Docilely, you followed,

“You’re green yet itched to show lust, thirst.

“My rules shan’t be traversed!”

Leather knout, Tú grabbed, headfirst charged in.

“High Sky, thick Earth, herein,

980. “I’m long dead,” cried Kiêu, “since leaving.

“I have naught left to cling!”

She searched her sleeve, baring dagger.

Tú feared her last wager,

As Tú still stared, downward went blade.

Fair grace, fine wits were frayed,

One vicious thrust to slay life’s thread.

News of her wrong far spread,

Like sedges, folks congest’d inside.

In death-like sleep, Kiêu lied,

990. Tú was trembling, meanwhile listless.

To west wing, she’d insist

Doctors be brought, enlist porters.

Kiêu’s life was yet severed,

One dame appeared by her in dreams,
Hissed, “Karma’s yet redeemed,
“From ill fate, you can’t scheme to flee!

"Số còn nặng nghiệp má đào,

"Người dầu muốn quyết, trời nào đã cho?

"Hãy xin hết kiếp liễu bồ,

1000. "Sông Tiền Đường sẽ hẹn hò về sau."

Thuốc thang suốt một ngày trâu,

Giấc mê nghe đã giàu giàu vừa tan.

Tú Bà chực sẵn bên màn,

Lựa lời khuyên giải mơn man gỡ dần:

"Một người dễ có mấy thân!

"Hoa xuân đương nhụy, ngày xuân còn dài.

"Cũng là lỡ một lần hai,

"Đá vàng sao nỡ ép nài mây mưa!

"Lỡ chùn trót đã vào đây,

1010. "Khóa buồng xuân, để đợi ngày đào non.

"Người còn thì của hãy còn,

"Tìm nơi xứng đáng là con cái nhà.

"Làm chi tội báo oan gia,

"Thiệt mình mà hại đến ta hay gì?"

Kề tai mấy nỗi năn nì,

Nàng nghe dường cũng thị phi rạch ròi.

Vả trong thần mộng mấy lời,
Túc nhân âu cũng có trời ở trong.

Kiếp này nợ trả chưa xong,
1020. Làm chi thêm một nợ chồng kiếp sau?

Lặng nghe thấm thía gót đầu,
Thưa rằng: "Ai có muốn đâu thế này.

"Được như lời thế là may,
"Hắn rằng mai có như vậy cho chăng?

"Sợ khi ong bướm đái đàng,
"Đến điều sống đục, sao bằng thác trong!"

Mụ rằng: "Con hãy thông dong,
"Phải điều lòng lại dối lòng mà chơi!

"Mai sau ở chẳng như lời,
1030. "Trên đầu có bóng mặt trời rạng soi."

Thấy lời quyết đoán hăn hoi,
Đành lòng, nàng cũng sẽ nguôi nguôi dần.

Trước lầu Ngưng Bích khóa xuân,
Vẻ non xa, tấm trăng gần ở chung.

Bốn bề bát ngát xa trông,
Cát vàng cồn nọ, bụi hồng dặm kia.

Bẽ bàng mây sớm đèn khuya,

Nửa tình, nửa cảnh, như chia tấm lòng.

Tưởng người dưới nguyệt chén đồng,

1040. Tin sương luống những rày trông mai chờ.

“Bleak woman’s fate’s yet ceased,
“Man can’t change Fate’s decree at will.

“Your fate, you must fulfill,
1000. “In Qian Tang River, we’ll gather.”

Whole day she’d been doctored,
Kiêu woke from deep stupor slowly.
Nearby, Dame Tú, she’d see,
She’d soothe so woes would cease for her.

“Life is lived once, my girl,
“Spring bud’s sprouting, further it’ll grow.

“Toward you, errors were showed,
“Wrongly I’ve forced a golden flint.

“Here, already you’re in,
1010. “Stay in sanctum, waiting for spouse.

“Alive, your worth’s still sound,
“Find worthy match from house proper.

“One wrong’s worth not rancor,
“You hurt yourself, others as well.”

By ears rang pleas heartfelt,
Sound sense seemed to dispel worries.

Recalled dream's prophecy,
Karma, Heaven had preordained.
This life's debts had yet waned,
1020. Next life, would she obtain fresh dues?
Kiều listened, thought things through,
Politely spoke, "None do wish this.
"If it's true, such is bliss,
"Yet later on, will it be so?
"Here swarm bees, birds ample,
"I'd rather die than fall depraved."
Hag said, "Put doubts away,
"Words told from heart shall stay thus true.
"Should I later fail you,
1030. "Heaven observes, refutes that lie."
Firm claims were vowed with might,
Kiều's distress thus grew light, lighter.
Secured in Jade Tower,
Far hills, nigh Moon were her few friends.
Four sides, space stretched, immense,
With gold sand dunes, dirt trends dyed red.
'Fore clouds, night's lamp, grieves bled,

Thoughts and scenes made heart shredd'd in two.

Moon-witnessed cups – she rued,

1040. Missed he who'd seek her news in vain;

Bên trời góc bể bơ vơ,
Tắm son gột rửa bao giờ cho phai?
Xót người tựa cửa hôm mai,
Quạt nồng ấp lạnh, những ai đó giờ?
Sân Lai cách mấy nắng mưa?
Có khi gốc tử đã vừa người ôm.
Buồn trông cửa bể chiều hôm,
Thuyền ai thấp thoáng cánh buồm xa xa?
Buồn trong ngọn nước mới sa,
1050. Hoa trôi man mác biết là về đâu?
Buồn trông nội cỏ dầu dầu,
Chân mây mặt đất một màu xanh xanh.
Buồn trông gió cuốn mặt duềnh,
Om sòm tiếng sóng kêu quanh ghế ngồi.
Chung quanh những nước non người,
Đau lòng lưu lạc nên vài bốn câu.

Midst far skies, seas immense,
Could ardent heart be cleansed cleanly?
Rued folks who'd wait firmly,
Who'd warm their beds, who'd repel heat?
Home's yard, light raved, rains beat,
Could decandra's trunk fit embrace?
She'd view dusk's port away,
Whose distant boat still waved its sails?
On river's mouth, eyes fell,

1050. Stray blooms were washed by swells toward where?

She'd view parched grassland there,
Merged horizon, earth shared blue hue.
View cove on which gales blew,
Roaring sea waves ensued 'round her.
Midst foreign hills, waters,
Pains of exile authored quatrains.

IX

Ngâm ngủi rủ bức rèm châu,
Cách tường, nghe có tiếng đầu họa vắn.

Một chàng vừa trạc thanh xuân,
1060. Hình dung chải chuốt, áo khăn dịu dàng.

Nghĩ rằng cũng mạch thư hương,
Hỏi ra mới biết rằng chàng Sở Khanh.

Bóng Nga thấp thoáng dưới màn,
Trông nàng, chàng cũng ra tình đeo đai.

"Than ôi! sắc nước hương trời!

"Tiếc cho đầu bỗng lạc loài đến đây!

"Giá đành trong nguyệt trên mây,

"Hoa sao, hoa khéo đọa đầy bấy hoa?

"Nỗi gan riêng giận trời già,

1070. "Lòng này ai tỏ cho ta, hỡi lòng?

"Thuyền duyên ví biết anh hùng,

"Ra tay tháo cũi, sổ lồng, như chơi!"

Song thu đã khép cánh ngoài,
Tai còn đồng vọng mấy lời sắt đanh.

Nghĩ người thôi lại nghĩ mình,

Cám lòng chua xót, lạt tình chơ vơ.

Những là lần lửa nắng mưa,

Kiếp phong trần biết bao giờ là thôi?

Đánh liều nhả một hai lời,

1080. Nhờ tay tế độ vớt người trầm luân.

Mảnh tiên kể hết xa gần,

Nỗi nhà báo đáp, nỗi thân lạc loài.

Tan sương vừa rạng ngày mai,

Tiện hồng nàng mới nhả lời gửi sang.

Trời tây lãng đàng bóng vàng,

Phúc thư đã thấy tin chàng đến nơi.

Mở xem một bức tiên mai,

Rành rành "Tích Việt" có hai chữ đề.

Lấy trong ý tứ mà suy:

1090. "Ngày hai mươi mốt, tuất thì phải chăng?"

Chim hôm thoi thót về rừng,

Đóa trà mi đã ngậm trăng nửa vành.

Tường đông lay động bóng cành,

Rẽ song, đã thấy Sở Khanh lên vào.

Sượng sùng đánh dạn ra chào,

Lạt thôi, nàng mới ỉ trao ân cần.

Răng: "Tôi bèo bọt chút thân,
"Lạc đàn mang lấy nợ nần yễn anh.

IX

Sadly, Kiều dropped gemmed blind,
Through wall echoed replying rhyme.

‘Twas one in his youth’s prime,
1060. Fine countenance, refined vestments.

She thought him a student,
Sở Khanh was name given to her.
On veils, Moon’s shade fluttered,
He, too, seemed enamored by sight.

“What fragrance, grace divine!
“What woe has led your kind toward here?
“Your worth’s not of man’s sphere,
“Why’d, proud flower, you smear your name?
“Curse old Heaven – for shame!

1070. “This wrath, who feels the same with me?

“Hero’s heart, should beaut see,
“He’ll promptly set you free from binds!”

Fall’s sills had closed outside,
Firm claims, within her mind, echoed.

She thought of him, self’s woes,

Touched by kindness bestowed to stray.

Shines, rains had passed away,

How long would woeful fate haunt her?

She'd risk sending letter,

1080. Asking kind hands offered for aid.

All pains, her note conveyed,

Of her exile, repaid home's woes.

Soon as dawn's mists dissolved,

She had messenger go to him.

Gold west sun idly dimmed,

Reply then arrived in her hands.

On flowered note he'd sent,

Two words - Tích Việt – were grandly scribed.

Deftly, she analyzed,

1090. "The twenty first, Canine's hour."

To woods, late birds fast hurled,

Camellia covered half-Moon.

East wall, trees' shades were strewn,

Through tipped sills, Sở Khanh soon entered.

Though shy, she still ventured

To bow, softly, tenderly say,

“Like foams and weeds, I’m swayed,
“Like a lost bird, I’ve strayed toward here.

"Dám nhờ cốt nhục tử sinh,
1100. "Còn nhiều kết cỏ ngậm vành về sau!"

Lặng ngòi lẩm nhẩm gật đầu:
"Ta đây phải mượn ai đâu mà rằng!
"Nàng đà biết đến ta chẳng,
"Bể trầm luân, lấp cho bằng mới thôi!"
Nàng rằng: "Muôn sự ơn người,
"Thế nào xin quyết một bài cho xong."
Rằng: "Ta có ngựa truy phong,
"Có tên dưới trướng, vốn dòng kiện nhi.

"Thừa cơ lên bước ra đi,
1110. "Ba mươi sáu chước, chước gì là hơn?"

"Dầu khi gió kếp, mưa đơn,
"Có ta đây cũng chẳng can cố gì!"
Nghe lời, nàng đã sinh nghi,
Song đà quá đổi, quản gì được thân.
Cũng liều nhắm mắt đưa chân,
Mà xem con Tào xoay vần đến đâu!
Cùng nhau lên bước xuống lầu,
Song song ngựa trước, ngựa sau một đoàn.

Đêm thu khắc lặn canh tàn,
1120. Gió cây trút lá, trăng ngàn ngậm sương.

Lối mòn cỏ lợt mùi sương,
Lòng quê đi một bước đường, một đau.

Tiếng gà xao xác gáy mau,
Tiếng người đâu đã mái sau dẫy-dàng.

Nàng càng thốn thức gan vàng,
Sở Khanh đã rẽ dây cương lối nào!

Một mình khôn biết làm sao,
Dậm rềng bước thấp, bước cao hỡi hùng.

Hóa nhi thật có nữ lòng,
1130. Làm chi dày tía, vò hồng, lấm nau!

Một đoàn đổ đến trước sau,
Vuốt đầu xuống đất, cánh đầu lên trời?

Tú Bà tốc thẳng đến nơi,
Hăm hăm áp điệu một hơi lại nhà.

Hung hăng chẳng hỏi, chẳng tra,
Đang tay vùi liễu, giập hoa tươi bời.

Thịt da ai cũng là người,
Lòng nào hồng rụng, thắm rời, chẳng đau!

Hết lời thú phục, khẩn cầu,

1140. Uốn lưng thịt đồ, giập đầu máu sa.

Rằng: "Tôi chút phận đàn bà,

"Nước non lìa cửa, lìa nhà, đến đây.

“I beg your aid sincere,

1100. “This favor, I’ll revere for life.”

He harked, nodded, replied,

“I’m not one who desires debts!

“Me, you’ve ever met?

“Lust’s seas, I’ll squarely set – I’ve vowed!”

Kiêu: “I’m indebted now,

“What method have you found, please guide?”

Khanh: “I have wind-swift rides,

“Tough underlings outside, also.

“Let’s seize this chance and go,

1110. “Of thirty-six schemes, know what’s best!”

“Storms may rave, rains may press,

“With me, none shall suppress your leave!”

Proud words birthed disbelief,

‘Twas too late, so she’d leap onward.

Blindly, feet slid forward,

Resigned to what Fate stored for her.

Downstairs, they’d both slither,

Rife steeds - ahead, after - made haste.

Fall's night languished away,
1120. Aft hills, Moon hid; gales swayed, leaves fell.

Mist bleached grass' tint on trail,
Homebound feelings would swell each pace.

Cocks crowed – fast, seriate,
Loud shouts of men fast chased after.

Scared golden heart quivered,
Elsewhere, Sở Khanh ushered his ride.

Alone, fears drowned her mind,
Woods' trail dropped low, soared high, scared her.

Ruthless is Creator!
1130. Why crumpled ailed flower like so?

A mob poured in, enclosed,
Helpless, she was constrained wholly.

Dame Tú rushed there straightly,
Dragged her back angrily, den-bound.

Without questioning bout,
She trampled bloom without mercy.

Flesh, bones were all earthly,
Kiêu ached; flesh split; harshly, blood dropped.

She'd confess, beg to stop,

1140. Battered back arched, blood-daubed head bowed.

“To woman’s fate, I’m bound,

“Away from home, I’m now severed.

"Bây giờ sống thác ở tay,

"Thân này đã đến thế này thì thôi!

"Nhưng tôi có sá chi tôi,

"Phận tôi đành vậy, vốn người để đâu?

"Thân lươn bao quản lấm đầu,

"Chút lòng trinh bạch từ sau cũng chữa."

Được lời mụ mới tùy cơ,

1150. Bắt người bảo lĩnh làm tờ cung chiêu.

Bày vai có ả Mã Kiều,

Xót nàng, ra mới đánh liều chịu đoan.

Mụ càng kể nhặt, kể khoan,

Gạn gùng đến mực, nồng nàn mới tha.

Vực nàng vào nghỉ trong nhà,

Mã Kiều lại ngỏ ý ra dặn lời:

"Thôi đà mắc lện thì thôi!

"Đi đâu chẳng biết con người Sở Khanh?

"Bạc tình nổi tiếng lâu xanh,

1160. "Một tay chôn giết mấy cành phù dung!

"Đà đao lập sẵn chước dùng,

"Lạ gì một cốt, một đồng xưa nay!

"Có ba mươi lạng trao tay,
"Không dừng chi có truyện này, trò kia!

"Rồi ra trở mặt tức thì,
"Bớt lời, liệu chớ tray chi mà đời!"

Nàng rằng: "Thề thốt nặng lời,
"Có đâu mà lại ra người hiểm sâu!"

Còn đương suy trước, nghĩ sau,
1170. Mặt mo đã thấy ở đâu dẫn vào.

Sở Khanh lên tiếng rêu rao:
"Nọ nghe rằng có con nào ở đây.

"Phao cho quyến gió rủ mây,
"Hãy xem có biết mặt mày là ai?"

Nàng rằng: "Thôi thế thì thôi!
"Rằng không thì cũng vâng lời là không!"

Sở Khanh quát mắng dùng dưng,
Bước vào vừa rắp thị hùng ra tay.

Nàng rằng: "Trời nhé có hay!
1180. "Quyến anh, rủ yến, sự này tại ai?"

"Đem người giấy xuống giếng thơi,
"Nói rồi, rồi lại ăn lời được ngay!

"Còn tiên "Tích Việt" ở tay,

"Rõ ràng mặt ấy, mặt này chứ ai?"

Lời ngay, đông mặt trong ngoài,

Kẻ chê bất nghĩa, người cười vô lương!

“My life, you reign over,
“Hence, I’ll take whatever you will.

“For myself, naught, I feel,
“Yet, won’t my demise kill assets?

“Eels mind not muddled heads,
“My chasteness shall be shed hereon!”

Her words, Dame Tú pounced on,
1150. Confession signed - a bond was sealed.

Her bailsman was Mã Kiêu,
Pained by her harsh ordeals, offered.

Hag kept reproaching her,
Till long, long last, conferred mercy.

To back, Kiêu was carried,
Mã Kiêu then discreetly conveyed.

“To deceit, you fell prey!
“All here, of Sở Khanh’s nature, know.

“Famed cheater of brothels,
1160. “His hand’s killed rosemallows’ branches.

“Foul play was concocted,
“By the well-known psychic - witch pair.

“Thirty tael was his fare,
“’Twas no fluke – this affair’s preplanned.

“He coaxed, then off he ran,
“Beg wisely, or you shan’t be safe.”

Kiều spoke, “His vows were grave!

“Yet within, he’s a knave so vile!”

While she still strained her mind,
1170. One brazen mug, inside, appeared.

Sở Khanh spoke up in jeer,
“Heard there’s one wench right here somewhere.

“Accused I had her snared,
“This face of mine, you there, you know?”

Kiều spoke, “All thing’s settled!
“Nothing happened, it’s so – nothing!”

Sở Khanh thundered, booming,
Strode in, raised hand, smacking frail soul.

“Heaven knows!” she’d bellow,
1180. “Who seduced whom, who sold whom out!

“Pushed me in well profound,
“Who vowed then swallowed vow promptly!

“Tích Việt note, I received,

“Your face’s certain to me, to all!”

Straight claims spread fast through halls,

They’d jeer and mock his fraud, his spite.

Phụ tình án đã rõ ràng,

Dơ tuông, nghĩ mới kiếm đường tháo lui.

Treason was brought to light,
Busted, he'd opt to hightail then.

X

Buồng riêng, riêng những sọt sùi,

1190. Nghĩ thân mà lại ngậm ngùi cho thân.

Tiết thay trong giá trắng ngần!

Đến phong trần cũng phong trần như ai.

"Tẻ vui cũng một kiếp người,

"Hồng nhan phải giống ở đời mãi ru!

"Kiếp xưa đã vụng đường tu,

"Kiếp nay chẳng kéo đèn bù mới xuôi!

"Dẫu sao bình đã vỡ rồi,

"Lấy thân mà trả nợ đời cho xong!"

Vừa tuần nguyệt sáng, gương trong,

1200. Tú Bà ghé lại thông dong dặn dò:

"Nghề chơi cũng lắm công phu,

"Làng chơi ta phải biết cho đủ điều."

Nàng rằng: "Mưa gió dập dìu,

"Liều thân thì cũng phải liều thế thôi!"

Mụ rằng: "Ai cũng như ai,

"Người ta ai mất tiền hoài đến đây?

"Ở trong còn lắm điều hay,

"Nỗi đêm khép mở, nỗi ngày riêng chung.

"Này con thuộc lấy làm lòng,

1210. "Vành ngoài bảy chữ, vành trong tám nghề.

"Chơi cho liễu chán, hoa chê,

"Cho lăn lóc đá, cho mê mẩn đời.

"Khi khoe hạnh, khi nét ngài,

"Khi ngâm ngợi nguyệt, khi cười cợt hoa.

"Đều là nghề nghiệp trong nhà,

"Đủ ngần ấy nết, mới là người soi."

Gót đầu vàng dạy mấy lời,

Dường chau nét nguyệt, đường phai vẽ hồng.

Những nghe nói, đã thẹn thùng,

1220. Nước đời lắm nỗi lạ lùng khắt khe!

Xót mình cửa các, buồng khuê,

Vỡ lòng, học lấy những nghề nghiệp hay!

Khéo là mặt dạn mày dày!

Kiếp người đã đến thế này thì thôi!

Thương thay thân phận lạc loài!

Dầu sao cũng ở tay người biết sao?

Lầu xanh, mới rủ trưởng đào,

Càng treo giá ngọc, càng cao phẩm người.

Biết bao bướm lả, ong lơ!

1230. Cuộc say đầy tháng, trận cười suốt đêm.

X

Alone with her sorrows,

1190. She mourned deeply for woeful self.

Pure like silver, snow's veil,

Suffer, all must, herself the same.

"Life's filled with joys and shames,

"One's beauty can't remain constant!

"My past life's indecent,

"I must make amendments this life!

"Vase's long been fragmentized,

"I'll square life's debts with my body!"

One clear-Moon night, she'd see

1200. Dame Tú drop by, slowly advise.

"Efforts, this trade requires,

"All hostesses must strive to learn."

Kiêu said, "Rains come, gusts turn,

"This risk, I cannot spurn or split."

"If all's alike," hag spit,

"Who will waste cash to sit in here?

"There're wonders in our sphere,

“Night’s guests, day’s mates, cashier or take.

“Seven looks to partake,

1210. “And eight techniques to make guests pleased.

“Play till guests grow fatigued,

“Make stones fall hard, minds cease to think.

“At times, frown, at times, wink,

“To chant Moon’s verse, to sing with blooms.

“Those crafts, our trade subsumes,

“Master them all, round-groomed you’ll be.”

Kiêu harked; brows seemed to squeeze –

Turned crescent-shaped; face became pale.

Such words made Kiêu turn ailed,

1220. Heartless, odd things assailed man’s life.

Poor girl, born dignified,

Must now learn mystifying trades.

Shameless, she’d be one day!

What else was left of fate of hers!

Poor soul from home severed,

Trapped in hands of strangers was she.

Brothel dropped rose drap’ries,

Higher gem’s worth, worthier prize.

In swarmed bees, butterflies,

1230. They'd dine and laugh through nights, months round.

Dập dìu lá, gió cành chim,
Sớm đưa Tống Ngọc, tối tìm Trùng Khanh.

Khi tỉnh rượu, lúc tàn canh,
Giật mình, mình lại thương mình xót xa.

Khi sao phong gấm rủ là,
Giờ sao tan tác như hoa giữa đường?
Mặt sao dày gió dạn sương?
Thân sao bướm chán, ong chường bấy thân?

Mặc người mưa Sở, mây Tần,
1240. Những mình, nào biết có xuân là gì!

Đôi phen gió tựa, hoa kề,
Nửa rên tuyết ngậm, bốn bề trăng thâu.

Cảnh nào cảnh chẳng đeo sầu?
Người buồn, cảnh có vui đâu bao giờ!

Đôi phen nét vẽ, câu thơ,
Cung cầm trong nguyệt, nước cờ dưới hoa.

Vui là vui gượng kẻo là,
Ai tri âm đó mặn mà với ai?

Thờ ơ gió trúc, mưa mai,
1250. Ngán ngơ trăm nỗi, giùi mài một thân.

Nỗi lòng đòi đoạn xa gần,
Chẳng vò mà rối, chẳng rầu mà đau!

Nhớ ơn chín chữ cao sâu,
Một ngày một ngả bóng dâu tà tà.

Dặm ngàn, nước thăm, non xa,
Nghĩ đâu thân phận con ra thế này?

Sân hòe đôi chút thơ ngây,
Trân cam, ai kẻ đỡ thay việc mình?

Nhớ lời nguyện ước ba sinh,
1260. Xa xôi ai có biết tình chẳng ai?

Khi về hỏi liễu Chương Đài,
Cành xuân đã bẻ cho người chuyên tay?

Tình sâu, mong trả nghĩa dày,
Hoa kia đã chấp cây này cho chưa?

Mối tình đôi đoạn vò tơ,
Giấc hương quan, luống lần mơ canh dài.

Song sa vò võ phương trời,
Nay hoàng hôn đã, lại mai hôn hoàng.

Lần lần thỏ bạc ác vàng,
1270. Xót người trong hội đoạn trường đòi cơn!

Đã cho lấy chữ hồng nhan,

Làm cho, cho hại, cho tàn, cho cân!

Đã đày vào kiếp phong trần,

Sao cho sỉ nhục một lần mới thôi!

Leaves hailed winds, twigs hailed fowls,
Dawn sent Song Yu, dusk found Zhang Qing.

Sober once came mornings,
Startled, she woke, ruing her life.

Raised in silks, draped in blinds,
Yet now a crushed bloom by the trail.

Face - winds beat, mists set - swelled,
Frame - bees, butterflies felt wholly.

Though bedmates were many,
1240. To her, love was empty, unreal.

Blooms, winds, she'd oft watch, feel,
Four sides, Moon lit, snow filled past shrouds.

All scenes were, in glooms, drowned,
When man grieved, scenes were bound to grieve.

Sketch and verse, she'd oft weave,
By blooms, play chess; strings tweaked 'fore Moon.

Forced joys would end too soon,
Friendless, she was in tune with none,
Ignored blooms soaked, leaves spun,
1250. Mused hundred thoughts, silently slaved.

Fragmented thoughts roamed stray,
Feelings tangled, pains laced throughout.

Missed nine labors profound,
Mulberries hid sundown each day.

Thousands of miles away,
Parents knew not ill fate of hers.

Naïve brother, sister,
Who'd take her place to serve them now?

Mourned transcendental vows,
1260. Had he yet heard about her plights?

Zhang Tai willow, he'd find,
Yet young sprig was plucked by strangers.

His love, her kin answered,
Had tree joined with flower thus far?

Her heart's skein tangled, snarled,
Dreamed of homeland afar at night.

Alone midst foreign skies,
'Round went sunsets, arrived set suns.

Moon's Hare fled; Sun's Crow spun,
1270. Pity the poor soul shunned by Fate!

Those born with Heaven's grace,

In turn, were cursed to face ruin,
Doomed to fates of dusts, winds,
Disgraced once first to win mercy.

XI

Khách du bồng có một người,
Kỳ Tâm họ Thúc, cũng nòi thư hương.
Vốn người huyện Tích, châu Thường,
Theo nghiêm đường mở ngôi hàng Lâm Chuy.

Hoa khô một tiếng Kiều nhi,
1280. Thiếp hồng tìm đến hương khuê gởi vào.

Trưởng tô, giáp mặt hoa đào,
Vẻ nào chẳng mặn, nét nào chẳng ưa?

Hải đường mơn mớn cành tơ,
Ngày xuân càng gió, càng mưa, càng nồng!

Nguyệt hoa, hoa nguyệt, nào nùng,
Đêm xuân ai dễ cầm lòng được chẳng?

Lạ gì thanh, khí lẽ hằng,
Một dây một buộc, ai giảng cho ra?

Sớm đào, tối mạn, lân la,
1290. Trước còn trăng gió, sau ra đá vàng.

Dịp đâu may mắn lạ đường!
Lại vừa gặp khoảng xuân đường lại quê.

Sinh càng một tỉnh mười mê,

Ngày xuân, lắm lúc đi về với xuân.

Khi gió gác, khi trăng sân,
Bầu tiên chuốc rượu, cầu thần nổi thơ.
Khi hương sớm, khi trà trưa,
Bàn vây điểm nước, đường tơ họa đào.

Miệt mài trong cuộc truy hoan,
1300. Càng quen thuộc nết, càng dan díu tình.

Lạ cho cái sóng khuynh thành,
Làm cho đổ quán, xiêu đình, như chơi.
Thúc sinh quen thói bốc rời,
Trăm nghìn đổ một trận cười như không!

Mụ càng tô lục, chuốt hồng,
Máu tham hể thấy hơi đồng thì mê.

Dưới trăng, quỳên đã gọi hè,
Đầu tường lửa lựu lập lòe đâm bông.

Buồng the phải buổi thông dong,
1310. Thang lan, rủ bức trưởng hồng, tẩm hoa.

Rõ màu trong ngọc, trắng ngà,
Dày dày sẵn đúc một tòa thiên nhiên.

Sinh càng tỏ nét, càng khen,
Ngự tình tay thảo một thiên luật Đường.

Nàng rằng: "Vâng biết lòng chàng,
"Lời lời châu ngọc, hàng hàng gấm thêu.

XI

One man midst tourists came,
'Twas Scholar Thúc, first name Kỳ Tâm.
Wu Xi, Chang Zhou, he's from,
For father's shop, he'd come to stay.
Intrigued with Kiêu's crowned grace,
1280. His rose card found its way toward her.
Through veil, faced peach flower,
All traits were mesmerizing!
Like young quince's sprig thriving,
Charms bloomed further midst Spring's winds, rains.
Moon viewed bloom, ardor reigned,
Midst Spring's night, who could rein one's heart?
Their souls linked, hence, they'd start,
Knot was tied, who could part them now?
Dawns till dusks, two were bound –
1290. From bedmates to propounding troth.
For them, pure luck was wrought!
Thúc's father must head toward hometown.
Drowned in passion profound,

Through Spring, he'd oft come round to Kiêu.
Moon, they'd view; winds, they'd feel,
Gods' wine filled cups, rhymes spieled jointly.
They'd taste dawn's scents, noon's tea,
Go's board deemed moves; lutes weaved joined tunes.

Lost in pleasures' pursuits,
1300. Concord strengthened, love soon deepened.

How one glance moves nations,
Leaves all buildings shaken with ease!
Thúc, spending as he pleased,
Would spend thousands to seize one mirth!

Money's scents made greed surge,
Dame Tú groomed Kiêu's grace, worth further.

Night cuckoos hailed summer,
Rife pomegranate's flowers laced walls.

On slow days, in her hall,
1310. She'd drop rose veil and draw spiced baths.

Such pure-white skin she had,
Nature'd forged a fine masterpiece!

All curves, arches, he'd see,
He'd praise; feelings forth weaved Tang rhymes.

Kiêu said, “You’ve bared your mind,
“Your words are gems, your lines brocades.

"Hay hèn lẽ cũng nổi điều,
"Nổi quên nghĩ một hai điều ngang ngang.

"Lòng còn gửi áng mây vàng,
1320. "Họa vắn, xin hãy chịu chàng hôm nay."

Rằng: "Sao nói lạ lòng thay!
"Cảnh kia chẳng phải cõi này mà ra?"

Nàng càng ủ dột thu ba,
Đoạn trường lúc ấy dở mà buồn tênh:

"Thiếp như hoa đã lìa cảnh,
"Chàng như con bướm lượn vành mà chơi.

"Chúa xuân đành đã có nơi,
"Ngán ngày, thôi chớ dài lời mà chi!"

Sinh rằng: "Từ thừa tương tri,
1330. "Tấm riêng, riêng những nặng vì nước non:

"Trăm năm tính cuộc vuông tròn,
"Phải dò cho đến ngọn nguồn, lạch sông."

Nàng rằng: "Muôn đời ơn lòng,
"Chút e bên thú, bên lòng dễ đâu.

"Bình Khang nấn ná bấy lâu,
"Yêu hoa, yêu được một màu điểm trang.

"Rồi ra lỡ phẫn, phai hương,
"Lòng thêm giữ được thường thường mãi chẳng?

"Vả trong thềm quế, cung trăng,
1340. "Chủ trương đã có chị Hằng ở trong.

"Bấy lâu khăng khít dải đồng,
"Thêm người, người cũng chia lòng riêng tây.

"Về chi chút phận bèo mây,
"Làm cho bể ái, khi đầy khi vơi.

"Trăm điều ngang ngửa vì tôi,
"Thân sau ai chịu tội trời ấy cho?

"Như chàng có vững tay co,
"Mười phen cũng đắp điểm cho một vài.

"Thế trong dầu lớn hơn ngoài,
1350. "Trước hàm sư tử gửi người đăng la.

"Cúi đầu luôn xuống mái nhà,
"Giẫm chua lại tội bằng ba lửa nồng.

"Ở trên còn có nhà thông,
"Lòng trên trông xuống, biết lòng có thương?

"Xá chi liễu ngõ, hoa tường,
"Lầu xanh, lại bỏ ra phường lầu xanh!

"Lại càng dơ dáng đại hình,

"Đành thân phận kiếp, nghĩ danh giá chàng.

"Thương sao cho vẹn thì thương,

1360. "Tính sao cho vẹn mọi đường thì vâng."

“Toward home, my thoughts have strayed,

“Your verse, I’d humbly pay tribute.

“Yet midst Hang’s clouds, heart broods,

1320. “Your verse’s reply, I would owe thee.”

“Such strange words!” uttered he,

“Young branch’s not of old tree’s making?”

Fall-wave eyes dimmed, wilting,

Her face showed heartrending despair.

“I’m like torn bloom midst air,

“You’re butterfly that cares for games.

“You’re married, thus, you’re claimed,

“Save your breath, for day wanes quickly!”

“Since we first met,” said he,

1330. “Always, my heart’s carried firm vows.

“Till old age, we’ll be bound,

“Hence, I’ll seek out profound stream’s source.”

“Countless thanks,” she’d discourse,

“Yet fallouts shall be brought on all.

“Your Ping Kang stay, you’ve stalled,

“For flower’s guise, you’ve fallen hard.

“Then, when scent’s lost, guise’s marred,

“Will that love stay untarnished so?

“At cinnamon threshold

1340. “Of Moon’s palace, Chang-o presides.

“Accord’s knot was long tied,

“One extra will divide your troth.

“Don’t, for clouds, weeds which float,

“Make love’s depths ebb and flow for thee.

“Hundred grieves due to me,

“Once I’m dead, who’ll then be decried?

“If you’re a man with might,

“Protect me from all plights, you can’t.

“But if your power’s scant,

1350. “Lion’s jaws shall dismantle me.

“Dropped at your wife’s mercy,

“Envy will, like flames threefold, rage.

“Above, your father’s placed,

“Down at me, will his grace be showed?

“Or scorn wall-stemmed willows?

“From brothel, to brothel, return!

“Soiled names we will then earn,

“Mine’s fine; but I’m concerned for yours.

“Find answers - I implore,

1360. “Me, if you do adore, then yes.”

Sinh rằng: "Hay nói đề chừng,
"Lòng đây, lòng đấy, chưa từng hay sao?
"Đường xa chớ ngại Ngô, Lào,
"Trăm điều hãy cứ trông vào một ta.
"Đã gần chi có đường xa,
"Đá vàng cũng quyết, phong ba cũng liều."
Cùng nhau căn dặn đến điều,
Chỉ non, thề bể, nặng gieo đến lời.
Nỉ non đêm ngấn tình dài,
1370. Ngoài hiên thỏ đã non đoài ngậm gương.
Mượn điều trúc viện thừa lương,
Rước về hãy tạm giấu nàng một nơi.
Chiến, hòa, sắp sẵn hai bài,
Cậy người thầy thợ, mượn người dò la.
Bán tin đến mục Tú Bà,
Thua cơ, mục cũng cầu hòa, dám sao.
Rõ ràng của dẫn, tay trao,
Hoàn lương một thiệp, thân vào cửa công.
Công tư đôi lẽ đều xong,
1380. Gót tiên phút đã thoát vòng trần ai.

Một nhà sum họp trúc mai,
Càng sâu nghĩa bể, càng dài tình sông.
Hương càng đượm, lửa càng nồng,
Càng xôi vè ngọc, càng lồng màu sen.

Thúc said, “You purely guess,
“Are my feelings as yet unclear?
“Leave all to me, don’t fear,
“Unlike Wu-Laos, you’re here with me.
“Entwined always, you’ll see,
“Swords, stones shan’t part, storms, we shall brave.”

Thorough questions, they’d trade,
By hills, seas, vows would stay true, strong.
Night waned, yet talks grew long,
1370. Moon’s Hare had hid among west hills.

A jaunt was his excuse,
To safe house, Thúc took Kiều to hide.
War scheme, peace plot devised,
Sought lawmen’s help, had spies stake out.
To Dame Tú, news came ‘round,
Defeated, she was bound to cede.
Ransom, Thúc would bequeath,
To court, redemption deed he’d show.
All matters were settled,
1380. Fairy was, from mortal’s dirt, free.

Man and wife joined to be,
Love grew like stream long, sea profound.

Love's incense, flames spread out,
Pearl's sheen, lotus' hue proudly shone.

XII

Nửa năm hơi tiếng vừa quen,
Sân ngô cảnh biếc đã chen lá vàng.
Giậu thu vừa nảy giò sương,
Gối yên đã thấy xuân đường đến nơi.
Phong lôi nổi trận bời bời,
1390. Nặng lời e ấp, tính bài phân chia.
Quyết ngay biện bạch một bề,
Dạy cho má phấn lại về lầu xanh.
Thấy lời nghiêm huấn rành rành,
Đánh liều sinh mới lấy tình nài kêu.
Rằng: "Con biết tội đã nhiều,
"Dẫu rằng sấm sét, búa rìu cũng cam.
"Trót vì tay đã nhúng chàm,
"Đại rồi còn biết khôn làm sao đây!
"Cùng nhau vả tiếng một ngày,
1400. "Ôm cầm ai nỡ đứt dây cho đành?
"Lượng trên quyết chẳng thương tình,
"Bạc đen, thôi có tiếc mình làm chi!"
Thấy lời sắt đá tri tri,

Sốt gan, ông mới cáo quì cửa công.

Đất bằng nổi sóng ùng ùng,

Phủ đường sai lá phiếu hồng thôi tra.

Cùng nhau theo gót sai nha,

Song song vào trước sân hoa, lạy quì.

Trông lên mặt sắt đen sì,

1410. Lập nghiêm trước đã, ra uy nặng lời:

"Gã kia đại nết chơi bời,

"Mà con người thế là người đong đưa.

"Tuồng gì hoa thái, hương thừa,

"Mượn màu son phấn đánh lừa con đen!

"Suy trong tình trạng bên nguyên,

"Bề nào thì cũng chưa yên bề nào.

"Phép công chiếu án luận vào,

"Có hai đường ấy, tính sao mặc mình.

"Một là cứ phép gia hình,

1420. "Một là lại cứ lâu xanh phó về!"

Nàng rằng: "Đã quyết một bề,

"Nhện này vương lấy tơ kia mấy lần!

"Đục trong thân cũng là thân,

"Yếu thơ, vâng chịu trước sân lôi đình."

Dạy rằng: "Cứ phép gia hình!"

Ba cây chập lại một cảnh mẫu đơn.

XII

Six intimate months flew,
Wutong yard's green boughs fused with gold.
Fall's mist-white buds bloomed, glowed,
Thúc's father, to his home, returned.
Like storms, thunders, wrath burned,
1390. He'd split them up, concerns laced heart.

One harsh rebuke, he'd start,
Order her to depart toward den.
'Fore strict lecture, Thúc then
Took risk, used heart to wane his rage.
"I know my sins," he'd state,
"Thunders, axes, I'll face gladly.
"Yet hand's been dyed, dirtied,
"How can my mistakes be undone?
"Whole day, I'm her husband,
1400. "Once married, who would sunder tie?
"If father so decides,
"Shame of a froward child, I'll brave!"
Steel will could not be swayed,

Mad, he'd kneel 'fore court's gates to try.

Flat grounds were quaked by tides,

Red warrant was sent by the court.

They'd follow their escorts,

Side-by-side kneel before court's yard,

View one steel face like char

1410. Of the judge who'd impart harsh cries.

“That man's led a base life,

“And that woman's a lying fraud.

“That wasted scent, bloom gnawed –

“Used make-ups to enthrall a fool!

“Based on complaint, I rule,

“In all outcomes, you'll fuel troubles.

“Based on the law, I'll show

“Two solutions – Your call to make.

“The law's sanction, you'll take,

1420. “Or, at brothel, retake your place?”

“My mind's been made,” she'd say,

“Spider, midst webs, shan't stay longer!

“I'm his wife, pure or blurred,

“Though frail and green, thunders I'll face.”

“By law, punish!” he’d state,
Lone peony was caged in woods.

Phận đành chi dám kêu oan,
Đào hoen quyên má, liễu tan tác mây.

Một sân lằm cát đã đầy,
1430. Gương lờ nước thủy, mai gầy vóc sương.

Nghĩ tình chàng Thúc mà thương,
Nẻo xa trông thấy lòng càng xót xa.

Khóc rằng: "Oan khốc vì ta!
"Có nghe lời trước, chớ đà lụy sau.

"Cạn lòng, chẳng biết nghĩ sâu,
"Để ai trắng túi, hoa sầu vì ai?"

Phủ đường nghe thoảng vào tai,
Động lòng lại gạn đến lời riêng tây.

Sụt sùi chàng mới thưa ngay,
1440. Đầu đuôi kể lại sự ngày cầu thân:

"Nàng đà tính trước xa gần,
"Từ xưa nàng đã biết thân có rày!

"Tại tôi hứng lấy một tay,
"Để nàng cho đến nỗi này vì tôi!"

Nghe lời nói cũng thương lời,
Dẹp uy mới dạy mở bài giải vi.

Rằng: "Như hãn có thể thì,
"Trăng hoa, song cũng thị phi biết điều!"

Sinh rằng: "Chút phận bọt bèo,
1450. "Theo đòi vả cũng ít nhiều bút nghiên."

Cười rằng: "Đã thế thì nên!
"Mộc già hãy thử một thiên trình nghề."

Nàng vâng cất bút tay đề,
Tiên hoa trình trước án phê, xem tường.

Khen rằng: "Giá lợp Thịnh Đường,
"Tài này sắc ấy nghìn vàng chưa cân!"

"Thật là tài tử giai nhân,
"Châu Trần còn có Châu Trần nào hơn?"

"Thôi đừng rước dữ, cưu hờn,
1460. "Làm chi lỡ nhịp cho dờn ngang cung?"

"Đã đưa đến trước cửa công,
"Ngoài thì là lý, song trong là tình.

"Dâu con trong đạo gia đình,
"Thôi thì dẹp nổi bất bình là xong!"

Kíp truyền sắm sửa lễ công,
Kiệu hoa cất gió, đuốc hồng điểm sao.

Bày hàng cổ xúy xôn xao,

Song song đưa tới trướng đào sánh đôi.

Thương vì hạnh, trọng vì tài,

1470. Thúc ông thôi cũng dẹp lời phong ba.

Resigned, she stilled, withstood,
Rose cheeks grew pale, brows would grimace.

She lied midst yard dust-laced,
1430. Face - blurred mirror, form - wasted bloom.

Pity for Thúc - his gloom,
Afar, he watched, consumed by pains.

“For me, you’re wronged in vain,

“If only I’d, back then, complied.

“Shallow in heart and mind,
“For whom, ‘fore moon and vines, you’re shamed?”

The judge heard cries exclaimed,
Touched, to Thúc, he then came to probe.

Tear-drenched, Thúc promptly told
1440. In full when he’d proposed to her.

“Near, far she’s considered,
“From the start, she’s augured ill fate!

“I’ve caused her current state,
“Because her trust was placed in me!”

The judge felt empathy,
He’d drop sternness, conceive a way.

“If it’s true what you say,
“This harlot knows what’s base, what’s right.”

Thúc said, “Through drifting life,
1450. “She’s humbly learned to write po’try.”

The judge then laughed, “Really!”
“Your theme’s The Cangué, show me your flair.”

She’d heed, brush raised on air,
Her work was brought to where he sat.
“Prime-Tang’s best, this surpassed,
“Thousand gold taels can’t match flair, grace.”

“Skilled beau – beauty, I say!
“No Zhou-Chen couples may outshine!

“Bear not hate, ire in mind,
1460. “Thwart not concert divine midway!

“To court, you’ve brought your case,
“Outside’s lawsuit, love’s placed within.

“A wife, your son’s brought in,
“Banish dissents therein – all’s fine!”

Ordered wedding forthright,
Bridal coach dashed, flames twined with stars.

Two lines of drums, flutes marched,

For peach shrouds, they'd depart with haste.

Her virtues, skills, he'd praise,

1470. Sir Thúc's ill will and hate thus ceased.

Huệ lan sức nước một nhà,
Từng cay đắng lại mặn mà hơn xưa.

Scents of orchids, lilies

Filled home where hate once weaved discord.

XIII

Mảng vui rượu sớm, cờ trưa,
Đào đà phai thắm, sen vừa nẩy xanh.

Trướng hồ vắng vẻ đêm thanh,
E tình, nàng mới bày tình riêng chung:

"Phận bồ từ vẹn chữ tòng,
"Đổi thay nhận yến đã hồng đầy niên.

"Tin nhà ngày một vắng tin,
1480. "Mặn tình cát lũy, lạt tình tao khang.

"Nghĩ ra thật cũng nên đường,
"Tắm hơi, ai kẻ giữ giàng cho ta?
"Trộm nghe kẻ lớn trong nhà,
"Ở vào khuôn phép, nói ra mỗi giường.

"E thay những dạ phi thường,
"Để dò rốn biển, khôn lường đáy sông!

"Mà ta suốt một năm ròng,
"Thế nào cũng chẳng giấu xong được nào.

"Bấy chầy chưa tỏ tiêu hao,
1490. "Hoặc là trong có làm sao chẳng là?

"Xin chàng liệu kíp lại nhà,

"Trước người đẹp ý, sau ta biết tình.

"Đêm ngày giữ mực giấu quanh,

"Rày lần, mai lửa, như hình chưa thông!"

Nghe lời khuyên nhủ thông dong,

Đành lòng sinh mới quyết lòng hồi trang.

Rạng ra gửi đến xuân đường,

Thúc ông cũng rội giục chàng ninh gia.

Tiền đưa một chén quan hà,

1500. Xuân đình thoát đã dạo ra Cao Đình.

Sông Tần một giải xanh xanh,

Lôi thôi bờ liễu mấy cành Dương Quan.

Cầm tay dài ngăn thở than,

Chia phôi ngừng chén, hợp tan ghen lời.

Nàng rằng: "Non nước xa khơi,

"Sao cho trong ấm, thì ngoài mới êm.

"Dễ lừa yếm thắm, tròn kim,

"Làm chi bưng mắt bắt chim khó lòng!

"Đôi ta chút nghĩa đèo bông,

1510. "Đến nhà, trước liệu nói sòng cho mình.

"Dầu khi sóng gió bất tình,

"Lớn ra uy lớn, tôi đành phận tôi.

"Hơn điều giấu ngược, giấu xuôi,
"Lại mang những việc tà trời đến sau.

XIII

Across dawn's wine, noon's tea,
Plums' hues waned, lotus' leaves just grew.

One still night, in shared room,
Fears for shared marriage bloomed – she'd say.

“Since frail willow came, stayed,
“Swifts, geese have oft switched place; year's passed.

“Home's news you've scarcely had,
1480. “For mistress, you've looked past your wife.

“Worries in me stirred strife,
“This news, for us, who'll hide from her?
“Of her, I've caught rumors,
“Adheres to codes, speaks words fearsome.

“I fear her depths awesome,
“Like seabed, stream's bottom, they are.

“One year has passed thus far,
“That we can't hide this farther's sure.

“Till now, no news's procured,
1490. “Or something's wrong in your household?

“Back to home you should go,

“To please her first, then know her mind.

“From dawns to dusks, we hide,

“You put this off, our life’s undone!”

He’d heed her sound reasons,

He’d, with resolve hardened, return.

At dawn, Thúc’s father learned

Of this intent and urged him, too.

One farewell cup was brewed,

1500. From home, he’d fast head to far land.

Bluish Qin river spanned,

Sparse willows’ limbs draped Yang Guan’s trail.

Hands joined, they sighed, hearts fell,

Parting’s cups stilled; words failed, smothered.

Kiêu said, “Hills, streams sever,

“Inner peace’s wrought, outer peace’s earned.

“Yếm, pin can be discerned,

“Blindfolded, we catch birds in vain!

“This marriage, we’ve attained,

1510. “Once home, please do explain clearly.

“In case wild storms stir seas,

“To her rules, I’ll gladly abide.

“It’s better than to hide,

“Which will bring forth great plights later.

"Thương nhau xin nhớ lời nhau,
"Năm chầy cũng chẳng đi đâu mà chầy!
"Chén đưa nhớ bữa hôm nay,
"Chén mừng xin đợi ngày này năm sau."

Người lên ngựa, kẻ chia bào,
1520. Rừng phong, thu đã nhuộm màu quan san.

Dặm hồng bụi cuốn chinh an,
Trông người đã khuất mấy ngàn dâu xanh.

Người về chiếc bóng năm canh,
Kẻ đi muôn dặm một mình xa xôi.

Vầng trăng ai xẻ làm đôi?
Nửa in gối chiếc, nửa soi dặm trường.

“Love me, please remember,
“Through one long year, ever I’ll wait!
“Parting’s cups mourn this day,
“Welcoming cups we’ll trade next year.”

He’d mount his steed and steer,
1520. Fall-dyed maple woods smeared far hills.

After him, red dust filled,
Midst green mulberries, Kiêu lost sight.
She’d spend her lonesome nights,
Through thousand miles, he’d ride alone.

In halves, the Moon who’d torn?
Half lit lone bed, half shone long roads.

XIV

Kể chi những nỗi dọc đường,
Buồng trong, này nỗi chủ trương ở nhà:

Vốn dòng họ Hoạn danh gia,
1530. Con quan Lại bộ tên là Hoạn Thư.

Duyên Đẳng thuận nẻo gió đưa,
Cùng chàng kết tóc, xe tơ những ngày.

Ở ăn thì nết cũng hay,
Nói điều ràng buộc, thì tay cũng già.

Từ nghe vườn mới thêm hoa,
Miệng người đã lắm, tin nhà thì không.

Lửa tâm càng giập, càng nồng,
Trách người đen bạc ra lòng trắng hoa.

"Ví bằng thú thật cùng ta,
1540. "Cũng dong kẻ dưới mới là lượng trên.

"Đại chi chẳng giữ lấy nền,
"Tốt chi mà rước tiếng ghen vào mình?

"Lại còn bưng bít giấu quanh,
"Làm chi những thói trẻ ranh nực cười!

"Tính rằng cách mặt, khuất lời,

"Giấu ta, ta cũng liệu bài giấu cho.

"Lo gì việc ấy mà lo,

"Kiến trong miệng chén có bò đi đâu?

"Làm cho nhìn chẳng được nhau,

1550. "Làm cho đầy đọa cất đầu chẳng lên!

"Làm cho trông thấy nhõn tiền,

"Cho người thăm ván, bán thuyền, biết tay!"

Nỗi lòng kín chẳng ai hay,

Ngoài tai để mặc gió bay mái ngoài.

Tuần sau bỗng thấy hai người,

Mách tin, ý cũng liệu bài tâng công.

Tiểu thư nổi giận dùng dùng:

"Gớm tay thêu dệt ra lòng treu người!

"Chồng tao nào phải như ai,

1560. "Điều này hẳn miệng những người thị phi!"

Vội vàng xuống lệnh ra uy,

Đứa thì vả miệng, đứa thì bẻ răng.

Trong ngoài kín mít như bưng,

Nào ai còn dám nói năng một lời!

Buồng đào khuya sớm thành thơi,

Ra vào một mực nói cười như không.

Đêm ngày lòng những giận lòng,
Sinh đà về đến lầu hồng, xuống yên.

XIV

Speak not of thoughts on road,
But of thoughts first wife showed inside.

Of honored Hoạn's birthright,
1530. Hoạn Thử – Minister's child renown.

Fortunate love, he found,
They'd had hair plait'd, threads bound for years.

Well-mannered she appeared,
Reasoning skills were fearsome, wise.

His new bloom, she'd descried,
From all but him, same tidings came.

She failed to quell heart's flames,
For obscene acts, she blamed her spouse.

“To me, had he avowed,
1540. “That lesser girl, I'd now condone.

“I'd save good name I've sown,
“For stains of envy won't serve me.

“Yet this, he hid, buried,
“Made childish comedy, absurd!

“Though far, of this, I've heard,

“For your fraud, I’ve conjured a plan.

“Fret not; she’s but an ant,

“Within the bowl, it can’t crawl free.

“Their eye contacts, I’ll cease,

1550. “Force her head down so she can’t rise!

“I’ll act before their eyes,

“He sought planks, sold boat; I’ll show him!”

She kept her thoughts within,

Ignored rumors stray winds carried.

Next week, two men she’d see,

They’d brought news to achieve favors.

She’d seethe with raw anger,

“You dare spin lies to perturb me!”

“My man’s unlike any!

1560. “Some rumormongers weaved this lie!”

She fast displayed her might,

Had one’s teeth plucked, one’s vile mouth slapped.

Secrets were tightly wrapped,

Of rumors, none dared blab one sound!

Midst rosy walls, she’d lounge,

She’d talk, laugh and walk round the same.

Nights, days, heart's scorn inflamed,
Back to rose hall, Thúc came one night.

Lời tan hợp, nổi hàn huyền,
1570. Chữ tình càng mặn, chữ duyên càng nồng.

Tấy trần vui chén thông dong,
Nổi lòng, ai ở trong lòng mà ra?
Chàng về xem ý tứ nhà,
Sự mình cũng rắp lân la giải bày.
Mấy phen cười nói tỉnh say,
Tóc tơ bất động mảy may sự tình.
Nghĩ: "Đà bưng kín miệng bình,
"Nào ai có khảo mà mình lại xưng?"

Những là e ấp dùng dằng,
1580. Rút dây sợ nữa động rừng, lại thôi.

Có khi vui chuyện mua cười,
Tiểu thư lại giở những lời đầu đầu.
Rằng: "Trong ngọc đá vàng thau,
"Mười phần ta đã tin nhau cả mười.
"Khen cho những miệng đông dài,
"Bướm ong lại đặt những lời nọ kia.
"Thiếp ầu vụng, chẳng hay suy,
"Đã dơ bụng nghĩ, lại bìa miệng cười!"

Thấy lời thủng thỉnh như chơi,
1590. Thuận lời, chàng cũng nói xuôi đỡ đòn.

Những là cười phấn, cột son,
Đèn khuya chung bóng, trăng tròn sánh vai.

Thú quê thuần hức bén mùi,
Giếng vàng đã rụng một vài lá ngô.
Chạnh niềm nhớ cảnh giang hồ,
Một niềm quan tái, mấy mùa gió trắng.

Tình riêng chưa dám rỉ rã,
Tiểu thư trước đã liệu chừng nhủ qua:

"Cách năm, mây bạc xa xa,
1600. "Lâm Chuy cũng phải tính mà thần hôn."

Được lời như cời tắc son,
Vó câu thảng ruồi nước non quê người.

Long lanh đáy nước in trời,
Thành xây khói biếc, non phơi bóng vàng.

Roi câu vừa gióng dặm trường,
Xe hương nàng cũng thuận đường qui ninh.

Thưa nhà huyền hết mọi tình,
Nỗi chàng ở bạc, nỗi mình chịu đen.

Nghĩ rằng: "Ngựa ghẻ, hờn ghen,

1610. "Xấu chàng mà có ai khen chi mình!

"Vậy nên ngảnh mặt làm thinh,

"Mưu cao vốn đã rắp ranh những ngày.

Words of joy, health, they'd cry,
1570. Passion strengthened and brightly blazed.

Dust-cleansing cups they'd trade,
Yet their hearts' secrets stayed inside.

He sought to learn her mind,
His own affair, he'd strive to say.
She'd talk, laugh, drunken, swayed,
No slightest hints displayed she knew.

"Vase's mouth seems tightly glued,"
"Why confess to her who won't ask?"

His inner qualms amassed,
1580. Would one tugged vine, alas, shake wood?

Midst jokes, laughter, she would
Insert random inputs inside.
"Midst pearl-stone, gold-brass twined,
"Your total trust and mine stay true.

"Praiseworthy are those who
"Spread bee-butterfly rumors 'round.

"If I let guile confound,
"A laughingstock, no doubt I'd be."

She spoke with ease, calmly,
1590. He'd heed her words, parry her strike.

They'd tease her make-up style,
By shared lamp, side-by-side, view Moon.

Home's bliss, perch, cress staled soon,
On gold well, wutong swooned sparsely.

Sights of far lands, he'd see,
Miss farewell site, miss seasons gone.

Words of his thoughts yet formed,
Of hers, she had informed her mate.

"Whole year, white cloud far stays,
1600. "To Lin Zi, you must pay visit.

Guts' knots those words undid,
He'd mount, straight toward there, flit promptly.

Blue sky, clear stream copied,
Forts soared through mists, sunny hills gleamed.

Soon as horsewhip's noise screamed,
For home, her carriage steamed as well.

All, to mother, she'd tell,
Of dark treason, bleak felled rapport.

"If to light, envy's brought,

1610. "It'll shame his name, distort my own.

"I've feigned that I've not known,

"Yet my shrewd scheme's been sown, readied.

"Lâm Chuy đường bộ thánng chầy,
"Mà đường hải đạo sang ngay thì gần.
"Dọn thuyền lựa mặt gia nhân,
"Hãy đem dây xích buộc chân nàng về.
"Làm cho, cho mệt, cho mê,
"Làm cho đau đớn, ê chề, cho coi!
"Trước cho bỏ ghét những người,
1620. "Sau cho để một trò cười về sau!
Phu nhân khen chúc rất mầu.
Chiều con, mới dạy mặc dầu ra tay.
Sửa sang buồng gió, lèo mây,
Khuyến, Ủng lại lựa một bầy côn quang.
Dặn dò hết các mọi đường,
Thuận phong một lá, vượt sang bên Tề.

“Land’s route’s one-month journey,
“Sea’s route’s, straight to Lin Zi, shorter.

“Clear the ship, pick servers,
“Drag her back in fetter ‘fore me.

“Have her weakened, wearied,
“Hurt her, shame her, they’ll see, they’ll jeer!

“Punish those of such sphere,
1620. “Make a joke which, for years, shan’t fade.”

Mother praised her fine play,
Indulged her, gave leeway to act.

Sails, ropes were set on deck,
Hound, Hawk picked out a pack of brutes.

Her orders were minute,
They’d sail down wind, en-route for Qi.

XV

Nàng từ chiếc bóng song the,
Đường kia nổi nọ như chia mối sầu.

"Bóng dâu đã xế ngang đầu,
1630. "Biết đâu ấm lạnh, biết đâu ngọt bùi.

"Tóc thề đã chấm ngang vai,
"Nào lời non nước, nào lời sắt son.

"Sắn bìm chút phận cón con,
"Khuôn duyên biết có vuông tròn cho chăng?

"Thân sao nhiều nổi bất bằng,
"Liều như cung Quảng ả Hằng, nghĩ nau!"

Đêm thu gió lọt song đào,
Nửa vành trăng khuyết, ba sao giữa trời.

Nén hương đến trước thiên đài,
1640. Nổi lòng khẩn chứa cạm lời vân vân..

Dưới hoa dật lữ ác nhân,
Ầm ầm khốc quỷ, kinh thần, mọc ra.

Đầy sân gươm tuốt sáng lòà,
Thất kinh nàng chưa biết là làm sao.

Thuốc mê đâu đã tưới vào,

Mơ màng như giấc chiêm bao biết gì!

Vực ngay lên ngựa tức thì,

Phòng đào, viện sách, bốn bề lửa dong:

Sẵn thầy vô chủ bên sông,

1650. Dem vào để đó lặn sông ai hay.

Tôi đòi phách lạc, hồn bay,

Pha càn bụi cỏ, gốc cây, ẩn mình.

Thúc ông nhà cũng gần quanh,

Chợt trông ngọn lửa, thất kinh rụng rời.

Tớ thấy chạy thẳng đến nơi,

Tơi bời tưới lửa tìm người lao xao.

Gió cao, ngọn lửa càng cao,

Tôi đòi tìm đủ, nàng nào thấy đâu!

Hốt hơ, hốt hãi, nhìn nhau,

1660. Giếng sâu, bụi rậm, trước sau tìm quàng;

Chạy vào chốn cũ phòng hương,

Trong tro, thấy một đồng xương cháy tàn,

Ngay tình, ai biết mưu gian,

Hắn nàng, thôi lại còn bàn rằng ai!

Thúc ông sứt sùi ngắn dài,

Nghĩ con vắng vẻ, thương người nét na.

Di hài nhật sắp về nhà,
Nào là khâm liệm, nào là tang trai.

XV

Lonesome by veiled window,
Kiêu's heart ached with sorrows varied.

“Sun's set on mulberries,
1630. “Are they cold, warm, rightly cared for?”

“Oath's clipped hair's grown once more,

“Do steel-etched vows I swore remain?

“Vine's meager fate's disdained,

“Will Heaven's laws maintain this troth?

“Through ups, downs, I've been brought,

“Should I've, like Chang-o, sought lone life?”

Through sills, Fall's winds blew by,
Half Moon, three stars midst sky shimmered.

Lit incense 'fore altar,
1640. Her prayer was then muttered halfway...

Midst blooms, brutes lied in wait,
Their swift rise could dismay gods, fiends.

Yard was lit with blades' gleams,
Kiêu, scared by what she'd seen, grew numb.

To sleep drug, she'd succumb,

Comatose, she'd become shortly.

On horse's saddle lied she,

They'd set chamber, study ablaze.

By stream lied one corpse stray,

1650. To mislead, it was placed inside.

Servants were horrified,

They'd dash for bushes, hide midst trees.

From close vicinity,

Sir Thúc, shocked, saw the sea of flames.

Master, vassals fast came,

They'd fight the flares, exclaim for aid.

By winds, the flames were raised,

For her, they'd search, yet they'd find none,

They'd exchange stares, look stunned,

1660. To well, to bush, they'd run blindly.

In room where once lived she,

One charred corpse midst debris, they'd spot.

Of fraud, straight souls knew not,

'Twas her; and no-one thought elseways.

Sir Thúc's tears laced his face,

Pitied lone son, mourned graceful child.

At home, the corpse arrived,
They'd wrap it up, hold rites for her.

Lễ thường đã đủ một hai,
1670. Lục trình chàng cũng đến nơi bấy giờ.

Bước vào chốn cũ lâu thư,
Tro than một đồng, nắng mưa bốn tường.

Sang nhà cha, tới trung đường,
Linh sàng, bài vị, thờ nàng ở trên.

Hỡi ôi! nói hết sự duyên,
Tơ tình đứt ruột, lửa phiền cháy gan.

Gieo mình vật vã, khóc than:
"Con người thế ấy, thác oan thế này!"

"Chắc rằng mai trúc lại vầy,
1680. "Ai hay vĩnh quyết là ngày đưa nhau!"

Thương càng nghĩ, nghĩ càng đau,
Để ai rắp thăm, quạt sâu cho khuây.

Gần miền nghe có một thầy.
Phi phù trị quỷ, cao tay thông huyền.

Trên tam đảo, dưới cửu tuyền,
Tìm đâu thì cũng biết tin rõ ràng.

Sấm sanh lễ vật rước sang,
Xin tìm cho thấy mặt nàng hỏi han.

Đạo nhân phục trước tỉnh bàn,
1690. Xuất thần giây phút chưa tàn nén hương.

Trở về minh bạch nói tường:
"Mặt nàng chẳng thấy, việc nàng đã tra:
"Người này nặng kiếp oan gia,
"Còn nhiều nợ lắm, sao đà thác cho!
"Mệnh cung đang mắc nạn to,
"Một năm nữa mới thăm dò được tin.
"Hai bên giáp mặt chiến chiến,
"Muốn nhìn mà chẳng được nhìn lạ thay!"

Nghe lời nói, lạ đường này!
1700. Sự nàng đã thế, lời thầy dám tin?
Chẳng qua đồng cốt quàng xiên,
Người đâu mà lại thấy trên cõi trần?
Tiếc hoa, những ngậm ngùi xuân,
Thân này dễ lại mấy lần gặp tiên!
Nước trôi hoa rụng đã yên,
Hay đâu địa ngục ở miền nhân gian!

Service was just over,
1670. Thúc arrived soon after on land.
Her old chamber, he scanned,
Walls stood barren; soot and chars piled.
At mid-house, he'd stop by,
On altar stood inscribed tablet.
Alas! He'd cry, upset,
Pains burned entrails, grief shredd'd his heart.
His ceaseless sobs would start,
"To pure soul, fate imparts wrong end!
"I thought we'd meet again,
1680. "Not trade last words that send-off's day!
To pains, his grief gave way,
None could soothe or allay his plights.
He'd heard one mystic nigh,
Could call spirits, grasp high beings.
Three Gods' Isles, Nine Springs,
From all realms, he could bring back news.
They'd offer him tributes,
Have him seek her for clues, queries.

Before altar bowed he,
1690. Incense yet stopped, he'd freed his soul.

He came back, clearly told,
"She's nowhere, yet her story's learned.
"Much karma's debt, she's earned,
"She's yet paid off, her turn's yet come.
"To woes, her sign succumbs,
"News shall come one year from present.
"You'll have your reunions,
"Yet no recognition is shown!"

Such queer wisdom he'd sown,
1700. Could they trust words intoned lightly?

'Twas but faux sorcery,
In mortal realm, why'd she remain?
He'd mourn spring's bloom that'd waned,
Could fair fairy again be met?
Stream flowed, bloom dropped – 'twas set?
Or in mortal Hell yet confined?

XVI

Khuyển, Ưng đã dắt mưu gian,
Vực nàng đưa xuống để an dưới thuyền.

Buồm cao, lèo thẳng cánh sườn,
1710. Đè chừng huyện Tích, băng miền vượt sang.

Dỡ dò, lên trước sảnh đường,
Khuyển, Ưng, hai đứa nộp nàng dâng công.

Vực nàng tạm xuống môn phòng,
Hãy còn thêm thiếp giấc nồng chưa phai.

Hoàng lương chột tỉnh hồn mai,
Cửa nhà đâu mất, lâu đài nào đây?

Bàng hoàng giờ tỉnh, giờ say,
Sảnh đường vắng tiếng đòi ngay lên hầu.

Ả hoàn liền xuống giục mau,
1720. Hãi hùng nàng mới theo sau một người.

Ngước trông tòa rộng, dãy dài,
"Thiên quan Chủng tế" có bài treo trên.

Ban ngày, sáp thắp hai bên,
Giữa giường thất bảo, ngồi trên một bà.

Gạn gùng ngọn hỏi, ngành tra,

Sự mình, nàng đã cứ mà gửi thưa.

Bất tình nổi trận mây mưa,

Dức rằng: "Những giống bờ thờ quen thân!

"Con này chẳng phải thiện nhân,

1730. "Chẳng màu trốn chúa, thì quân lộn chồng.

"Ra tuồng mèo mả, gà đồng,

"Ra tuồng lúng túng chẳng xong bề nào.

"Đã đem mình bán cửa tao,

"Lại còn khùng khỉnh làm cao thế này!

"Nào là gia pháp nọ bay!

"Hãy cho ba chục, biết tay một lần!"

A hoàn trên dưới dạ rân,

Dẫu rằng trăm miệng khôn phân lẽ nào!

Trúc côn ra sức đập vào,

1740. Thệt nào chẳng nát, gan nào chẳng khinh!

Xót thay đào lý một cành,

Một phen mưa gió tan tành một phen!

Hoa nô, truyền dạy đổi tên,

Buồng the, dạy ép vào phiên thị tì.

Ra vào theo lũ thanh y,

Dãi dầu tóc rối, da chì quần bao!

Quản gia có một mục nào,
Thấy người, thấy nết, ra vào mà thương.

XVI

Hound, Hawk pulled off foul plot,
To their boat, Kiêu was brought, held there.

High sails, strained cord, strong airs,
1710. Wu Xi District was their planned stop.

At manse's hall, she was dropped,
To the house, Hound, Hawk offered her.

Locked up in maids' quarter,
Lost still in deep slumber was she.

She'd stir from sleep dreamy,
Whose strange fort could she be inside?

Half-lucid and surprised,
Shouts for her presence nigh echoed.

One maid urged her to go,
1720. Frightened, she fast followed the maid.

Saw huge forts, long hallways,
“Lord Chancellor”, so said the sign.

Bee-wax candles burned bright,
On gem-etched bed sat High Lady.

She'd ask detailed queries,

Her tale, Kiêu candidly uttered.

Came sudden rain, thunder,

“Lazy, licentious curs!” she’d cry.

“To sins, this wench’s inclined,

1730. “She’s fled from lords or lied to mates!

“Field’s hen, tomb’s cat - this stray,

“All you are is a graceless lie!

“To me, you’ve sold your life,

“And yet, you still act high, mighty!

“To my rod, you shall see!

“Let thirty strokes teach thee lesson!”

Up, down choired all servants,

One hundred mouths couldn’t save her.

Bamboo staves hard battered,

1740. Flesh all tore up, liver’s grit quailed.

Poor lone peach-plum branch ailed,

‘Twas all shredded by hail and squall.

Hua-nu, she was then called,

Assigned as chambers’ thrall, she’d be.

Midst blue-gown maids toiled she,

With skin charred, hair snarly, she’d brave.

There lived one aged housemaid,
For Kiều's charms, grace, she gave pity.

Khi chè chén, khi thuốc thang,
1750. Đem lời phương tiện mở đường hiếu sinh.

Dạy rằng: "May rủi đã đành,
"Liều bõ mình giữ lấy mình cho hay.
"Cũng là oan nghiệp chi đây,
"Sa cơ mới đến thế này, chẳng dưng.
"Ở đây tai vách mạch rừng,
"Thấy ai người cũ cũng đừng nhìn chi.
"Kẻo khi sấm sét bất kỳ,
"Con ong, cái kiến, kêu gì được oan!"

Nàng càng giọt ngọc như chan,
1760. Nỗi lòng luống những bàn hoàn niềm tây.

"Phong trần kiếp đã chịu đây,
"Lâm than, lại có thứ này bằng hai!
"Phận sao bạc chẳng vừa thôi?
"Khăng khăng buộc mãi lấy người hồng nhan!
"Đã đành tước trái tiền oan,
"Cũng liều ngọc nát, hoa tàn, mà chi!"
Nhưng là nường nấu qua thì,
Tiểu thư phải buổi mới về ninh gia.

Mẹ con trò chuyện lân la,

1770. Phu nhân mới gọi nàng ra dạy lời:

"Tiểu thư, dưới trướng thiếu người,

"Cho về bên ấy, theo đòi lâu trang."

Lĩnh lời, nàng mới theo sang,

Biết đâu địa ngục, thiên đường là đâu?

Sớm khuya khăn mặt, lược đầu,

Phận con hầu, giữ con hầu, dám sai!

Phải đêm êm ả chiều trời,

Trúc tợ, hỏi đến nghề chơi mọi ngày.

Lĩnh lời, nàng mới lựa dây,

1780. Nỉ non thánh thót, dễ say lòng người.

Tiểu thư xem cũng thương tài,

Khuôn uy dường cũng bớt vài bốn phân.

Cửa người, đầy đọa chút thân,

Sớm năn nỉ bóng, đêm ngơ ngẩn lòng.

Lâm Chuy chút nghĩa đèo bông,

Nước non để chữ tương phùng kiếp sau!

Bốn phương mây trắng một màu,

Trông vời cổ quốc, biết đâu là nhà?

Lần lần tháng trọn ngày qua,

1790. Nỗi gần nào biết đường xa thế này.

She'd give her herbs and teas,
1750. Offer advice so she'd survive.

“Woe is you,” she'd advise,
“Willow-frail self should strive for peace.

“Your karma, this must be,
“You’ve fallen for deceit, I think.
“Walls have ears, frames have chinks,
“Ignore others, past links, also.
“Should freak thunders rumble,
“Bees, ants, for justice, howl in vain.”

Kiêu's pearly tears down rained,
1760. Heart ached with private pains plenty.

“Fate of wind-dust ails me,
“This plight equals twice the old plights.
“Why too bleak, fate of mine?
“Confines beauties to lives of woes!
“I reap what past life sowed,
“Blooms may wane, pearls crumble, I'll brave!”

Day in, day out, she slaved,
For home's visit, Young Lady came.

She'd chat much with Madame,
1770. Who'd later call Kiêu's name, order,

“Young Lady needs servers,
“Go to her manse, on her, you'll wait.”

Kiêu so humbly obeyed,
Hell or Heaven, which place she'd be?

All day, combs, cloths readied,
A slave, to slave's duties, was tied.

Then came one tranquil night,
Daily lute's craft was tried, questioned.
She'd heed, lute's strings were strummed,
1780. Divine tunes made heart numb, beguiled.

Kiêu's skills seemed to be prized,
Harsh rules were somewhat lightened, pared.

She'd toil 'fore foreign stairs,
Dusk, groan with shades; dawn, bear heart's pains.

Lin Zi's scant tie remained,
Next life, may oath again unite.
Clouds dyed four sides pure white,
Her far homeland, where might it be?
Days passed, months went slowly,

1790. Of far-off status, she knew naught.

XVII

Lâm Chuy từ thuở uyên bay,
Buồng không, thương kẻ thảng ngày chiếc thân.

Mây xanh, trăng mới in ngần,
Phấn thừa, hương cũ, bội phần xót xa.

Sen tàn, cúc lại nở hoa,
Sầu dài, ngày ngắn, đông đà sang xuân.

Tìm đâu cho thấy cố nhân?
Lấy câu vận mệnh khuây dần nhớ thương.

Trạnh niêm nhớ cảnh gia hương,
1800. Nhớ quê, chàng lại tìm đường thăm quê.

Tiểu thư đón cửa đã đề.

Hàn huyền vừa cận mọi bề gần xa.

Nhà hương cao cuốn bức là,
Buồng trong, truyền gọi nàng ra lạy mừng.

Bước ra một bước, một ngừng,
Trông xa, nàng đã tỏ chừng nẻo xa:

"Phải rằng nắng quáng, đèn lòà,
"Rõ ràng ngôi đó chẳng là Thúc sinh?

"Bây giờ, tình mới tỏ tình,

1810. "Thôi thôi đã mắc vào vành, chẳng sai!

"Chước đâu, có chước lạ đời!

"Người đâu mà lại có người tình ma!

"Rõ ràng thật lứa đôi ta,

"Làm cho con ở, chúa nhà, đôi nơi!

"Bề ngoài thơn thớt nói cười,

"Mà trong nham hiểm, giết người không dao.

"Bây giờ đất thấp, trời cao,

"Ăn làm sao, nói làm sao bây giờ?"

Càng trông mặt, càng ngẩn ngơ,

1820. Ruột tằm đòi đoạn như tơ rối bời.

Sợ uy dám chẳng vâng lời,

Cúi đầu nép xuống sân mai một chiều.

Sinh đà phách lạc, hồn xiêu:

"Thương ôi! chẳng phải nàng Kiều ở đây?

"Nhân làm sao đến thế này?

"Thôi thôi ta đã mắc tay ai rồi!"

Sợ quen, dám hở ra lời,

Khôn ngăn giọt ngọc, sụt sùi nhỏ sa.

Tiểu thư trông mặt hỏi tra:

1830. "Mới về có việc chi mà động dong?"

Sinh rằng: "Hiếu phục vừa xong,
"Suy lòng trắc dĩ, đau lòng chung thiên!"

XVII

Since mandarin ducks fled,
For months, on his lone bed, he'd lied.
New Moon brought brows to mind,
Left rouge, scents multiplied his banes.
Aster bloomed, lotus waned,
Winter, Spring swapped; yet pains lingered.
Where was erstwhile lover?
He'd blame fate to taper mourning.
His moods birthed home's yearning,
1800. Homesickness urged, guiding him there.
Grand welcome, Hoạn prepared,
All news near, far, they'd share and trade.
Chamber's blind was high raised,
Kiêu was called for obeisance's rite.
Faltering steps trudged outside,
Afar, she'd recognized that face.
"Are eyes by sun, lamp, dazed?
"Thúc sits there, at this place; no doubt!
"All secrets now come out,

1810. “Within a trap, I’m bound, surely!

“What scheme is this eerie!

“What mortal’s this tricky, this vile!

“She’s turned husband and wife,

“Into master, servile worker!

“Though talks, smiles seem chipper,

“She kills without dagger inside.

“Now, earth’s low while sky’s high,

“How should I act when nigh him now?”

His sight stirred fears profound,

1820. Like silkworm-spun threads bound in knots.

Scared, defy, Kiêu dared not,

Her head bowed as she crossed the yard.

Thúc’s soul vanished, off-guard,

“Alas! It’s Kiêu!” he’d start, “Right here!

“How was she, toward here, steered?

“I’ve been deceived, I fear, by lies!”

He’d say naught, seized by frights,

Yet fail to stop pearl-like tears leaked.

Lady would read him, speak,

1830. “Just home, yet what grief streaks your mien?”

“To mother’s rites, I’ve seen,
“Heart’s climbed Qi peak; pain’s keen, timeless.”

Khen rằng: "Hiếu tử đã nên!

"Tấy trần, mượn chén giải phiền đêm thu."

Vợ chồng chén tạc, chén thù,

Bắt nàng đứng chực trì hồ hai nơi,

Bắt khoan, bắt nhật, đến lời,

Bắt quì tận mặt, bắt mời tận tay.

Sinh càng như đại, như ngậy,

1840. Giọt dài, giọt ngắn, chén đầy, chén vơi.

Ngảnh đi, chột nói, chột cười,

Cáo say, chàng đã giạm bài lảng ra.

Tiểu thư vội thét: "Con Hoa!

"Khuyên chàng chẳng cận thì ta có đòn!"

Sinh càng nát ruột, tan hồn,

Chén mời, phải ngậm bồ hòn, ráo ngay!

Tiểu thư cười nói tỉnh say,

Chửa xong cuộc rượu, lại bày trò chơi.

Rằng: "Hoa nô đủ mọi tài,

1850. "Bản đàn thử giao một bài chàng nghe!"

Nàng đà tán hoán, tê mê

Vâng lời, ra trước bình the, vắn đàn.

Bốn dây như khóc, như than,
Khiến người trên tiệc cũng tan nát lòng!
Cũng trong một tiếng tơ đồng,
Người ngoài cười nụ, người trong khóc thầm.
Giọt châu lã chã khôn cầm,
Cúi đầu, chàng những gạt thăm giọt sương.
Tiểu thư lại thét lấy nàng:

1860. "Cuộc vui, gảy khúc đoạn tràng ấy chi?

"Sao chẳng biết ý tứ gì?

"Cho chàng buồn bã, tội thì tại người!"

Sinh càng thảm thiết bồi hồi,
Vội vàng gượng nói, gượng cười cho qua.

Giọt rồng canh đã điểm ba,
Tiểu thư nhìn mặt, đường đà cam tâm.

Lòng riêng tập tễnh mừng thầm:
"Vui này đã bỏ đau ngậm xưa nay!"

Sinh thì gan héo, ruột đầy,
1870. Nỗi lòng, càng nghĩ càng cay đắng lòng.

Người vào chung gối loan phòng,
Nàng ra tựa bóng đèn gióng canh dài.

Bây giờ mới rõ tấm hơi,

"Máu ghen, đâu có lạ đời nhà ghen!

"Chước đâu rẽ thúy, chia yên!

"Ai ra đường nấy, ai nhìn được ai.

Hoạn praised, “What piety!
“Let wine ease all your grieves this day!”

Wine cups, they’d swap and trade,
While Kiêu held gourds to sate orders.

Hoạn eased her then rushed her,
Made her kneel to offer him wine.

Thúc grew more stupefied,
1840. He’d dry his cups entwined with tears.

He’d turn, laugh without cheer,
Feign drunkenness to veer away.

His wife cried sharply, “Maid!
“Make him drink up or face beating!”

Thúc felt his heart tearing,
Drained proffered cups, gulping tart tastes.

Tipsy, Hoạn would laugh, say,
Wine had yet dried, she’d play new games.

“This maid’s skills are vast, quaint,
1850. “Play one tune, entertain Master!”

She grew numb in stupor,
‘Fore screen, tuned lute of hers meekly.

Four strings moaned, sobbed sharply,
Caused feaster's heart to be shattered.

One song her lute conjured,
Outward, one smiled; inner, one cried.

Tears rained unchecked from eyes,
He'd nod his head and wipe dew's shed.

At her, Mistress roared threats,
1860. "In cheers, why strum distressing tunes?"

"Have you no tact, buffoon?
"You've caused my husband's gloom and pain!"

More anguish fueled Thúc's banes,
Forced talks, stiff smiles were feigned swiftly.

Dragon clock showed Watch Three,
Their faces seemed to please mistress.

Within, she relished this,
"Tonight's pleasure's dismissed aged blues!"

Thúc's guts shriveled, askew,
1870. The more he thought, more rue, he'd know.

Phoenix-room shared pillow,
While lone Kiều faced lamp's glows all night.

Now all had come to light,

“Envy’s blood’s bred queer life, freakish!

“Made twain’s eyes turn, path split,

“Part mandarin, kingfisher mates!

"Bây giờ một vực, một trời,

"Hết điều khinh trọng, hết lời thị phi.

"Nhẹ như hắc, nặng như chì,

1880. "Gỡ cho ra nữa, còn gì là duyên!

"Lỡ làng chút phận thuyền duyên,

"Bể sâu, sóng cả, có tuyền được vay?"

Một mình âm ỷ đêm chầy,

Đĩa dầu vơi, nước mắt đầy năm canh.

“Rift, sky are far away,

“One bows down low, one stays up high.

“Debt’s grass-like yet lead-like,

1880. “Once it’s undone, what tie still stays?

“Born to frail beauty’s fate,

“Could I bear depths deep, waves brutal?”

Late night, thoughts burned, echoed,

Oil’s plate waned while tears flowed all night.

XVIII

Sớm khuya hầu hạ đài doanh,

Tiểu thư chạm mặt, đề tình hỏi tra.

Lựa lời, nàng mới thừa qua:

"Phải khi mình lại xót xa nỗi mình."

Tiểu thư hỏi lại Thúc sinh:

1890. "Cậy chàng tra lấy thực tình cho nao!"

Sinh đà rút ruột như bào,

Nói ra chẳng tiện, trông vào chẳng đang!

Những e lại lụy đến nàng,

Đánh liều mới sẽ lựa đường hỏi tra.

Cúi đầu quì trước sân hoa,

Thân cung nàng mới dâng qua một tờ.

Diện tiền trình với tiểu thư,

Thoắt xem đường có ngăn ngơ chút tình.

Liền tay trao lại Thúc sinh,

1900. Rằng: "Tài nên trọng, mà tình nên thương!"

"Ví chẳng có số giàu sang,

"Giá này dầu đúc nhà vàng cũng nên!

"Bể trần, chìm nổi thuyền duyên,

"Hữu tài, thương nổi vô duyên, lạ đời!"

Sinh rằng: "Thật có như lời,

"Hồng nhan bạc mệnh, một người nào vay!

"Nghìn xưa âu cũng thế này,

"Từ bi âu liệu bớt tay mới vừa."

Tiểu thư rằng: "Ý trong tờ,

1910. "Rắp đem mệnh bạc, xin nhờ cửa Không.

"Thôi thì thôi, cũng chiều lòng,

"Cũng cho nghỉ nghị trong vòng bước ra.

"Sẵn Quan âm các vườn ta,

"Có cây trăm thước, có hoa bốn mùa.

"Có cổ thụ, có sơn hồ,

"Cho nàng ra đó giữ chùa tụng kinh."

Tâng dâng, trời mới bình minh,

Hương hoa, ngũ cúng, sắm sanh lễ thường.

Đưa nàng đến trước Phật đường,

1920. Tam qui, ngũ giới, cho nàng xuất gia.

Áo xanh đổi lấy cà sa,

Pháp danh lại đổi tên ra Trạc Tuyền.

Sớm khuya tính đủ dầu đèn,

Xuân, Thu, cắt sẵn hai tên hương trà.

Nàng từ lánh gót vườn hoa,
Đường gần rừng tía, đường xa bụi hồng.

XVIII

All day, she'd serve the manse,
Her face, Young Lady scanned, queried.

She'd choose her words wisely,
"I feel for my privy sorrows."

To Thúc, Mistress would go,
1890. "Dear, please find out her woes for me!"

Thúc's entrails stung sharply,
Neither view nor query felt right!

Yet scared he'd harm her life,
He'd risk asking to pry answers.

Kneeling with head lowered,
One confession paper, she'd pen.

'Fore Mistress, it was sent,
She'd skim; scant conscience then seemed stirred.

To Thúc, it was conferred,
1900. "Let flairs be prized, dolor be rued!"

"Were her fate well-to-do,
"A gold manse, her values would earn.

"On beauties, life's tides turned,

“Grand skills, yet in return, ill fate!”

“Such true words,” Thúc would say,

“Fine mien, bleak fate – The way of life!

“All eras are alike,

“Hence, ease your hands; please find mercy!”

“This said,” spoke Young Lady,

1910. “She seeks Void’s Gates to cease bleak fate.

“Fine! Her wish, I shall sate,

“From woe’s cycle, I’ll aid her flight.

“My yard has Guan Yin Shrine,

“Hundred-foot figs, all vines, flowers.

“Hills, pond stretch; trees tower,

“There, she’ll tend; there, sutra, she’ll chant.”

Dawn cracked; while light was scant,

Five gifts, scents, blooms were granted, bought.

‘Fore altar, Kiêu was brought,

1920. Three Vows, Five Nays cut off home’s ties.

Jia-sha replaced blue guise,

Trạc Tuyền was her revised cult’s name.

Enough daily oil came,

Two maids – Spring, Fall – were named shrine’s aids.

Now, midst blooms' field, she'd stay
Close to Mauve Grove, away from life.

Nhân duyên đâu lại còn mong?

Khỏi điều then phẩn, tủi hồng thì thôi.

Phật tiền thăm lấp sâu vùi,

1930. Ngày phò thủ tự, đêm nhồi tâm hương.

Cho hay giọt nước cành dương,

Lửa lòng tưới tắt mọi đường trần duyên.

Nâu sông từ trở màu thuyền,

Sân thu trắng đã vài phen đứng đầu,

Quan phòng, then nhật, lưới mau,

Nói lời trước mặt, rơi châu vắng người.

Gác kinh, viện sách, đôi nơi,

Trong gang tấc, lại gấp mười quan san.

Những là ngậm thở, nuốt than,

1940. Tiểu thư phải buổi vấn an về nhà.

Thừa cơ, Sinh mới lên ra,

Xăm xắm đến mé vườn hoa với nàng.

Sụt sùi, dở nổi đoạn tràng,

Giọt châu tầm tã đắm tràng áo xanh.

"Đã cam chịu bạc với tình,

"Chúa xuân để tội một mình cho hoa.

"Thấp cơ, thua trí đàn bà,

"Trông vào đau ruột, nói ra ngại lời.

"Vì ta cho lụy đến người,

1950. "Cát lằm ngọc trắng, thiết đời xuân xanh!

"Quản chi lên thác, xuống ghềnh,

"Cũng toan sống thác với tình cho xong.

"Tông đường, chút chữa cam lòng,

"Nghiến răng bẻ một chữ đồng làm hai.

"Thẹn mình đá nát, vàng phai,

"Trăm thân, dễ chuộc một lời được sao?"

Nàng rằng: "Chiếc bách song đào,

"Nổi chìm, cũng mặc lúc nào rủi may.

"Chút thân quẩn quại vũng lầy,

1960. "Sống thừa, còn tưởng đến rày nữa sao?

"Cũng liều một giọt mưa đào,

"Mà cho thiên hạ trông vào cũng hay!

"Xót vì cầm đã bén dây,

"Chẳng trăm năm, cũng một ngày duyên ta.

"Liệu bài mở cửa cho ra,

"Ấy là tình nặng, ấy là ân sâu!"

Sinh rằng: "Riêng tưởng bấy lâu,

"Lòng người nham hiểm, biết đâu mà lường.

"Nửa khi giông tố phũ phàng,

1970. "Thiệt riêng đây, cũng lại càng cực đây.

She'd not hope for love's ties,
No more shamed rouge sufficed nicely.

At shrine, woes were buried,
1930. Days, wrote sutras, nights, she lit scents.

Drops from willow's branch cleansed
Heart's flames, earthly intents away.

Since she saw Buddha's way,
Fall's Moon, at times, had stayed atop.
Locked room was watched nonstop,
She'd speak at meets, yet sob alone.

Shrine and study were close,
Yet distant as tenfold streams, hills.
Thúc's sighs and groans were stilled,
1940. He'd do nothing until one day.

For home, Hoạn made her way,
Thúc crossed the yard, ran straight for Kiêu.

In tears, pains were revealed,
Blue collar's soaked with spilling tears.

"Bloom-keeper's fault's severe,
"Yet bloom's alone right here, tortured.

“By woman’s scheme conquered,
“Though pained for you, utter, I can’t.

“Your woes from me began,
1950. “Green Spring’s lost, pearl’s, by sand, dirtied.

“I’d brave cascades gladly,
“I’d risk my life to be with you.

“But an heir’s yet produced,
“I’ll clench my teeth, undo vowed troth.
“Shame! I’ve stained bronze, smashed stone,

“Hundred lives can’t atone for sins.”

Kiêu: “Round lone boat, swirls spin,
“Float or sink, it lies in fate’s hand.

“Frail form squirms midst mud, sand,
1960. “Strange how, till now, I can survive.

“Raindrop falls where it might,
“Let people feast their eyes on this!
“A shame how lute, strings fit,
“Troth lasts one day yet it’s still troth.

“Please think, have exit wrought,
“Deep love, debt, such act’s fraught with both!”

Thúc: “Private thoughts, I’ve sowed,

“Mortal hearts are unknowable.

“Should later come rains, squalls,

1970. “Both you and I shall all suffer.

"Liệu mà xa chạy cao bay,
"Ái ân ta có ngân này mà thôi!
"Bây giờ kẻ ngược, người xuôi,
"Biết bao giờ lại nổi lời nước non?
"Dẫu rằng sông cạn, đá mòn,
"Con tằm đến thác cũng còn vương tơ!"
Cùng nhau kể lẽ sau xưa,
Nói rồi lại nói, lời chưa hết lời.
Mặt trông, tay chẳng nở rời,

1980. Hoa tì đã động tiếng người nẻo xa.

Nhận ngừng, nuốt tủi, đứng ra,
Tiểu thư đâu đã rẽ hoa bước vào.
Cười cười nói nói ngọt ngào,
Hỏi chàng mới ở chốn nào lại chơi?

Dối quanh, sinh mới liệu lời:
"Tìm hoa quá bước, xem người viết kinh."

Khen rằng: "Bút pháp đã tinh,
"So vào với thiếp Lan đình nào thua!

"Tiếc thay lưu lạc giang hồ,
1990. "Nghìn vàng thật cũng nên mua lấy tài!"

Thuyền trà cạn nước hồng mai,
Thong dong nổi gót thư trai cùng về.

Nàng càng e lệ ủ ê,
Rỉ tai, hỏi lại Hoa tì trước sau.

Hoa rằng: "Bà đến đã lâu,
"Dón chừng đứng nấp độ đầu nửa giờ.

"Rành rành kẻ tóc chân tơ,
"Mấy lời nghe hết, đã dư tỏ tường.

"Bao nhiêu đoạn khổ, tình thương:
2000. "Nỗi ông vất vả, nỗi nàng thở than.

"Dặn tôi đứng lại một bên,
"Chán tai rồi mới bước lên trên lầu."

Nghe thôi kinh hãi xiết đầu,
"Đàn bà thế ấy, thấy âu một người!

"Ấy mới gan! ấy mới tài!
"Nghĩ càng thêm nổi sồn gai rụng rời!

"Người đâu sâu sắc nước đời,
"Mà chàng Thúc phải ra người bó tay!

"Thực tang, bắt được đường này,
2010. "Máu ghen, ai cũng chau mày nghiêng răng.

"Thế mà im chẳng đãi đặng,

"Chào mời vui vẻ, nói năng dịu dàng!

"Giận dẫu ra dạ thể thường,

"Cười dẫu mới thực khôn lường hiểm sâu.

“To flee, you should venture,
“For you, my love’s severed from here.
“To different paths, we’re steered,
“When’ll lost pledge be cohered again?
“Streams may dry, rocks may wane,
“Silkworm, till death, still strains, spins threads!”

Tales, old, new, were expressed,
They’d talk and talk incessantly.
Eyes, hands were locked tightly,
1980. Came sounds of maids’ entry afar.

With grief swallowed, they’d part,
Mistress split blooms apart, entered.

Sweetly, she’d smile, utter,
“From whence did you saunter, my dear?”

Thúc: “From bloom viewing near,
“I came to watch nun here pen scripts.”

“Such fine longhand,” she’d quip,

“Orchid Pavilion writs’ equal!

“Stray fate’s regrettable,
1990. “Such skills, a thousand gold’s worthwhile!”

Temple's red tea, they'd dry,
To study, heels aligned returned.
Kiêu grew more shamed, concerned,
To her maid, she'd then turn, whisper.
"Mistress came," maid answered,
"And spent half an hour on toes.
"Smallest details, she knows,
"All words, she's heard, thoroughly learned.
"Woes, thoughts, Mistress discerned,
2000. "Master's pained tears, concerns you'd moaned.
"Aside, I stood as told,
"Hearing enough, she strolled upstairs."
Such words gave Kiêu much scare,
"Such a woman is rare, peerless!
"What talents! What boldness!
"Thoughts of her stir numbness, terror!
"At life's moves, she's clever,
"Even Thúc yields to her, hands tied!
"Affair's proofs, she's descried,
2010. "Envy's blood makes all lives snarl, frown!
"Yet cries were stilled and drowned,

“She’d talk and greet around kindly.

“Mundane is shown frenzy,

“Yet smiling in fury – that’s sly!

"Thân ta, ta phải lo âu,

"Miệng hùm, nọc rắn, ở đâu chốn này!

"Ví chẳng chắp cánh cao bay,

"Trèo cây lâu cũng có ngày bẻ hoa.

"Phận bèo bao quản nước sa,

2020. "Lênh đênh đâu nữa cũng là lênh đênh.

"Chỉ e quê khách một mình,

"Tay không chưa dễ tìm vành ấm no!"

Nghĩ đi, nghĩ lại quanh co,

Phật tiền, sẵn có mọi đồ kim ngân.

Bên mình giắt để hộ thân,

Lần nghe canh đã một phần trống ba.

Cất mình qua ngọn tường hoa.

Lần đường theo bóng trăng tà về tây.

“I must fear for my life,
“Beast’s fangs, snake’s venom bind me now!
“With wings, I’d soar, unbound,
“For hands shall soon pluck flower high.
“Alluvia, weeds don’t mind,
2020. “Fated to drift for life, always.
“Yet alone midst strange place,
“Bare hands can’t simply make warmth, food.”
In the shrine, thoughts ensued,
Treasures of high value, she’d see.
For subsistence, she’d seize,
Drum’s sounds of late Watch Three echoed.
She’d climb past bloom-filled wall,
Toward dim moonbeams, she’d go, westbound.

XIX

Mịt mù dậm cát đồi cây,

2030. Tiếng gà điểm nguyệt, dấu giày cầu sương.

Canh khuya thân gái dậm trường,

Phần e đường sá, phần thương dải dầu!

Trời đông vừa rặng ngàn dâu,

Bơ vơ nào đã biết đâu là nhà.

Chùa đâu trông thấy nẻo xa,

Rành rành "Chiêu Ân Am" ba chữ bài.

Xăm xăm gỗ mái cửa ngoài,

Trụ trì nghe tiếng rước mời vào trong.

Thấy màu ăn mặc nâu sồng,

2040. Giác Duyên sư trưởng lành lòng liền thương.

Gạn gùng ngành ngọn cho tường,

Lạ lòng, nàng hãy tìm đường nói quanh:

"Tiểu thiên quê ở Bắc Kinh,

"Qui sư, qui Phật, tu hành bấy lâu.

"Bản sư rồi cũng đến sau,

"Dạy đưa pháp bảo sang hầu sư huynh."

Rày vâng diện hiến rành rành,

Chuông vàng khánh bạc bên mình giờ ra.

Xem qua sử mới dạy qua:

2050. "Phải nơi Hằng Thủy là ta hậu tình.

"Chín e đường sá một mình,

"Ở đây chờ đợi sử huynh ít ngày."

Gửi thân, được chốn am mây,

Muối dưa đắp đổi tháng ngày thông dong.

Kệ kinh câu cũ thuộc lòng,

Hương đèn việc cũ, trai phòng quên tay.

Sớm khuya lá bối phướn mây,

Ngọn đèn khêu nguyệt, tiếng chầy nện sương.

Thấy nàng thông tuệ khác thường,

2060. Sử càng nể mặt, nàng càng vững chân.

XIX

Night's trees, sand dunes, hills stretched,
2030. Cocks crowed; on fogged bridge etched shoes' marks.

Lone girl trekked through the dark,
Long road scared her; plight sparked pity.

Dawn shone on mulberries,
Where was shelter? This, she'd not know.

Far temple, she'd behold,
"Seclusion's Call Shrine" shown clearly.

Kiêu tapped its gates firmly,
The shrine's nun heard, quickly took in.

The prioress, Giác Duyệt,
2040. Saw dark brown garb; within, grace thrived.

Her tale, she'd verify,
Still foreign, Kiêu would hide details.

"Young nun's, from Peking, hailed,
"Heed mentor, Buddha's trail, orders.

"Mentor, who'll come later,
"Had me bring these treasures to you."

Gold bell, silver gong, too,

In person, offered two treasures.

Prioress checked, uttered,

2050. “If Hằng Thủy’s your mentor, we’re friends.

“Alone, you’ve passed through lands,

“Wait few days for your mentor here.”

She’d rest in cloud-bound sphere,

Eat salt, pickles, appear carefree.

Sutras, she’d learned wholly,

Got used to lamps, study, incense.

Palm tomes, raised flag, she’d tend,

Night came, light lamps, dawn came, sound bells.

Prioress’ respect swelled

2060. For Kiêu’s skills, so she felt safer.

XX

Cửa thuyền vừa cũ cuối xuân,
Bóng hoa đầy đất, vẻ ngân ngang trời.
Gió quang, mây tạnh, thanh thời,
Có người đàn việt lên chơi cửa Già.
Giờ đồ chuông khánh xem qua,
Khen rằng: "Khéo giống của nhà Hoạn nương!"
Giác Duyên thực ý lo lường,
Đêm khuya mới hỏi lại nàng trước sau.
Nghĩ rằng khôn nổi giấu mầu,
2070. Sự mình nàng mới gót đầu bày ngay:
"Bây giờ sự đã dường này,
"Phận hèn dầu rủi, dầu may, tại người."
Giác Duyên nghe nói rụng rời,
Nửa thương, nửa sợ, bồi hồi chẳng xong.
Rỉ tai mới kể sự lòng:
"Ở đây cửa Phật là không hẹp gì.
"E chẳng những sự bất kỳ,
"Để nàng cho đến thế thì cũng thương!
"Lánh xa, trước liệu tìm đường,

2080. "Ngồi chờ nước đến, nên đường còn quê!"

Có nhà họ Bạc bên kia,
Am mây quen lối đi về đầu hương.
Nhấn sang, dặn hết mọi đường,
Dọn nhà hãy tạm cho nàng trú chân.
Những mằng được chốn an thân,
Vội vàng, nào kịp tính gần, tính xa.
Nào ngờ cũng tổ bợm già,
Bạc Bà học với Tú Bà đồng môn!
Thấy nàng mặng phấn, tươi son,

2090. Mằng thầm được buổi bán buôn có lời.

Hư không đặt để nên lời,
Nàng đà lớn sự rụng rời lắm phen.
Mụ càng xua đuổi cho liền,
Lấy lời hung hiểm, ép duyên Châu Trần.
Rằng: "Nàng muôn dậm một thân,
"Lại mang lấy tiếng dữ gần, lành xa.
"Khéo oan gia, của phá gia!
"Còn ai dám chứa vào nhà nữa đây?
"Kíp toan kiếm chốn xe dây,

2100. "Không dừng chưa dễ mà bay đằng trời!"

"Nơi gần, thì chẳng tiện nơi,
"Nơi xa, thì chẳng có người nào xa.

XX

Spring's end had just arrived,
Blooms' shades draped earth, midst sky, Moon lit.

Clear clouds, calm winds - placid,

One devotee visit'd the shrine.

The bell and gong, he eyed,

“Lady Hoạn's are much like those two.”

Giác Duyên's worries ensued,

Late night, she then reviewed Kiều's tale.

Secrets could not stay veiled,

2070. Kiều told her life's details wholly.

“Toward here, fate has thrust me,

“Frail life's doomed or lucky, you will.”

Giác Duyên listened, grew still,

Compassion, terror filled her mind.

Soft counsels, she'd confide,

“To all, Buddha's gate's wide open.

“Yet I fear misfortunes,

“Your life, such incidents will mar.

“You should first hide, run far,

2080. “Don’t wait for flood to start to rise!”

There lived Bạc clan nearby,
Who oft offered the shrine tributes.
She’d send message minute,
To accept Kiêu’s refuge for now.
Thinking haven was found,
Kiêu swiftly left without foresight.

Yet they were hypocrites,
Dames Bạc, Tú worked same lines of trade.

She saw Kiêu’s charms and grace,
2090. Thrilled to gain goods that’d pay richly.

Dame Bạc made up stories,
At once, anxieties seized her.
Rebuffs were cried harder,
She’d shout harsh threats, order union.

“Alone in far region,
“Your bad name’s crossed distance far, near.

“You’ll bring ruins, I fear,
“To shelter you, who here will try?
“Nuptial home, you should find,

2100. “Or take refuge in high Heaven!

“No good place’s adjacent,
“Afar, no one’s present around.

"Này chàng Bạc Hạnh cháu nhà,
"Cũng trong thân thích ruột rà, chẳng ai.

"Cửa nhà buôn bán châu Thai,
"Thực thà có một, đờn sai chẳng hề.

"Thế nào nàng cũng phải nghe,
"Thành thân rồi sẽ liệu về châu Thai.

"Bấy giờ ai lại biết ai,
2110. "Dầu lòng bể rộng, sông dài, thênh thênh.

"Nàng dầu quyết chẳng thuận tình,
"Trái lời nẻo trước, lụy mình đến sau!"

Nàng càng mặt ủ mày chau,
Càng nghe mụ nói, càng đau như rần.

Nghĩ mình túng đất, sẩy chân,
Thế cùng, nàng mới xa gần thở than:

"Thiếp như con én lạc đàn,
"Phải cung, rày đã sợ làn cây cong.

"Cùng đường dầu tính chữ tòng,
2120. "Biết người, biết mặt, biết lòng làm sao?

"Nữa khi muôn một thế nào,
"Bán hùm, buôn sói, chắc vào lưng đâu?

"Dầu ai lòng có sở cầu,

"Tâm minh, xin quyết với nhau một lời.

"Chứng minh có đất, có trời,

"Bấy giờ vượt bể, ra khơi quản gì!"

Được lời mụ mới ra đi,

Mách tin họ Bạc tức thì sắm sanh.

Một nhà dọn dẹp linh đình,

2130. Quét sân, đặt trác, rửa bình, thắp nhang.

Bạc sinh quì xuống vội vàng,

Quá lời nguyện hết Thành hoàng, Thổ công.

Trước sân, lòng đã giải lòng,

Trong màn làm lễ tơ hồng kết duyên.

Thành thân, mới rước xuống thuyền,

Thuận buồm một lá, xuôi miền châu Thai.

Thuyền vừa đỗ bến thành thời,

Bạc sinh lên trước tìm nơi mọi ngày.

Cũng nhà hành viện xưa nay,

2140. Cũng phường bán thịt, cũng tay buôn người.

Xem người, định giá, vừa rồi,

Mỗi hàng một, đã ra mười thì buông.

Mượn người, thuê kiệu, rước nàng,

Bạc đem mặt bạc, kiếm đường cho xa.

Kiếp hoa đặt trước thềm hoa,

Bên trong thấy một mụ ra vôi vàng.

“Bạc Hạnh - by blood, we’re bound –

“Is my nephew, not outsider.

“A Tai Zhou store owner,

“He’s straight, candid, never tells lies.

“Listen to words of mine,

“Head there, become his wife, you should.

“None would know you; none would,

2110. “Midst vast seas, long streams, you’d be free.

“If you do not agree,

“Grave aftermath, you’ll see later!

She’d knit her brows, glower,

The more she heard, stronger woes grew.

Homeless and strayed – Kiêu knew

‘Twas her dead end; out flew clamors.

“Swallow’s, from flock, severed,

“Once shot; it’s scared of curved twigs now.

“Though troth’s my sole way out,

2120. “Face’s known, yet heart’s enshrouded, veiled.

“By chance, should woes assail,

“Caught by flesh traders, ailed, I’ll be.

“If I’m to be married,

“Let him pledge honestly his vow.

“By Heaven, Earth, it’s bound,

“I’ll then cross seas profound gladly!”

Bạc left once she’d agreed,

Informed her clan, readied wedding.

The clan cleaned up, bustling,

2130. Yard swept, shrine set, jars rinsed, scents lit.

Bạc Hạnh kneeled down - fast, brisk,

He’d boast and have gods witness vow.

Midst yard, he’d pledged aloud,

Red-thread rite, behind shrouds, was done.

To boat led her husband,

To Tai Zhou, boat quickened downwind.

At port, he’d fast begin

To leave first for routine venue.

‘Twas an old lodge he knew,

2140. Flesh traders through and through, likewise.

They’d checked and set a price,

Sold goods was worth ten times expense.

A coach for her, he’d rent,

Bạc grabbed his cash and went his way.

At flowered porch, coach stayed,

One inside hag surfaced briskly.

Đưa nàng vào lạy gia đường,
Cũng thân mày trắng, cũng phường lâu xanh!

Thoắt trông nàng đã biết tình,
2150. Chim lồng khôn lẽ cất mình bay cao.

"Chém cha cái số hoa đào,
"Gỡ ra, rồi lại buộc vào như chơi!
"Nghĩ đời mà ngán cho đời!
"Tài tình chi lắm cho trời đất ghen!
"Tiếc thay nước đã đánh phèn,
"Mà cho bùn lại vẩn lên mấy lần!
"Hong quân với khách hồng quần,
"Đã xoay đến thế còn vẩn chưa tha.

"Lỡ từ lạc bước, bước ra,
2160. "Cái thân liệu những từ nhà liệu đi.

"Đầu xanh đã tội tình gì,
"Má hồng đến quá nửa thì chưa thôi?
"Biết thân chạy chẳng khỏi trời,
"Cũng liều mặt phấn cho rồi ngày xanh."

Before altar stood she,
Same white-browed god she'd see – brothel!

With one swift glance, she'd know
2150. Caged bird could not circle high sky.

“Curse this bound fate of mine!
“Once loosened knot's now tied once more!

“My own life, I deplore!
“Why born gifted to score Fate's spite?

“Water's once purified,
“Yet times again, mud grimes water!
“Fortune's Wheel plagues frail girl,
“Much pain it's spun, never stopping.

“Since I strayed from home, kin,
2160. “I've risked this life, risking always.

“What sins has this youth made?
“Half Spring' lost, still, I'm braving woes.

“Fate's rule, I must follow,
“I'll risk my youth, forego my prime!”

XXI

Lần đầu gió mát trăng thanh,
Bỗng đâu có khách biên đình sang chơi.

Râu hùm, hàm én, mày ngài,
Vai năm tấc rộng, thân mười thước cao.

Đường đường một đấng anh hào,
2170. Côn quyền hơn sức, lược thao gồm tài.

Đội trời đạp đất, ở đời,
Họ Từ, tên Hải, vốn người Việt-Đông.
Giang hồ, quen thói vẫy vùng,
Gươm đàn nửa gánh, non sông một chèo.

Qua chơi thấy tiếng nàng Kiều,
Tấm lòng nhi nữ cũng xiêu anh hùng.

Thiếp danh đưa đến lầu hồng,
Hai bên cùng liếc, hai lòng cùng ưa.

Từ rằng: "Tâm phúc tương cờ,
2180. "Phải người trăng gió vật vờ hay sao?

"Bấy lâu nghe tiếng má đào,
"Mắt xanh chẳng để ai vào, có không?
"Một đời được mấy anh hùng,

"Bỏ chi cá chậu, chim lồng mà chơi?"

Nàng rằng: "Người dạy quá lời,

"Thân này còn dám coi ai làm thường!

"Chút riêng chọn đá thử vàng,

"Biết đâu mà gửi can tràng vào đâu?

"Còn như vào trước, ra sau,

2190. "Ai cho kén chọn vàng thau tại mình?"

Từ rằng: "Lời nói hữu tình!

"Khiến người lại nhớ câu Bình nguyên quân.

"Lại đây xem lại cho gần,

"Phỏng tin được một vài phần hay không?"

Thưa rằng: "Lượng cả bao dung,

"Tấn Dương được thấy mây rồng có phen.

"Rộng thương cỏ nội, hoa hèn,

"Chút thân bèo bọt dám phiền mai sau."

Nghe lời vừa ý, gật đầu,

2200. Cười rằng: "Tri kỷ trước sau mấy người?

"Khen cho con mắt tinh đời,

"Anh hùng, đoán giữa trần ai mới già!

"Một lời đã biết đến ta,

"Muôn chung, nghìn tứ, cũng là có nhau!"

Hai bên ý hợp, tâm đầu,
Khi thân, chẳng lựa là cầu mới thân!

XXI

Fall's wind was cool, Moon clear,
One client from frontier came 'round,
With broad shoulders, build stout,
Tiger-beard, silkworm-brows, swift-chin.

Hero's aura out streamed,
2170. An apt fighter, esteemed strat'gist.

To no-one, he'd submit,
From far Yue Dong hailed this Từ Hải.

He'd roamed freely through life,
Sword, lute and oar sufficed his needs.

He'd learned of Kiều's prestige,
His respect for her eased strong will.

When brought to rosy guild,
They'd share a glance; hearts filled with zest.

"Let's speak with hearts" Từ stressed,
2180. "For I don't ficklely mess around.

"I've heard of grace renown,
"Worthy man, you've yet found, have you?

"Heroes in life are few,

“With jailed fish, caged bird, who’d bother!”

“You’re too kind,” Kiêu answered,

“But humble self underrates none.

“Choose stone, test gold’s essence,

“To whom my heart’s credence should go?

“I must please guests to, fro,

2190. “Thus cannot pick true gold from brass.”

“Such heartfelt words, dear lass,

“Recall Lord Ping Yuan’s past verse lines.

“Come closer, scrutinize,

“See any parts of mine you trust.”

Kiêu spoke: “Your heart’s vast, just,

“Dragon-cloud, Jin Yang must soon see.

“You praise weed, bloom paltry,

“My stray life’s not worthy of you.”

He’d nod, pleased through and through,

2200. Laugh, “Soulmates are hard to come by!

“Kudos to such keen eyes,

“Hero midst dusty sights, you see.

“With one word, you know me,

“Boundless wealth and glory, we’ll share!”

Hearts harmonized then, there,
Love formed; no pledge, the pair uttered.

Ngỏ lời nói với băng nhân,
Tiền trăm lại cứ nguyên ngân phát hoàn.
Buồng riêng sửa chốn thanh nhàn,
2210. Đặt giường thất bảo, vây màn bát tiên.
Trai anh hùng, gái thuyền quyên,
Phỉ nguyên sánh phượng, đẹp duyên cưỡi rồng.
Nửa năm hương lửa đương nồng,
Trượng phu thoắt đã động lòng bốn phương,
Trông vời trời bể mênh mang,
Thanh gươm, yên ngựa, lên đàng thẳng rong.
Nàng rằng: "Phận gái chữ tòng,
"Chàng đi, thiếp cũng một lòng xin đi."
Tù rằng: "Tâm phúc tương tri,
2220. "Sao không thoát khỏi nữ nhi thường tình?
"Bao giờ mười vạn tinh binh,
"Tiếng chiêng dậy đất, bóng tinh rợp đường:
"Làm cho rõ mặt phi thường,
"Bấy giờ ta sẽ rước nàng nghi gia.
"Bằng nay bốn bể không nhà,
"Theo càng thêm bận, biết là đi đâu?"

"Đành lòng chờ đón ít lâu,

"Chầy chẵng là một năm sau vội gì?"

Quyết lời dứt áo ra đi,

2230. Gió đưa bằng tiện đến kỳ dạm khời.

Nàng thì chiếc bóng song mai,

Đêm thâu đặng đặng, nhật cài then mây.

Sân rêu chẵng vẽ dấu giày,

Cỏ cao hơn thước, liễu gãy vài phân.

Đoái thương muôn dặm tử phần,

Hồn quê theo ngọn mây Tần xa xa.

Xót thay huyên cỗi, xuân già,

Tấm lòng thương nhớ biết là có nguôi?

Chốc là mười mấy năm trời,

2240. Còn ra khi đã da mồi, tóc sương.

Tiếc thay chút nghĩa cũ càng,

Dầu lìa ngó ý, còn vương tơ lòng.

Duyên em dầu nổi chỉ hồng,

May ra khi đã tay bông tay mang.

Tấc lòng cố quốc, tha hương,

Đường kia, nổi nọ, ngổn ngang bởi bởi.

Cánh hồng bay bổng tuyệt vời,

Đã mòn con mắt, phương trời dăm dăm.

Đêm ngày luống những âm thầm,

2250. Lửa binh đâu đã âm âm một phương.

He'd inform matchmaker,
Kiêu's bought price, he'd cover squarely,
Build manse, chamber privy,
2210. Set gemmed bed, eight-fairy curtain.

Hero, beauty were one,
Phoenix pair matched, dragon they'd ride.
Six months, love's hearth burned high,
He longed to roam four skies swiftly.

Far gaze viewed vast skies, seas,
With one sword, lone horse, he ran straight.

“Wives follow husbands' ways,
“To where you go,” she'd state, “I'll go!”
Từ spoke, “Our hearts, we know,
2220. “Why keep common girls' codes till now?

“Once skilled army is found,
“Rallies shake earth, flags shroud all roads,
“Once superb name's well-known,
“I'll welcome you back home that day.
“Right now, there's no fixed place,
“You'll hinder me when way's yet clear.

“Rather, you wait right here,

“At most, I’ll take one year only!”

Words ceased; horse left promptly,

2230. Peng’s wings sailed winds to see far miles.

Alone, she’d stay behind,

Lock chamber’s doors through nights endless.

Moss-filled yard, who’d visit?

Grass thrived; willows - a bit - thinned, waned.

On far-off home, eyes trained,

Yearning tailed Jin cloud’s lane distant.

She ached for aged parents,

Had their longing, torments yet ceased?

Ten years plus passed swiftly,

2240. Rough-skinned, mist-haired, they’d be if live.

She’d mourn old pledge contrived,

Heart’s threads still clung though mind had quit.

Her kin, had he married,

Now, they’d have lots of kids - maybe.

Drifter missed home country,

Stray thoughts crisscrossed every which way.

Swan’s wings soared faraway,

On distant skies, drained gaze focused.

Days, nights, she'd wait, anxious,

2250. Nearby, war's pernicious flames raged.

Ngất trời, sát khí mờ màng,
Đầy sông kinh ngạc, chật đường giáp binh.

Người quen thuộc, kẻ chung quanh,
Nhủ nàng hãy tạm lánh mình một nơi.

Nàng rằng: "Trước đã hẹn lời,
"Dẫu trong nguy hiểm, dám rời ước xưa."

Còn đương dùng dằng, ngần ngại,
Mái ngoài đã thấy bóng cờ, tiến loa.

Giáp binh kéo đến quanh nhà,
2260. Đồng thanh cùng gửi: "Nào là phu nhân?"

Hai bên mười vị tướng quân,
Đặt gươm, cởi giáp, trước sân khấu đầu.

Cung nga, thế nữ nổi sau,
Rằng: "Vâng lệnh chỉ rước châu vu qui."

Sẵn sàng phượng tiên, loan nghi,
Hoa quan giáp giới, hà y rõ ràng.

Dựng cờ nổi trống, lên đàn,
Trúc tơ nổi trước, đào vàng kéo sau.

Hỏa bài tiền lộ ruổi mau,
2270. Nam đình, nghe động trống châu đại doanh.

Kéo cò lũy, phát súng thành,
Từ công ra ngựa, thân nghênh cửa ngoài.

Lửa mình là vẻ cân đai,
Hãy còn hàm én, mây ngài như xưa.

Cười rằng: "Cá nước duyên ưa,
"Nhớ lời nói những bao giờ hay không?"

"Anh hùng mới biết anh hùng,
"Rày xem phỏng đã cam lòng ấy chưa?"

Nàng rằng: "Chút phận ngây thơ,
2280. "Cũng may dây cát được nhờ bóng cây.

"Đến bây giờ mới thấy đây,
"Mà lòng đã chắc những ngày một hai."

Cùng nhau trông mặt cả cười,
Dan tay về chống trướng mai tự tình.
Tiệc bày thưởng tướng khao binh,
Om thòm trống trận, rập rình nhạc quân.

Vinh hoa bỏ lúc phong trần,
Chữ tình ngày lại thêm xuân một ngày.

Death's air dimmed skies like haze,
Soldiers, armors, arms raided roads.

Neighbors gave her counsels,
To find shelter, lie low for now.

She said, "By oath, I'm bound,
"Though danger's nigh, I shall not flee!"

She lingered skeptically,
Rally's cries, flags, she'd see outside.

Soldiers, weapons drew nigh,
2260. Chorused, "Who's the Lord's wife? Please show!"

Two lines, ten generals,
They'd take off arms, bow low 'fore her.

With fair court's maids, servers,
"We'll bring you home, ordered the Lord!"

Phoenix carriage, she'd board,
Don lustrous crown, sun-colored clothes.

They'd sound drums with flags closed,
Flutes, lutes preceded gold carriage.

Red token sent message,
2270. South-Court Camp's assemblage drums noised.

Bastion's guns roared, flags hoist'd,
Lord Tù himself deployed to hail.
Known face, strange gauze cap, belt,
Same swift-chin, silkworm male eyebrows.
He'd laugh, "Fish, stream are bound,
"My past words, do you now recall?
"Hero fathoms hero,
"Are you content with all you see?"
"Though young and frail," said she,
2280. "Blessed vine can count on tree's great shades.
"Though your fruits, I now face,
"My heart's been sure since day one, two."
Eyes met; laughter broke through,
They'd go to shared room to confide,
Throw feast for troops as prize,
War drums, martial tunes piped shrilly.
Wealth cleansed past miseries,
Fresher their love would be each day.

XXII

Trong quân có lúc vui vầy,

2290. Thông dong mới kể sự ngày hàn vi:

Khi Vô Tích, khi Lâm Chuy,

Nơi thì lừa đảo, nơi thì xót thương.

"Tấm thân rày đã nhẹ nhàng,

"Chút còn ân oán, đôi đường chưa xong."

Từ công nghe nói thủy chung,

Bất bình nổi trận đùng đùng sấm vang.

Nghiêm quân, tuyển tướng sẵn sàng,

Dưới cờ một lệnh vọi vàng ruổi sao.

Ba quân chỉ ngọn cờ đào,

2300. Đạp ra Vô Tích, đạp vào Lâm Chuy.

Mấy người phụ bạc xưa kia,

Chiếu danh tầm nã, bắt về hỏi tra.

Lại sai lệnh tiễn truyền qua,

Giữ giàng họ Thúc một nhà cho yên.

Mụ quản gia, vài Giác Duyên,

Cũng sai lệnh tiễn đem tin rước mời.

Thệ sư kể hết mọi lời,

Lòng lòng cũng giận, người người chấp uy.

Đạo trời báo phục chìn ghê,

2310. Khéo thay! một mẻ tóm về đây nơi.

Quân trung, gươm lớn, giáo dài,

Vệ trong thị lập, cơ ngoài song phi.

Sẵn sàng tề chỉnh uy nghi,

Bác dòng chạt đất, tinh kỳ rợp sân.

Trướng hùm mở giữa trung quân,

Từ công sánh với phu nhân cùng ngồi.

Tiên nghiêm, trống chũm dứt hồi,

Điểm danh trước dẫn chực ngoài cửa viên.

Từ rằng: "Ân oán hai bên,

2320. "Mặc nàng xử quyết, báo đền cho mình."

Nàng rằng: "Nhờ cậy uy linh,

"Hãy xin báo đáp ân tình cho phu.

"Báo ân rồi sẽ trả thù."

Từ rằng: "Việc ấy để cho mặc nàng."

Cho gươm mời đến Thúc lang,

Mặt như chàm đỏ, mình dường giẻ giun.

Nàng rằng: "Nghĩa trọng nghìn non,

"Lâm Chuy người cũ, chàng còn nhớ không?

"Sâm, Thương, chẳng vẹn chữ tòng,
2330. "Tại ai, há dám phụ lòng cố nhân?

XXII

While feast was joyous, gay,
2290. She'd narrate drifting days calmly.

Of Wu Xi, of Lin Zi,
Of fraud and anguish she'd gone through.

“Though I'm now free from blues,
“Some debts, favors still do linger.”

Lord Từ listened to her,
Displeased, he'd show thunderous rage,
Steel troops, pick men posthaste,
Order men to migrate promptly,
Wave red flags, split army,
2300. Two, for Wu Xi, Lin Zi, left straight.
For those who'd wronged her fate,
They'd search names, take away, question.

Sent heralds with pennants
To house-arrest sentenced Thúc Tribe.

They'd send summons, invite
Old maid, Giác Duyên as high callers.

All was told to soldiers,

Solemnity, anger, all showed.

Heaven's vengeance was known,

2310. They'd net all in one go, cleanly.

At camp stood armed soldiers,

Inner troops queued, outer formed lines.

All were apt, dignified,

Cannons, banners would hide the floor.

Midst camp, on seats for Lords

Sat Tù, his wife before soldiers.

First drum round yet faltered,

By camp's gate, prisoners were named.

Tù spoke, "All debts, all shames

2320. "Are yours to judge, to blame clearly."

"By divine majesty,

"Please repay those worthy," she'd state.

"Repay then vindicate."

"That's up to you," Tù said, "to try."

Sword's tip, to Thúc, would fly,

Pale-faced, he'd - like a snipe - shake, wilt.

"Debt weighs like thousand hills,"

"Lin Zi's old mate, you still recall?

“Apart - I failed wife’s role,

2330. “Whose fault? Still, I shan’t fault old mate.

"Gấm trăm cuốn, bạc nghìn cân,

"Tạ lòng dễ xứng báo ân gọi là.

"Vợ chàng quỉ quái, tinh ma,

"Phen này kẻ cắp, bà già gặp nhau.

"Kiến bò miệng chén chưa lâu,

"Mưu sâu cũng trả nghĩa sâu cho vừa!"

Thúc sinh trông mặt bấy giờ,

Mồ hôi chàng đã như mưa ướt đầm.

Lòng riêng mừng sợ khôn cầm,

2340. Sợ thay, mà lại mừng thầm cho ai.

Mụ già, sư trưởng, thứ hai,

Thoắt đưa đến trước, vội mời lên trên.

Dắt tay, mở mặt cho nhìn:

"Hoa nô kia, với Trạc Tuyên, cũng tôi.

"Nhớ khi lỡ bước, sẩy vời,

"Non vàng chưa dễ đền bồi tấm thương.

"Nghìn vàng gọi chút lễ thường,

"Mà lòng Xiếu mẫu mấy vàng cho cân!"

Hai người trông mặt tần ngần,

2350. Nửa phần khiếp sợ, nửa phần mừng vui.

Nàng rằng: "Xin hãy rón ngời,
"Xem cho rõ mặt, biết tôi báo thù!"

Kiếp truyền chư tướng hiến phù,
Lại đem các tích phạm đồ hậu tra.

Dưới cờ, gươm tuốt nắp ra,
Chính danh thủ phạm tên là Hoạn Thư.

Thoắt trông, nàng đã chào thưa:
"Tiểu thư cũng có bây giờ đến đây!"

"Đàn bà dễ có mấy tay,
2360. "Đời xưa mấy mặt, đời này mấy gan!"

"Dễ dàng là thói hồng nhan,
"Càng cay nghiệt lắm, càng oan trái nhiều!"

Hoạn thư hồn lạc phách xiêu,
Khẩu đầu dưới trướng, lựa điều kêu ca.

Rằng: "Tôi chút dạ đàn bà,
"Ghen tuông, thì cũng người ta thường tình!"

"Nghĩ cho khi các viết kinh,
"Với khi khỏi cửa, dứt tình chẳng theo.

"Lòng riêng, riêng cũng kính yêu,
2370. "Chồng chung, chưa dễ ai chiều cho ai!"

"Trót lòng gây việc chồng gai,

"Còn nhờ lượng bể thương bài nào chẳng."

Khen cho: "Thật đã nên rằng:

"Khôn ngoan đến mực, nói năng phải lời.

“Small thanks, debts, I’ll repay
“Thousand silver, brocades hundred.
“Your wife’s wily, wicked,
“Now thief, old lady’s hit upon.
“Ant’s crawled bowl’s rim not long,
“Foul scheme’s favor’s hereon repaid!”

Poor Thúc seemed ill, afraid,
Sweats, like rain, soaked his face, body.

Heart was torn by fright, glee,
2340. Scared for his wife, happy for her.

Old maid, nun came after,
To high seats, Kiêu ushered promptly.
Hands held, face shown, said she,
“Hua-nu, Trạc Tuyền are me alone -
“When stray soul was dethroned.

“Gold hills can’t repay shown kindness.

“Thousand gold’ small largess,
“No gold’ weight can tie with kind souls!”

Bewilderment, they’d show,
2350. Both fear and joy were sowed inside.

“Please stay, sit for a while,
“Look closely, witness my vengeance.”

Brought were captives present,
Who’d wait to be questioned by her.

Unsheathed sword midst banners
Named Lady Hoạn major felon.

Kiều fast showed reception,
“Here, Young Lady’s present lastly.

“Few women rival thee,
2360. “Such face, heart, history’s seen few.

“Kindness’s women’s virtue,
“The fouler, the more rueful, pained!”

Hoạn’s soul was banished, drained,
Head kissed the earth, mouth strained weaved pleas.

“A woman’s heart’s in me,
“By nature, jealousy’s normal!
“Think of sutras, temple,
“Of why no-one followed past flight.

“Deep down, deep respect lies,
2370. “Yet one can’t just divide one’s spouse!

“Much pain, I’ve brought about,

“May sea-wide heart allow mercy.”

“My compliments,” said she,

“Such words are praiseworthy and wise.

"Tha ra thì cũng may đời,

"Làm ra thì cũng ra người nhỏ nhen.

"Đã lòng tri quá thì nên!"

Truyền quân lệnh xuống trưởng tiền tha ngay.

Tạ lòng, lạy trước sân mây,

2380. Cửa viên lại dặt một dây dẫn vào.

Nàng rằng: "Lồng lộng trời cao!

"Hại nhân, nhân hại, sự nào tại ta?"

Trước là Bạc Hạnh, Bạc Bà,

Bên là Ưng, Khuyển, bên là Sở Khanh.

Tú Bà cùng Mã Giám Sinh,

Các tên tội ấy đáng tình còn sao?

Lệnh quân truyền xuống nội đao,

Thề sao, thì lại cứ sao ra hình.

Máu rơi, thịt nát, tan tành,

2390. Ai ai trông thấy hồn kinh, phách rời.

Cho hay muôn sự tại trời,

Phụ người chẳng bỏ khi người phụ ta!

Mấy người bạc ác, tinh ma,

Mình làm, mình chịu, kêu mà ai thương!

Ba quân đông mặt pháp trường,
Thanh thiên, bạch nhật, rõ ràng cho coi.

Việc nàng báo phục vừa rồi,
Giác Duyên vội đã gửi lời từ qui.

Nàng rằng: "Thiên tải nhất thì,
2400. Cố nhân đã dễ mấy khi bàn hoàn.

"Rồi đây bèo hợp mây tan,
Biết đâu hạc nội, mây ngàn là đâu?"

Sư rằng: "Cũng chẳng mấy lâu,
"Trong năm năm lại gặp nhau đó mà.

"Nhớ ngày hành cước phương xa,
"Gặp sư Tam Hợp, vốn là tiên tri.

"Bảo cho hội hợp chi kỳ:
"Năm nay là một, nữa thì năm năm.

"Mới hay tiền định chẳng lầm,
2410. "Đã tin điều trước, ắt nhằm điều sau.

"Còn nhiều ân ái với nhau,
"Cơ duyên nào đã hết đâu vội gì?"

Nàng rằng: "Tiền định tiên tri,
"Lời sư đã dạy, ắt thì chẳng sai.

"Họa bao giờ có gặp người,

"Vì tôi cậy hỏi một lời chung thân."

Giác Duyên vâng dặn ân cần,

Tạ từ, thoát đã dời chân cỏi ngoài.

“You’re blessed if I don’t try,

“If I do, petty, I’ll be then.

“It’s good that you repent!”

Kiều ordered guards; free went the wife.

She bowed midst court, obliged,

2380. From gate, guards dragged a line of men.

“By vast Heaven,” cried then,

“Who hurts others shall end up hurt.”

Bạc Hạnh, Dame Bạc came first,

Near stood Hound, Hawk, perverse Sở Khanh.

Dame Tú, Mã the Scholar,

Did those crooks deserve her mercy?

Based on what vows they’d weaved,

Ordered guards would carry them out.

Flesh shattered, blood dropped down,

2390. No witness was without terror.

All’s by Heaven’s order,

Who wrongs others, others will wrong.

Those whose vice, crafts burn strong

Reap what’s sowed; for pleas, throngs shan’t feel.

Troops crowded trial field,
In broad daylight, all steeled, witnessed.

Once vengeance was finished,
Giác Duyên fast spoke her wish to leave.

Kiều said, “Rare chance’s perceived,
2400. “Old friends’ meeting’s conceived seldom.

“Apart, clouds, weeds shall come,
“To where clouds, herons from here stray?”

“Not for long,” nun would say,

“We’ll meet half a decade later.

“To far land, I wandered,

“Nun Tam Hợp - a seer - I faced.

“Reunion’s times, she said,

“This year, next half decade, we’d meet.

“Foretold vision’s concrete,

2410. “Hence, future sight, I’ll heed fully.

“Fortune binds you and me,

“Our chances are many - why rush?”

Kiều: “In presage, I trust,

“Tam Hợp’s prophecy must be true.

“Meet her once more, should you,

“Of my ending, please do query.”

Giác Duyên concurred truly,
She’d bid adieu, swiftly set out.

Nàng từ ân oán rạch ròi,
2420. Bể oan đường đã vơi vơi cạnh lòng.

Tạ ân, lạy trước Từ công:
"Chút thân bồ liễu nào mong có rày.

"Trộm nhờ sấm sét ra tay,
"Tắc riêng như cát gánh đầy đồ đi.

"Khắc xương ghi dạ xiết chi,
"Để đem gan óc đèn nghì trời mây!"

Từ rằng: "Quốc sĩ xưa nay,
"Chọn người tri kỷ một ngày được chẳng?

"Anh hùng tiếng đã gọi rằng,
2430. "Giữa đường dầu thấy bất bằng mà tha!

"Huống chi việc cũng việc nhà,
"Lựa là thâm tạ, mới là tri ân!
"Xót nàng còn chút song thân,
"Bấy nay kẻ Việt, người Tần cách xa.
"Sao cho muôn dặm một nhà,
"Cho người thấy mặt, là ta cam lòng."

Vội truyền sửa tiệc quân trung,
Muôn binh, nghìn tướng hội đồng tầy oan.

Since rights, wrongs were quelled now,
2420. Inner woes' tides - she found - decreased.

Before Lord Tù kneeled she,
"I never thought I'd see this day.
"By thunder you relay,
"My heart's rid of huge weights inside.
"Debt's, in bones, guts, inscribed,
"Which, even when I die, shan't fade!"

"Eras' best men," he'd say,
"Chose soulmates in one day like so?
"Those with hero's titles,
2430. "On roads, act when troubles occur!

"This is household's matter,
"With thanks, why'd you bother, regard!

"Poor your parents afar,
"In Jin, In Yue - you are severed.
"Till one house, all gather,
"Once they see you, flattered, I'll be."

Troops' banquet was readied,
Countless soldiers would see wrongs cleansed.

XXIII

Thừa cơ trúc chẻ, ngói tan,

2440. Bình uy từ đấy sấm ran trong ngoài.

Triều đình riêng một góc trời,

Gồm hai văn võ, rạch đôi sơn hà.

Đòi cơn gió quét mưa sa,

Huyện thành đập đổ năm tòa cõi nam.

Phong trần, mài một lưỡi gươm,

Những loài giá áo, túi cơm sá gì!

Nghênh ngang một cõi biên thù,

Thiếu gì cô quả, thiếu gì bá vương.

Trước cờ ai dám tranh cường,

2450. Năm năm hùng cứ một phương hải tần.

Có quan Tổng đốc trọng thần,

Là Hồ Tôn Hiến, kinh luân gồm tài.

Đẩy xe vàng chỉ đặc sai,

Tiện nghi bát tiểu, việc ngoài đồng nhung.

Biết Từ là đáng anh hùng,

Biết nàng cũng dự quân trung luận bàn.

Đóng quân, làm chước chiêu an,

Ngọc, vàng, gấm vóc, sai quan thuyết hàng.

Lại riêng một lễ với nàng:

2460. Hai tên thể nữ, ngọc vàng nghìn cân.

Tin vào gửi trước trung quân,

Từ-công riêng hãy mười phân hồ-đồ.

"Một tay gây dựng cơ đồ,

"Bấy lâu bể Sở, sông Ngô tung hoành!

"Bó thân về với triều đình,

"Hàng thần lơ láo, phận mình ra đâu?

"Áo xiêm buộc trói lấy nhau,

"Vào luôn ra cúi, công hầu mà chi!

"Sao bằng riêng một biên thù,

2470. "Sức này đã dễ làm gì được nhau.

"Chọc trời, khuấy nước, mặc dầu,

"Dọc ngang, nào biết trên đầu có ai."

Nàng thì thật dạ tin người,

Lễ nhiều, nói ngọt, nghe lời dễ xiêu.

"Nghĩ mình mặt nước, cánh bèo,

"Đã nhiều lưu lạc, lại nhiều gian truân.

"Bằng nay chịu tiếng vương thần,

"Thênh thênh đường cái thanh vân hẹp gì.

"Công, tử, vẹn cả hai bề,

2480. "Dần dà rồi sẽ liệu về cố hương.

XXIII

Army' morale soared high,
2440. Whole nation knew their might, power.

Their court ruled one corner,
Half the state fell under its reign.
At times, strong as storms, rains,
Five South's districts, they'd gained control.
Midst dust-wind, one honed sword
Scorned who'd eat, dress and know no pains.

Border's lands were his reign,
Where many suzerains, he'd raised.
His banners, none would face,
2450. Five years, he's ruled this place's shores, lands.

Came one trusted state's man,
Named Hồ Tôn Hiến – Commander grade.

He, by the King's dictate,
At will led troops to slay rebels;
Knew Từ as great hero,
Knew Kiêu discussed martial matters.
He'd bait for surrender;

He'd still troops, send treasures to bribe.

Kiêu's own tributes came by,

2460. Thousand-pound gems, two fine court's maids.

At camp, news was relayed,

Lord Tù's own mind was vague, torn still.

"This reign, my own hands built,

"Chu's seas, Wu's streams, at will, I've roamed!

"If I bowed to Ming's rule,

"As shamed subject, how would fate be?

"Robes, codes would confine me,

"Grand titles would prove meaningless.

"While with free reign like this,

2470. "This might, who dares dismiss, defy?

"At will, stir seas, pierce sky,

"No man's, within this life, higher."

Kiêu, trusting by nature,

By sound words, rich treasures, was swayed.

"Like drifting weeds, I've strayed,

"Much anguish's cursed frail fate of mine.

"With a King's vassal's life,

"Blue cloud's pathway is wide open.

“He’ll gain; I’ll gain - all’s done,

2480. “A trip home - I’ll plan one later.

"Cũng ngôi mệnh phụ đường đường,

"Nở nang mày mặt, rõ ràng mẹ cha.

"Trên vì nước, dưới vì nhà,

"Một là đặc hiệu, hai là đặc trưng.

"Chẳng hơn chiếc bách giữa dòng,

"E dè gió đập, hải hùng sóng và."

Nhân khi bàn bạc gần xa,

Thừa cơ, nàng mới bàn ra nói vào.

Rằng: "Ơn Thánh đế dồi dào,

2490. "Tưới ra đã khắp, thấm vào đã sâu.

"Bình thành công đức bấy lâu,

"Ai ai cũng đội trên đầu biết bao.

"Ngẫm từ đây việc binh đao,

"Đồng xương vô định đã cao bằng đầu.

"Làm chi để tiếng về sau,

"Nghìn năm ai có khen đâu Hoàng Sào!

"Sao bằng lộc trọng, quyền cao,

"Công danh ai dứt lối nào cho qua?"

Nghe lời nàng nói mạn mà,

2500. Thế công, Từ mới đổi ra thế hàng.

Chỉnh nghi tiếp sứ vôi vàng,
Hẹn kỳ thúc giáp, quyết đường giải binh.

Tin lời thành hạ yêu minh,
Ngọn cờ ngơ ngác, trống canh trể tràng.

Việc binh bỏ chẳng giữ giàng,
Vương sư dò đã tỏ tường thực hư.

Hồ-công quyết kế thừa cơ,
Lễ tiên, binh hậu, khắc cờ tập công.

Kéo cờ chiêu phủ tiên phong,
2510. Lễ nghi giàn trước, bác đồng phục sau.

Từ-công hờ hững biết đâu?
Đại quan lễ phục ra đầu cửa viên.

Hồ-công ám hiệu trận tiền,
Ba bề phát súng, bốn bên kéo cờ.

Đang khi bất ý chẳng ngờ,
Hùm thiêng khi đã sa cơ cũng hèn!

Tử sinh, liêu giữa trận tiền,
Dạn dầy cho biết gan liền tướng quân!

Khí thiêng khi đã về thần,
2520. Nhơ nhớt còn đứng chôn chân giữa vòng.

Trơ như đá, vững như đồng,

Ai lay chẳng chuyên, ai rung chẳng rời.

Quan quân truy sát đuổi dài,

Ầm ầm sát khí, ngất trời ai đang.

“As crown statesman’s partner,
“I’ll gain esteem; honored, they’ll be.

“For the state, then fam’ly,
“Duty and fealty achieved.

“Better than boat midst stream,
“Exposed to all extreme currents.”

In time of discussion,
She’d seize her chance, balance cons, pros;

“Much kindness, Highness shows,
2490. “It’s sprayed widespread and sowed deeply.

“His grace’s brought long-lived peace,
“The people are greatly grateful.

“If you wage wars, struggles,
“Wu Ding’s bone heap will grow head-high.

“Your name shall be defiled,
“Thousand years, Huang Chao’s life, who’s praised?

“Rather, fortune, high place,
“To eminence, that way’s certain.”

Từ saw her words’ reason,
2500. Offense to submission, agreed.

He'd greet envoys swiftly,
To disarm, disband, he'd announce,
Trust in surrender's vow;
Flags seemed askew, drums' sounds slackened.

Ignored martial actions
Were confirmed by agents as true.
Such chance, Lord Hô fast used,
With rites, he'd hid ambush preplanned.

Peace signed flags first advanced,
2510. Rite's wares moved up, bronze cannons hid.

Obtuse Tù knew not this,
Toward gate, in rite's outfit, he'd go.

Lord Hô gave prompt signal,
Guns roared three sides, flags rose four sides.

Caught by sudden surprise,
Helpless would sacred tigers be!
Till death, he'd fight, not flee,
Commander's bravery, he'd show!

For Heaven left his soul,
2520. Tall he stood midst circles of men.

Firm as stone and bronze then,

He could not be moved when shaken.

Troops would massacre, hunt,

Death's air thundered and stunned all lives.

Trong hào, ngoài lũy, tan hoang,
Loạn quân vừa dắt tay nàng đến nơi.

Trong vòng tên đá bời bời,
Thấy Từ còn đứng giữa trời trơ trơ.

Khóc rằng: "Trí, dũng có thừa,
2530. "Bởi nghe lời thiếp đến cơ hội này!

"Mặt nào trông thấy nhau đây?
"Thà liều sống chết một ngày với nhau!"

Dòng thu như xối cơn sầu,
Dứt lời, nàng cũng gieo đầu một bên.

Lạ thay oan khí tương triền!
Nàng vừa phục xuống, Từ liền ngã ra.

Quan quân, kẻ lại người qua,
Xót nàng, sẽ lại vực ra dần dần.

Dem vào đến trước trung quân,
2540. Hồ-công thấy mặt, ân cần hỏi han.

Rằng: "Nàng chút phận hồng nhan,
"Gặp cơn binh cách, nhiều nàn cũng thương!"

"Đã hay thành toán miếu đường,
"Chấp công cũng có lời nàng mới nên.

"Bây giờ sự đã vẹn tuyền,

"Mặc lòng nghĩ lấy, muốn xin bề nào?"

Nàng càng giọt ngọc tuôn dào,

Ngập ngừng mới gửi thấp cao sự lòng.

Rằng: "Từ là đấng anh hùng,

2550. "Dọc ngang trời rộng, vẫy vùng bể khơi.

"Tin tôi, nên quá nghe lời,

"Đem thân bách chiến làm tôi Triều đình.

"Ngỡ là phu quý, phụ vinh,

"Ai ngờ một phút tan tành thịt xương!

"Năm năm trời bể ngang tàng,

"Dẫn mình đi bỏ chiến tràng như không.

"Khéo khuyên kẻ lấy làm công,

"Kể bao nhiêu lại đau lòng bấy nhiêu!

"Xét mình công ít, tội nhiều,

2560. "Sống thừa, tôi đã nên liều mình tôi!

"Xin cho thiên thổ một đôi,

"Gọi là đắp điểm lấy người tử sinh."

Hồ công nghe nói thương tình,

Truyền cho kiêu táng di hình bên sông.

Ramparts, bunkers were wiped,
To there, Kiều was led by wild troops.

Midst arrows, stone shots' loops,
Từ, beneath vast skies, stood firmly.

“Wits, might, you had plenty!

2530. “This end’s because of me, my view!

“How’ll disgraced me see you?

“Rather, this day, I, too, perish!”

Her tears rained down sadness,
She’d still; near him she’d dip her head.

Grudges’ auras would wed,
Từ fell as her head met the ground.

Soldiers who stood around
Pitied her, pulled her out slowly.

To camp, she was carried,
2540. Lord Hồn saw, tenderly conveyed.

“A beauty of ill fate,

“Caught in war’s throes, dismays - Pity!

“Court’s scheme’s reaped victory,

“Yet your words helped achieve this gain.

“Objective’s been attained,
“What favors you’ll obtain as prize?”

Harder gushed tears pearl-like,
Slowly, she’d vocalize heart’s woes.

“Tù was a great hero,
2550. “Across skies, seas, he roamed freely.

“Due to his trust in me,
“Though peerless, he agreed to yield.
“We thought fame, wealth, we’d wield,
“Not sudden death midst field of war!
“Five years, freely, he soared,
“Yet hollow death was scored for naught!
“Feats - you said - my words wrought,
“Yet listed feats just brought more grief!
“I’ve caused more sins than feats,

2560. “From worthless life, relief I crave!

“Please grant a shallow grave,
“For august man to stay buried.”

Lord HỒ showed some pity,
By river, Tù’s body was laid.

XXIV

Trong quân mở tiệc hạ công,
Xôn xao tơ trúc, hội đồng quân quan.

Bắt nàng thị yến dưới màn,
Giở say, lại ép vắn đàn nhật tân.

Một cung gió tủi, mưa sầu,
2570. Bốn dây rỏ máu năm đầu ngón tay.

Vẻ ngâm, vượn hót, nào tà,
Lọt tai Hồ cũng nhả mây, rơi châu.

Hỏi rằng: "Này khúc ở đâu?
"Nghe ra muôn oán, nghìn sầu lắm thay!"

Thưa rằng: "Bạc mệnh khúc này,
"Phổ vào đàn ấy những ngày còn thơ.

"Cung cầm, lựa những ngày xưa,
"Mà gương bạc mệnh bây giờ là đây!"

Nghe càng đắm đắm, càng say,
2580. Lạ cho mặt sắt cũng ngây vì tình!

Dạy rằng: "Hương hỏa ba sinh,
"Dây loan xin nối cầm lành cho ai."

Thưa rằng: "Chút phận lạc loài,

"Trong mình, nghĩ đã có người thác oan.

"Còn chi nữa, cánh hoa tàn,

"Tơ lòng đã đứt dây đàn Tiểu Lân.

"Rộng thương còn mảnh hồng quần,

"Hơi tàn được thấy gốc phần là may!"

Hạ công chén đã quá say,

2590. Hồ công đến lúc rạng ngày nhớ ra.

Nghĩ mình phương diện quốc gia,

Quan trên nhắm xuống, người ta trông vào.

Phải tuồng trăng gió hay sao?

Sự này, biết tính thế nào được đây?

Công nha vừa buổi rạng ngày,

Quyết tình, Hồ mới đoán ngay một bài.

Lệnh quan ai dám cãi lời?

Ép tình mới gán cho người thổ quan.

Ông Tơ thực nhé đa đoan!

2600. Xe tơ sao khéo vợ quàng vợ xiên?

Kiếp hoa áp thẳng xuống thuyền,

Lá rèm rủ thấp, ngọn đèn khêu cao.

Nàng càng ủ liễu phai đào,

Trăm phần, nào có phần nào phần tươi.

"Đành thân cát dập, sóng vùi,
"Cướp công cha mẹ, thiệt đời thông minh!

XXIV

Troop's feast revered triumph,
Soldiers gathered midst strummed lutes, flutes.

Forced Kiều, by blinds, served food,
Drunken lord forced her lute's best tune,
Like mournful rains, typhoons,
2570. Fingertips' blood had strewn four strings,
Trumped cicadas', ape's sings,
Hỗ listened, tears dripping, and frowned.

"From where is this tune found?
"Countless torments, such sound conveys!"

Kiều spoke, "It's called Bleak Fate,"

"I myself wrote in days of old.

"While young, this, I composed,
"And now, bleak fate unfolds in life!"

Sounds, sight bewitched ears, eyes,
2580. Steel face was softened by passion:

"Ties of wife and husband,
"Snapped lute's strings, who'd fasten for thee?"

"I'm an outcast," said she,

“Spouse’s unjust death’s on me this day.

“Withered bloom has no place,

“Like Xiao Lian’s strings, heart stays broken.

“Spared by your compassion,

“Home’s sight’s a good fortune to me!”

Too drunk, wasted was he,

2590. At dawn, Lord Hô fully recalled;

As state’s core official,

Above, outside, eyes pored over.

Not some wanton player,

How’d he solve this matter soundly?

Day lit his agency,

On one scheme, he’d firmly decide.

Lord’s words, who’d dare defy?

Forced Kiêu must wed a tribe’s statesman.

Old Thread Weaver’s irksome,

2600. Random red threads are spun rashly.

Coach made for boat straightly,

Lamps lit up, draperies dropped down.

Peach hues paled, sad brows frowned,

Her whole being was drowned in woes.

“Unto sand, tides, I’ll go,

“Cheat folks’ favors, forego bright life;

"Chân trời, mặt bể, lênh đênh,

"Năm xương biết gửi tử sinh chốn nào?

"Duyên đâu, ai dứt tơ đào?

2610. "Nợ đâu, ai đã dặt vào tận tay?

"Thân sao, thân đến thế này?

"Còn ngày nào cũng dư ngày ấy thôi!

"Đã không biết sống là vui,

"Tấm thân nào biết thiệt thòi là thương!

"Một mình cay đắng trăm đường,

"Thôi thì nát ngọc, tan vàng, thì thôi!"

Mảnh trăng đã gác non đoài,

Một mình luống những đứng ngời chưa xong.

Triều đâu nổi sóng ùng ùng,

2620. Hỏi ra mới biết rằng sông Tiền-đường.

Nhớ lời thần mộng rõ ràng,

"Này thôi hết kiếp đoạn tràng là đây!

"Đạm Tiên, nàng nhé, có hay?

"Hẹn ta, thì đợi dưới này rước ta."

Dưới đèn sấn bức tiên hoa,

Một thiên tuyệt bút, gọi là để sau.

Cửa bông vội mở rèm châu,
Trời cao, sông rộng, một màu bao la.

Rằng: "Từ công hậu đãi ta,
2630. "Xót vì việc nước mà ra phụ lòng.

"Giết chồng mà lại lấy chồng,
"Mặt nào mà lại đứng trong cỏi đời?

"Thôi thì một thác cho rồi,
"Tắm lòng phó mặc trên trời, dưới sông!"

Trông vời con nước mênh mông,
Dem mình gieo xuống giữa dòng tràng giang.

Thổ quan theo vớt vội vàng,
Thì đà đắm ngọc chìm hương cho rồi!

Thương thay! cũng một thân người!
2640. Hại thay! mang lấy sắc tài làm chi?

Những là oan khổ lưu ly,
Chờ cho hết kiếp, còn gì là thân?

Mười lăm năm, bấy nhiêu lần,
Làm gương cho khách hồng quần thử soi.

Đời người đến thế thì thôi!
Trong cơ âm cực, dương hồi, khôn hay.

Mấy người hiểu nghĩa xưa nay,

Trời làm chi đến lâu ngày càng thương.

“Float to deep seas, far skies,
“In death, where’ll bones of mine go to?
“Oh bound red thread, who slew?
2610. “Oh debts, who forced into my hands?

“Here, how did my life land?
“What days I have left shan’t bear worth!
“Living is without mirth,
“Then let my life, to earth, return!
“Alone, much grief, I’ve learned,
“Let gem be smashed, gold spurned, shattered!”

West hills, Moon hid under,
Alone, she’d stand, lower - shaky.
Strong tides thundered loudly,
2620. ‘Twas Qian Tang river - she was told.

She’d recall dreams of old,
“It’s here ill fate beholds its end.
“Đạm Tiên, you’re there, old friend?
“Receive me, as vowed then, down there.”
She’d compose, by lamp’s flare,
One last poem as farewell note,

Spread gemmed veils on the boat;
Sky soared, stream stretched - untold, endless.

“Lord Tù showed vast kindness,
2630. “I failed his trust for this state’s sake.

“Killed spouse; new mate, I’ll take,
“Can such disgrace partake in life?

“It’s better if I die,
“Entrust my heart to sky, river!”

She viewed the vast water,
Then threw herself under strong flows.
Though statesman fast followed,
Gem, scents had been swallowed wholly.

Pity one’s destiny!
2640. Gifted talents, beauty cursed life!

She’d known woes of exile,
What’d she have left once plights had ceased?

Fifteen years, woes plenty,
For girls, examples, she had set.

What a tragic kismet!
Once yin peaks, yang offsets - who knows.

Those whose loyalty’s shown,

Why'd Heaven long set woes on them?

XXV

Giác Duyên từ tiết già nàng,

2650. Đeo bầu quảy níp, rộng đường vân du.

Gặp bà Tam Hợp đạo cô,

Thong dong, hỏi hết nhỏ to sự nàng:

"Người sao hiểu nghĩa đủ đường,

"Kiếp sao, rặt những đoạn trường thế thôi?"

Sư rằng: "Phúc họa đạo Trời,

"Cõi nguồn, cũng ở lòng người mà ra.

"Có trời mà cũng tại ta,

"Tu là cõi phúc, tình là dây oan.

"Thúy Kiều sắc sảo, khôn ngoan,

2660. "Vô duyên là phận hồng nhan đã đành;

"Lại mang lấy một chữ tình,

"Khư khư mình buộc lấy mình vào trong.

"Vậy nên những chốn thong dong,

"Ở không yên ổn, ngồi không vững vàng.

"Ma đưa lối, quỷ đưa đường,

"Lại tìm những chốn đoạn trường mà đi.

"Hết nạn ấy, đến nạn kia,

"Thanh lâu hai lượt, thanh y hai lần.

"Trong vòng giáo dục, gươm trần,

2670. "Kề lưng hùm sói, gửi thân tôi đòi.

"Giữa dòng nước chảy, sóng gồi,

"Trước hàm rồng cá, gieo mồi vắng tanh.

"Oan kia theo mãi với tình,

"Một mình mình biết, một mình mình hay.

"Làm cho sống đọa, thác đầy,

"Đoạn trường cho hết kiếp này mới thôi!"

Giác Duyên nghe nói rụng rời:

"Một đời nàng nhé! thương ôi còn gì?"

Sư rằng: "Song chẳng hề chi,

2680. "Nghịch duyên cân lại, nhắc đi còn nhiều.

"Xét trong tội nghiệp Thúy Kiều,

"Mắc điều tình ái, khỏi điều tà dâm,

"Lấy tình thâm, trả nghĩa thâm,

"Bán mình đã động hiếu tâm đến Trời.

"Hại một người, cứu một người,

"Biết đường khinh trọng, biết lời phải chẳng.

"Thực công đức ấy ai bằng,

"Túc khiên đã rửa láng láng sạch rồi.

"Khi nên, Trời cũng chiều người,
2690. "Nhẹ nhàng nợ trước, đền bồi duyên sau.

XXV

Since Giác Duyên left Kiều's place,
2650. She'd held her gourd, always journeyed.

Priestess Tam Hợp, she'd see,
Of Kiều, she thoroughly questioned.

“One with faith, compassion,
“Why's she plagued by torments and plights?”

“Though weal, woes, Fate decides,
“From man's hearts,” she replied, “All start.

“Fate rules, so do man's hearts,
“Prudence's bliss; love imparts hazards.

“Though Thúy Kiều's fine, clever,
2660. “As all rose cheeks, suffers bleak fate.

“Strong passion, in her, stays,
“To which she obligates herself.

“In weal, she'll not long dwell,
“Harmony will be felled, shattered.

“Phantoms, demons guide her,
“She'll tread paths of adversity.

“She'll face catastrophes,

“Twice in brothels, twice, she’s a maid.

“Midst swords unsheathed, spears raised,

2670. “Among wild beasts, no place’s settled.

“Midst turbulent, rough flows,

“Fore dragon’s jaws, she’ll throw herself.

“Woes follow passion well,

“Alone, she’ll taste and tell no-one.

“Life, Death are harsh, undone,

“Suffer till ill fate’s run its course!”

Giác Duyên listened, distraught,

“Alas! What’s left but naught in life?”

Priestess spoke, “It’ll be fine,

2680. “Merits will rectify karma.

“Thúy Kiều’s sins, debts thus far,

“She’s trapped in love, unmarred by lust;

“Paid deep debts with thoughts just,

“She sold herself; faith’s touched Heaven.

“She kills one, saves thousands,

“Knows right from wrong, decent from base.

“Such merits, none equate,

“Past’s sins are thus erased cleanly.

“Good souls, Heaven shall please,

2690. “Grant future’s bliss and ease past’s dues.

"Giác Duyên đầu nhớ nghĩa nhau,

"Tiền-Đường thả một bè lau rước người.

"Trước sau cho vẹn một lời,

"Duyên ta mà cũng phúc Trời chi không?"

Giác Duyên nghe nói mường lòng,

Lân la tìm thú bên sông Tiền Đường,

Đánh tranh chụm nóc thảo đường,

Một gian nước biếc, mây vàng chia đôi.

Thuê năm, ngư phủ hai người,

2700. Đóng thuyền chực bến, kết chài giăng sông.

Một lòng chẳng quản mấy công,

Khéo thay! gặp gỡ cũng trong chuyển vần!

Kiều từ gieo xuống dòng ngân,

Nước xuôi bỗng đã trôi dần tận nơi.

Ngư ông kéo lưới vớt người,

Ngắm lời Tam Hợp rõ mười chẳng ngoa!

Trên mui lướt thướt áo là,

Tuy đầm hơi nước, chưa lòa bóng gương.

Giác Duyên nhận thật mặt nàng,

2710. Nàng còn thêm thiệp giấc nồng chưa phai.

Mơ màng phách quế, hồn mai,
Đạm Tiên, thoát đã thấy người ngày xưa.

Rằng: "Tôi đã có lòng chờ,
"Mất công mười mấy năm thừa ở đây.

"Chị sao phận mỏng, đức dày,

"Kiếp xưa đã vậy, lòng này dễ ai!

"Tâm thành đã thấu đến Trời,

"Bán mình là hiếu, cứu người là nhân.

"Một niềm vì nước vì dân,

2720. "Âm công cất một đồng cân đã già.

"Đoạn trường số, rút tên ra,

"Đoạn trường thơ, phải đưa mà trả nhau.

"Còn nhiều hưởng thụ về sau,

"Duyên xưa đầy đặn, phúc sau dồi dào."

Nàng còn ngỡ ngẩn biết sao,

"Trạc Tuyên!" nghe tiếng gọi vào bên tai.

Giật mình thoát tỉnh giấc mai,

Bâng khuâng, nào đã biết ai mà nhìn.

Trong thuyền, nào thấy Đạm Tiên?

2730. Bên mình chỉ thấy Giác Duyên ngồi kề.

Thấy nhau màng rở trăm bề,

Dọn thuyền, mới rước nàng về thảo lư.

Một nhà chung chạ sớm trưa,

Gió trăng mát mặt, muối dưa chay lòng.

“Miss your old friend, should you,
“Then sail down Qian Tang to fetch her.
“You should fulfill your words,
“Both Heaven’s, your favor, it’ll be.”

Giác Duyên listened, seemed pleased,
By Qian Tang’s seashore, she then stayed,
Built grass-house, roof thatch-laced,
Blue sea, gold clouds, her place observed.

Two enlisted anglers,
2700. Built boat, made nets for a year’s pay.

No strains made set heart sway,
What luck! By stroke of Fate, they’d meet.

Since Kiêu jumped in flows fleet,
Sudden flows would soon lead her there.

By thrown net, Kiêu was spared,
Visions which Tam Hợp shared were true.

On the boat, silk robe strewed,
Though drenched, like glass, face’s hue was bright.

Kiêu - Giác Duyên certified –
2710. Was still deeply wrapped by slumber.

In dream, pure soul wandered,
Đạm Tiên from days older appeared.

“I’ve long waited right here,
“Spent more than ten long years for thee.

“Heart’s kind yet fate’s dreary,
“Doomed, yet heart shows unequalled shine.

“Heaven’s seen heart pure-white,
“Sold self - faithful, saved lives – humane.

“For nation’s, people’s gain,
2720. “Merit’s scale wins against bleak fate’s.

“From Doom’s Scroll, name’s erased,
“And your poems, I’ll place with you.

“Much pleasure will ensue,
“Old troth’s fulfilled, bliss, too, prospers.”

Still caught within wonders,
“Trạc Tuyền!” she heard hollered by ear.

Her dream fast disappeared,
Confused, who did she hear just now?

Đạm Tiên was not around,
2730. On boat, Giác Duyên perched down nearby.

Her sight brought much delight,

With boat tied, they'd stop by grass-house;

Share home day in, day out,

Eat salt, pickles; view cloud, Moon, breeze.

Bốn bề bát ngát mênh mông,
Triều dâng hôm sớm, mây lồng trước sau.
Nạn xưa, trút sạch lâu lâu,
Duyên xưa, chưa dễ biết đâu chốn này.

Four sides filled with vast scenes,
Tides rose all day, clouds seized all space.
Past's woes were cleansed, effaced,
Past's troth, would, at this place, she find?

XXVI

Nỗi nàng tai nạn đã đầy,

2740. Nỗi chàng Kim Trọng bấy chầy mới thương!

Từ ngày muôn dặm phù tang,

Nửa năm ở đất Liêu dương lại nhà.

Vội sang vườn Thúy dò la,

Nhìn xem phong cảnh nay đã khác xưa.

Đầy đường cỏ mọc, lau thưa,

Song trắng quanh quẽ, vách mưa rã rời.

Trước sau nào thấy bóng người,

Hoa đào năm ngoái còn cười gió đông.

Xập xè én liệng lâu không,

2750. Cỏ lan mặt đất, rêu phong dấu giày.

Cuối tường gai gốc mọc đầy,

Đi về, này những lối này năm xưa.

Chung quanh lặng ngắt như tờ,

Nỗi niềm tâm sự bây giờ hỏi ai?

Láng giềng có kẻ sang chơi,

Lân la sẽ hỏi một hai sự tình.

Hỏi ông, ông mắc tụng đình,

Hỏi nàng, nàng đã bán mình chuộc cha.

Hỏi nhà, nhà đã đời xa,

2760. Hỏi chàng Vương với Vương bà, Thúy Vân.

Đều là sa sút, khó khăn,

Thuê may, bán viết, kiếm ăn lần hồi.

Điều đâu sét đánh lưng trời,

Thoắt nghe, chàng thoát rúng rời xiết bao!

Vội han di trú nơi nào?

Đánh đường, chàng mới tìm vào tận nơi.

Nhà tranh, vách đất tả tơi,

Lau treo rèm nát, trúc gài phen thưa.

Một sân đất cỏ dầm mưa,

2770. Càng ngao ngán nổi, càng ngơ ngẩn đường!

Đánh liều lên tiếng ngoài tường,

Chàng Vương nghe tiếng, vội vàng chạy ra.

Dắt tay vội rước vào nhà,

Mái sau, Viên ngoại ông bà ra ngay.

Khóc than kể hết niềm tây:

"Chàng ôi! biết nổi nước này cho chưa?

"Kiều nhi phận mỏng như tờ,

"Một lời đã lỗi tóc tơ với chàng!

"Gặp cơn gia biến lạ đường,

2780. "Bán mình nó đã tìm đường cứu cha.

XXVI

While Kiều braved tragedies,
2740. Kim Trọng felt agonies untold,
From Liao Yang's funeral,
Six months passed; home, he'd go back to.
To old Green Garden's View,
Where sceneries seemed to have changed.
Midst yard, weeds thrived, reeds waned,
Windows unveiled, walls rain-beaten.
The site seemed abandoned,
Last year's peach blooms vibrant midst breeze.
Swallows circled lowly,
2750. Grass filled soils; moss buried shoes' prints.
Back walls filled with thorns, splints,
Along these paths, they'd been last year.
Twas still as a shrine here,
His heart's feelings, who'd hear them now?
A neighbor came around,
Kim asked questions, found out events.
Of Vương, to court he went,

Of Kiêu, she'd saved clansmen, sold self.

Of home, 'twas somewhere else,

2760. He'd ask of Quan as well as Vân.

All lived in misfortune,

Sewed clothes, wrote scrolls to earn their keeps.

News like thunder struck deep,

At once, his life force seeped outside.

For new address, he'd pry,

He'd swiftly leave to find their place.

Grass-house, mud-walls decayed,

Sparse bamboo door with frayed blinds' rods.

Yard's drenched grass filled earth sod,

2770. Both dread and awe then caught his mind.

He'd shout out from outside,

Quan swiftly, at his cry, ran out,

Led Kim into the house,

From the back, the Vương spouses came.

They'd moan as sobs wrecked frames,

"Have you heard what became of us?

"Kiêu's fate is tenuous,

"Alas! She failed your trust and vow.

“Household’s mishap came ‘round,
2780. “She sold herself, bailed out father.

"Dùng dằng khi bước chân ra,

"Cực trăm nghìn nỗi, dặn ba bốn lần.

"Trót lời nặng với lang quân,

"Mượn con em nó Thúy Vân thay lời.

"Gọi là trả chút nghĩa người,

"Sầu này dằng dặc muôn đời chưa quên!

"Kiếp này, duyên đã phụ duyên,

"Dạ đài còn biết, sẽ đền lai sinh.

"Mấy lời ký chú đình ninh,

2790. "Ghi lòng để dạ, cắt mình ra đi.

"Phận sao bạc bấy, Kiều nhi!

"Chàng Kim về đó, con thì đi đâu?"

Ông bà càng nói càng đau,

Chàng càng nghe nói, càng đau như dứa.

Vật mình, vầy gió, tuôn mưa,

Dầm dề giọt ngọc, thần thờ hồn mai.

Đau đòi đoạn, ngắt đòi thôi,

Tỉnh ra lại khóc, khóc rồi lại mê.

Thấy chàng đau nỗi biệt ly,

2800. Nhận ngừng, ông mới vỗ về giải khuyen:

"Bây giờ ván đã đóng thuyền,
"Đã đành phận bạc, khôn đền tình chung!
"Quá thương chút nghĩa đèo bông,
"Nghìn vàng thân ấy, dễ hòng bỏ sao?"
Dỗ dành, khuyên giải trăm chiều,
Lửa phiền càng dập, càng khô mỗi phiền.
Thề xưa, giờ đến kim hoàn,
Của xưa, lại giờ đến đàn với hương.
Sinh càng trông thấy, càng thương
2810. Gan càng tức tối, ruột càng xót xa.
Rằng: "Tôi trót quá chân ra,
"Để cho đến nổi trôi hoa, dạt bèo.
"Cùng nhau thề thốt đã nhiều,
"Những điều vàng đá, phải điều nói không?
"Chưa chẵn gối cũng vợ chồng,
"Lòng nào mà nỡ dứt lòng cho đang?
"Bao nhiêu của, mấy ngày đàn,
"Còn tôi, tôi gặp mặt nàng mới thôi!"
Nỗi thương nói chẳng hết lời,
2820. Tà từ, sinh mới sứt sùi trở ra.
Vội về sửa chốn vườn hoa,

Rước mời viên ngoại ông bà cùng sang.

Thần hôn, chăm chút lễ thường,

Dưỡng thân, thay tấm lòng nàng ngày xưa.

“Countless woes followed her,
“Many times, she uttered her will.
“Shared oath’s effective still,
“Her place, Thúy Vân will fill for her.
“Your kindness, she answered,
“Deep pains, in lives later, she’ll hold.
“This life, love has failed troth,
“After Hell, reborn soul shall pay.
“These firm words, she relayed,
2790. “When she left, she’d engraved inside.
“Bleak is my daughter’s life!
“Where’ll you stray while Kim’s right here now?”
Voiced woes grew more profound,
As he listened, pains sprouted more.
Sobs wrecked frame, tears outpoured,
Tears cascaded; gloom tore numb soul.
He’d cry; he’d faint in throes,
Loop – woke, cried, swooned – would go anew.
Pains of rift were acute,
2800. Unsurely, old Vương soothed, consoled.

“Wood’s been made into boat,
“Bleak fate can’t fulfill troths you’ve shared!

“Though pained for one out there,
“Show priceless self some care, won’t you?”

Hundred comforts out flew,
Yet flames of sorrows grew only.
Gold bracelets of pledge weaved,
With old lute, incense he’d left her.

Kim looked; pains grew stronger,
2810. Guts throbbed in grief, anger profound.

“It’s because I walked out,
“Made blooms drift, weeds stray now!” cried he.

“Countless vows we have weaved,
“Stone vows, bronze oaths conceived, where now?

“Bed’s unshared, still espoused,
“My heart can’t split what’s bound our lives.

“As long as I’m alive,
“Costs, time mean naught; I’ll find my mate!”

His love, no words could say,
2820. With tearful words, away he’d go,

Fast fix house, patio,

Invite the aged couple to stay.

In duty, he'd engage,

Care for parents in place of hers,

Đinh ninh mài lệ, chép thư,
Cắt người tìm tôi, đưa tờ nhả nhe.

Biết bao công mượn, của thuê,
Lâm Thanh mấy độ đi về dậm khơi.

Người một nơi, hỏi một nơi,
2830. Mênh mông nào biết bể trời nơi nao?

Sinh càng thảm thiết, khát khao,
Như nung gan sắt, như bào lòng son.

Ruột tằm ngày một héo don,
Tuyệt sương ngày một hao mòn mình ve.

Thần thờ, lúc tỉnh, lúc mê,
Máu theo nước mắt, hồn lìa chiêm bao.

Xuân huyên lo sợ xiết bao,
Quá ra, khi đến thế nào mà hay!

Vội vàng sắm sửa chọn ngày,
2840. Duyên Vân sớm đã xe dây cho chàng.

Người yếu điệu, kẻ văn chương,
Trai tài, gái sắc, xuân đương vừa thì.

Tuy rằng vui chữ vu qui,
Vui này, đã cất sầu kia được nào!

Khi ăn ở, lúc ra vào,
Càng sâu duyên mới, càng dào tình xưa.
Nỗi nàng nhớ đến bao giờ,
Tuôn châu đòi trận, vò tơ trăm vòng.
Có khi vắng vẻ thư phòng,
2850. Đốt lò hương, giờ phím đồng ngày xưa.

Bẻ bai, rủ rủ tiếng tơ,
Trầm bay lạt khói, gió đưa lay rèm.
Dường như bên nóc, bên thềm,
Tiếng Kiều đồng vọng, bóng xiên mơ màng.
Bởi lòng tạc đá, ghi vàng,
Tưởng nàng, nên lại thấy nàng về đây.
Những là phiền muộn đêm ngày,
Xuân thu, biết đã đổi thay mấy lần.
Chế khoa gặp hội tràng văn.

2860. Vương, Kim cùng chiếm bảng xuân một ngày.
Cửa trời rộng mở đường mây,
Hoa chào ngõ hạnh, hương bay dặm phần.
Chàng Vương nhớ đến xa gần,
Sang nhà Chung lão tạ ân chu tuyền.
Tình xưa, ân trả, nghĩa đền,

Gia thân bền mới kết duyên Châu Trần.

Kim từ nhẹ bước thanh vân,

Nỗi nàng, càng nghĩ xa gần, càng thương.

Grind tear-mixed ink, write words,
Send agents, have letters relayed.
He'd spend much cash for aids,
To Lin Qing - back, forth - they'd journey.
They'd spread out, ask queries,
2830. Midst vast skies, seas, where'd she reside?
Yearnings intensified,
Flames burned steel guts; pains sliced gold heart.
Silkworm's belly grew starved,
Cicada's frame, chill-marred, soon waned.
He'd wake then faint, again,
Blood spilled with tears; dreams reined his soul.
Much dread, parents would show,
They feared that he would go too far.
Wedding's plans, they'd fast start,
2840. Vân would soon tie her heart with his.
One with grace, one with wits,
Skilled lad, fair lass, in bliss, tied knots.
To home, a wife he'd brought,
Yet sorrows, joy could not erase.

Through their conjugal days,
His love, both new and aged, deepened.

When would old love lessen?
Heart's skeins twisted; torrents tears poured.

At times, on study's floor,
2850. He'd light scents; lute of yore he'd play.

Strings' sounds wailed in dismay,
Fragrant smoke rose; wind swayed the blinds.

Near terrace, on roof high,
Gown's shade flitted, voice nigh echoed.

Heart was etched with vows old,
Her thoughts made him behold her sight.

Nights, days were fraught with plights,
Springs, Falls had passed, come by again.

A test, the King arranged,
2860. In one day, Quan, Kim gained honors.

Sky's Gates, Cloud's Path offered,
Court's blooms welcomed, motherland praised.

Past deeds, Quan's mind replayed,
He'd see old Chung, repay old debt.

Shown kindness was offset,

Two clans grew closer; wedlock tied.

Since Kim flourished in life,

His thoughts of her had heightened woes.

Ấy ai dặn ngọc, thề vàng,

2870. Bây giờ kim mã, ngọc đường với ai.

Rể bèo, chân sóng, lạc loài,

Nghĩ mình vinh hiển, thương người lưu ly.

Vâng ra ngoại nhậm Lâm Chuy,

Quan sơn nghìn dặm, thê nhi một đoàn.

Cầm đường ngày tháng thanh nhàn,

Sớm khuya tiếng hạc, tiếng đàn tiêu dao.

Phòng xuân trưởng rủ hoa đào,

Nàng Vân nằm bỗng chiêm bao thấy nàng.

Tĩnh ra mới rỉ cùng chàng,

2880. Nghe lời, chàng cũng hai đường tin nghi.

Nọ Lâm Thanh với Lâm Chuy,

Khác nhau một chữ, hoặc khi có lầm.

Trong cơ thành khí, tương tâm,

Ở đây hoặc có giai âm chẳng là?

Thăng đường chàng mới hỏi tra,

Họ Đô có kẻ lại già thừa lên:

"Sự này đã ngoại mười niên,

"Tôi đà biết mặt, biết tên rành rành.

"Tú Bà cùng Mã Giám Sinh,
2890. "Đi mua người ở Bắc Kinh đưa về.

"Thúy Kiều tài sắc ai bì,
"Có nghề đàn, lại đủ nghề văn thơ.

"Kiên-trinh chẳng phải gan vừa,
"Liều mình thế ấy, phải lừa thế kia.

"Phong trần, chịu đã ê chề,
"Dây duyên, sau lại gả về Thúc-lang.

"Phải tay vợ cả phũ phàng,
"Bắt về Vô Tích, toan đường bẻ hoa.

"Bực mình, nàng mới trốn ra,
2900. "Chẳng may lại gặp một nhà Bạc kia.

"Thoắt buôn về, thoắt bán đi,
"Mây trôi bèo nổi, thiếu gì là nơi!

"Bỗng đâu lại gặp một người,
"Hơn người trí dũng, nghiêng trời uy linh.

"Trong tay muôn vạn tinh binh,
"Kéo về đóng chặt một thành Lâm Chuy.

"Tóc tơ các tích mọi khi,
"Oán thì trả oán, ân thì trả ân.

"Đã nên có nghĩa, có nhân,

2910. "Trước sau trọn vẹn, xa gần ngợi khen.

"Chưa tường được họ được tên,

"Sự này hỏi Thúc sinh viên mới tường."

Who'd pledged vows of jade, gold?

2870. Gold Gates, Jade Dorm, he'd show to whom?

Duckweeds, waves swept, consumed,

He'd thrived yet mourned one doomed to stray.

To Lin Zi faraway,

He'd bring wife, kids, obey decree.

His new post was easy,

Days, nights, crane's, lute's sounds weaved delight.

Midst chamber's peach-hued blinds,

Vân slept and dreamed of sight of her.

To him, she'd then whisper,

2880. Faith and distrust severed his mind.

Lin Qing, Lin Zi alike,

One change of sound devised error.

Yet bound were soul-sisters,

Perhaps good news, answers lied here.

In court, he'd ask far, near,

Đô - an old clerk - came near, answered.

"This ten-year case occurred,

"Name, face, I know for sure, truly.

“Dame Tú, Scholar Mã, see,
2890. “From Peiking, they retrieved one lass.

“Lute’s skills, rhyme’s flair, she had,
“Thúy Kiều’s grace, charms surpassed all souls.

“Stubborn virgin was bold,
“She’d risk her life, behold frauds, lies.

“Mortal shames cursed frail life,
“With Thúc’s, her love’s threads twined later.

“Yet first wife was bitter,
“To Wu Xi, they took her, dealt pains.

“She escaped from their reins,
2900. “Met Bạc clan; once again, woes struck.

“Bought then sold, what poor luck!
“Clouds adrift, weeds unstuck would stray!

“Yet one person, she’d face,
“With matchless might-wits, stateliness.

“With skilled soldiers countless,
“Lin Zi was seized by his order.

“All rights, wrongs, she’d answer,
“Repay kindness, tortures squarely.

“With fairness, piety,

2910. “She squared debts, gained glory far, near.

“Name - I know not, I fear,

“From Scholar Thúc, you’ll hear wholly.”

Nghe lời Đô nói rõ ràng,
Tức thì đệ thiệp mời chàng Thúc-sinh.
Nỗi nàng hỏi hết phân minh,
Chồng con đâu tá, tính danh là gì?
Thúc rằng: "Gặp lúc lưu ly,
"Trong quân, tôi hỏi thiếu gì tóc tơ.
"Đại vương tên Hải, họ Từ,
2920. "Đánh quen trăm trận, sức dư muôn người.
"Gặp nàng khi ở châu Thai,
"Lạ gì quốc sắc, thiên tài phải duyên.
"Vầy vùng trong bấy nhiêu niên,
"Làm nên động địa kinh thiên ùng ùng.
"Đại quân đồn đóng cõi đông,
Về sau, chẳng biết vân-mông làm sao?"
Nghe tường ngành ngọn tiêu-hao,
Lòng riêng, chàng luống lao đao thần thờ.
Xót thay chiếc lá bơ vơ!
2930. Kiếp trần, biết đủ bao giờ cho xong?
Hoa theo nước chảy xuôi dòng,
Xót thân chìm nổi, đau lòng hợp tan!

Lời xưa đã lỗi muôn vàn,
Mảnh hương còn đó, phím đàn còn đây,
Đàn cầm khéo ngẩn ngơ đây,
Lửa hương biết có kiếp này nữa thôi?
Bình bông còn chút xa xôi,
Đỉnh chung sao nữ ăn ngồi cho an!

Rắp mong treo ấ, từ quan,
2940. Mấy sông cũng lội, mấy ngàn cũng qua.

Giấn mình trong áng can qua,
Vào sinh, ra tử, họa là thấy nhau.
Nghĩ điều trời thăm vực sâu,
Bóng chim, tắm cá, biết đâu mà nhìn?
Những là nấn ná đợi tin,
Nắng mưa đã biết mấy phen đổi dời!
Năm mây, bỗng thấy chiếu Trời,
Khâm ban sắc chỉ đến nơi rành rành:

Kim thì cải nhậm Nam Bình,
2950. Chàng Vương, cũng cải nhậm thành Phú Dương.

Sấm sanh xe ngựa vội vàng,
Hai nhà cùng thuận một đường phó quan.
Xảy nghe thế giặc đã tan,

Sóng êm Phúc Kiến, lửa tàn Tích Giang.

Được tin Kim mới rủ Vương,

Tiền đường, cùng lại tìm nàng sau xưa.

Đô's words showed clarity,
One letter to Thúc, he fast wrote.
Of her status, he'd probe,
Of her spouse, kids, he'd note their names.

Thúc: "When crisis inflamed,
"At camp, I asked and came to know.

"The lord, Từ Hải, once showed
2920. "Flairs in combats, untold vigor.

"At Tai Zhou, he met her,
"Flair and grace – no wonder they'd wed.

"For years, he roamed, far fled,
"Made Heaven, Earth upset, quiver.

"East lands, troops took over,
"Yet I know not later accounts."

Kim harked detailed recounts,
Inner daze, numbness bound his heart.

Pity lone leaf apart!
2930. When'd it be cleansed, discard caught dust?

Flower flowed with stream's rush,
Mourned afloat fate, rued crushed old ties.

Though vows were left behind,
Both incense and lute's sight were here.
Lute's strings produced sounds queer,
Would their love persevere this life?

Duckweed strayed in exile,
How'd he, in weal, sit by calmly?

Seal, post, he longed to cede,
2940. Through countless streams, vales, he would pass.

He'd brave swords, spears en masse,
Risk his life to at last see her.
Vast skies, deep seas severed,
Bird's shade, fish's sight - wher'ever to find?
For news, he'd wait, stand by,
Rains, shines swapped countless times over.

Came five-hued cloud paper,
His Highness' clear order arrived.
Nan Ping - Kim was assigned,
2950. Fu Yang was Quan's prescribed office.

They fast prepared carriage,
They'd share one route and heed high rule,
Hear rebels' reign fell through,

Fu Jian and Zhe Jiang, too, settled.

Kim asked Quan to follow,

For her, along the road, they'd scout.

Hàng Châu, đến đó bấy giờ,
Thật tin hỏi được tóc tơ rành rành.

Rằng: "Ngày hôm nọ giao binh,
2960. "Thất cơ, Từ đã thu linh trận tiền.

"Nàng Kiều công cả, chẳng đền,
"Lệnh quan lại bắt ép duyên Thổ tù.

"Nàng đã gieo ngọc, trầm châu,
"Sông Tiền Đường đó, ấy mồ hồng nhau!"

Thương ôi! không hợp mà tan,
Một nhà vinh hiển, riêng oan một nàng!

To Hang Zhou, they came 'round,
They'd gain detailed accounts right there.

“On day of fierce warfare,
2960. “Afield, Tù, to ploy's snare, succumbed.

“Kiều won no premium,
“Was forced to wed statesman local.
“Jade was cast midst stream's flows,
“Such grace, Qian Tang swallowed, formed grave!”
Split took reunion's place,
Whole clan thrived while she faced wronged end.

XXVII

Chiêu hồn, thiết vị, lễ thường,

Giải oan, lập một đàn tràng bên sông.

Ngọn triều, non bạc trùng trùng,

2970. Vời trông còn tưởng cánh hồng lúc gieo.

Tình thâm, bể thảm, lạ điều,

Nào hồn tinh vệ biết theo chốn nào?

Cơ duyên đâu bỗng lạ sau?

Giác Duyên đâu bỗng tìm vào đến nơi.

Trông lên linh vị chữ bài,

Thất kinh mới hỏi: "Những người đâu ta?

"Với nàng thân thích gần xa?

"Người còn, sao bỗng làm ma khóc người?

Nghe tin nhớ ngác rụng rời,

2980. Xúm quanh kể họ, rộn lời hỏi tra:

"Này chồng, này mẹ, này cha,

"Này là em ruột, này là em dâu.

"Thật tin nghe đã bấy lâu,

"Pháp sư dạy thế, sự đâu lạ đường!"

Sư rằng: "Nhân quả với nàng,

"Lâm Chuy buổi trước, Tiền Đường buổi sau.

"Khi nàng gieo ngọc, trầm châu,

"Đón nhau, tôi đã gặp nhau rước về.

"Cùng nhau nường cửa Bồ-đề,

2990. "Thảo-am đó, cũng gần kề chẳng xa.

"Phật tiền ngày bạc lân la,

"Đăm đăm, nàng cũng nhớ nhà khôn khuây."

Nghe tin, nở mặt, nở mày,

Mừng nào lại quá mừng này nữa chẳng?

Từ phen chiếc lá lìa rừng,

Thăm tìm luống những liệu chừng nước mây.

Rõ ràng hoa rụng, hương bay,

Kiếp sau họa thấy, kiếp này hãn thôi.

Minh, dương, đôi ngả chắc rồi,

3000. Cõi trần mà lại thấy người cửu-nguyên!

Cùng nhau lạy tạ Giác Duyên,

Bộ hành một lũ, theo liền một khi.

Bẻ lau, vạch cỏ, tìm đi,

Tình thâm luống hầy hồ nghi nửa phần.

Quanh co theo giải giang-tân,

Khỏi rừng lau đã tới sân Phật-đường.

Giác Duyên lên tiếng gọi nàng,
Buồng trong, vội dạo sen vàng bước ra.

XXVII

They set tablet, called soul,

Set altar to cleanse woes by tides.

Tides like white hills aligned,

2970. They thought they saw rose's sight fall down.

Deep bond viewed sea profound,

Where was Jing Wei's soul now bound for?

What luck fate had in store!

From elsewhere, Giác Duyên, 'fore them, came.

Eyes caught blessed tablet's name,

"Who are you?" she'd exclaim, startled.

"Kinfolds from her household?

"She lives; why do you mourn one live?"

News left them stunned, surprised,

2980. They'd circle her, inquire, question.

"Here are parents, husband,

"Here are siblings; here's an in-law.

"Her sad news, we long saw,

"What nun's said is an awe, wonder!"

Nun said, "Fate bound me, her,

“Lin Zi at first, later Qian Tang.

“When she, into stream, sprang,

“I fetched her, back to land, brought her.

“At shrine, we took shelter,

2990. “Grass-temple is neighboring, near.

“Though shrine’s life’s peaceful here,

“Homesickness domineers her mind.”

News filled all with delight,

What pleasure could outshine this glee?

Since leaf was, from woods, cleaved,

They’d risked a lot to seize her news.

Blooms waned, scents fled – they’d mused,

Next life, they’d see one who’d perished.

Thought life, death had caused split;

3000. Now, the live, dead met midst life’s sphere!

Giác Duyên, they’d all revere,

After her, they’d then steer promptly.

They’d march, cross grass, split reeds,

Though profound love conceived some doubts.

By shore, they walked around,

They passed tall reeds and found the shrine.

For Kiều, Giác Duyên would cry,
She'd swiftly step outside as told.

Trông xem đủ mặt một nhà:

3010. Xuân già còn khỏe, huyên già còn tươi.

Hai em phương trưởng hòa hai,

Nọ chàng Kim đó, là người ngày xưa!

Tưởng bây giờ, là bao giờ,

Rõ ràng mở mắt, còn ngờ chiêm bao!

Giọt châu thánh thót quện bào,

Mừng mừng, tủi tủi, biết bao sự tình!

Huyên già dưới gối gieo mình,

Khóc than, mình kể sự mình đầu đuôi:

"Từ con lưu lạc quê người,

3020. "Bèo trôi, sóng vỗ, chốc mười lăm năm.

"Tính rằng sông nước cát lằm,

"Kiếp này, ai lại còn cầm gập đây?"

Ông bà trông mặt, cầm tay,

Dung-quang chẳng khác chi ngày bước ra.

Bấy-chầy dải nguyệt, đầu hoa,

Mười phần xuân, có gầy ba bốn phần.

Nỗi mang, biết lấy chi cân?

Lời tan hợp, chuyện xa gần, thiếu đâu?

Hai em hỏi trước, han sau,
3030. Đứng trông, chàng cũng trở sầu làm tươi.

Quây nhau lạy trước Phật đài,
Tái-sinh trần-tạ lòng người từ bi.
Kiệu hoa giục giã tức thì,
Vương-ông dạy rước cùng về một nơi.
Nàng rằng: "Chút phận hoa rơi,
"Nửa đời nếm trải mọi mùi đắng cay.
"Tính rằng mặt nước, chân mây,
"Lòng nào còn tưởng có rày nữa không?
"Được rày tái thể tương phùng.

3040. "Khát khao đã thỏa tấm lòng lâu nay.

"Đã đem mình bỏ am mây,
"Tuổi này gửi với cỏ cây cũng vừa.
"Mùi thiền, đã bén muối dưa,
"Màu thiền, ăn mặc đã ưa nâu sồng.
"Sự đời, đã tắt lửa lòng,
"Còn chen vào chốn bụi hồng làm chi?
"Dở dang nào có hay gì?
"Đã tu, tu trót quá thì, thì thôi!
"Trùng sinh ân nặng biển trời,

3050. "Lòng nào nỡ dứt nghĩa người ra đi?"

Ông rằng: "Bỉ thử nhất thì,

"Tu hành thì cũng phải khi tòng quyền.

Her whole clan, she'd behold,
3010. Both parents were, though old, healthy.

Both grown siblings, she'd see,
Along with Kim from the old days!

Was it present time, place?
Wide-eyed, she thought she'd faced a dream.

Tears soaked robe's bib, a gleam,
Joy mixed with grief; thoughts streamed inside.

In mother's lap, she'd dive,
Full tale was told midst cries and moans.

"By waves, weed was far thrown,
3020. "Fifteen years had since flown right by.

"Thought stream had claimed my life,
"I'd doubted, in this life, we'd meet."

Two folks held hands, took heed,
Mien was - since she took leave - the same.

Rains, shines had Moon, bloom maimed,
Some of prime youth was claimed, wasted.

Joy could not be weighted,
Greetings, tales were cited briskly.

Siblings fully queried,
3030. This sight made Kim feel glee, shed woes.

‘Fore shrine’s steps, they’d bow low,
Both her rebirth, grace shown, they’d praise.

Carriage was brought with haste,
Old Vương told her to stay with them.
Kiều spoke, “Plucked bloom’s lithesome,
“Half of my life’s succumbed to pains.

“On stream, across sky’s range,
“Who’d have thought I’d attain this day?
“Reborn, loved ones, I’ve faced,
3040. “My heart’s long yearning’s sated, filled.

“I’m at this shrine at will,
“This age, grass, trees fulfill finely.
“Pickles and salt suit me,
“Monk robe’s hue, I appreciate.
“I care not earthly states,
“Why’d I, to realm dust-laced, return?
“What’ll halfway effort earn?
“Abstinence, I shall learn for life.
“Nun’s deed’s sea-vast, sky-wide,

3050. “I can’t leave her behind and go?”

“Times vary,” old Vương spoke,

“Ways of abstinence show change, too.”

"Phải điều cầu Phật, cầu Tiên,

"Tình kia, hiếu nọ, ai đền cho đây?

"Độ sinh nhờ Đức cao dày,

"Lập am, rồi sẽ rước thầy ở chung."

Nghe lời nàng phải chiều lòng,

Giã sư, giã cảnh, đều cùng bước ra.

Một đoàn về đến quan-nha,

3060. Đoàn viên, vội mở tiệc hoa vui vầy.

Tàng tàng, chén cúc dờ say,

Đứng lên, Vân mới giải bày một hai.

Rằng: "Trong tác hợp cơ trời.

"Hai bên gặp gỡ, một lời kết giao.

"Gặp cơn bình địa ba đào,

"Vây đem duyên chị buộc vào duyên em.

"Cũng là phận cải, duyên kim,

"Cũng là máu chảy, ruột mềm chớ sao?

"Những là rày ước, mai ao,

3070. "Mười lăm năm ấy, biết bao nhiêu tình!

"Bây giờ gương vỡ lại lành,

"Khuôn thiêng lừa lọc, đã đành có nơi.

"Còn duyên, may lại còn người,
"Còn vàng trắng bạc, còn lời nguyên xưa.

"Quả mai ba bảy dương vừa,
"Đào non sớm liệu xe tơ kịp thì."

Dứt lời, nàng vội gạt đi:
"Sự muôn năm củ, kể chi bây giờ?"

"Một lời tuy có ước xưa,
3080. "Xét mình dải gió, đầu mưa đã nhiều.

"Nói càng hổ thẹn trăm chiều,
"Thì cho ngọn nước thủy triều chảy xuôi!"

Chàng rằng: "Nói cũng lạ đời!
"Dẫu lòng kia vậy, còn lời ấy sao?"

"Một lời đã trót thâm giao,
"Dưới dày có đất, trên cao có trời!"

"Dẫu rằng vật đổi, sao dời,
"Tử sinh, cũng giữ lấy lời tử sinh!"

"Duyên kia có phụ chi tình,
3090. "Mà toan chia gánh chung tình làm hai?"

Nàng rằng: "Gia thất duyên hài,
"Chút lòng ân ái, ai ai cũng lòng."

Nghĩ rằng: "Trong đạo vợ chồng,

"Hoa thơm phong nhụy, trắng vòng tròn gương.

"Chữ trình đáng giá nghìn vàng,

"Đuốc hoa chẳng thẹn với chàng mai xưa!

“Worship Buddha, should you,
“Then obligations, who’ll cover?
“Great life’s debt is honored,
“We’ll build temple, bring her home, too.”

His words, she’d adhere to,
Bid nun and scenes adieu, then go.

Back at Quan’s office post,
3060. Reunion’s feast, the whole clan threw.

Slight tipsiness ensued,
Vân stood up, spoke her view aloud.

“In meetings, fate endowed,
“Two souls met, exchanged vows of troth.

“By mishap, split was wrought,
“Hence, younger sister caught pledged tie.

“Iron, magnet are twined,
“Blood flows, entrails inside soften.

“Long-kept aspirations,
3070. “Fifteen-year affections are rife.

“Broken glass’s now revived,
“Heaven’s predestined prize’s attained.

“Love lives and lover’s gained,
“Old Moon shines; oath’s retained, always.

“Too-ripe plum’s essence stays,
“Peach’s green - fast formulate marriage.”

At once, Kiêu fast dismissed,
“On old tales, why insist till now?
“Though we did speak such vows,
3080. “Winds, rains have worn me out amply.

“More shame, such talks conceive,
“Rather, let tides recede, wash all.”
Kim spoke, “Such words birth awe,
“Heart’s set, yet what of old past oath?

“We pledged that solemn troth,
“Thick Earth, high Heaven both witnessed.

“Though things alter, stars shift,
“Through Life and Death, promise must stay.

“Fate gives love no dismay,
3090. “Why would you bifurcate shared tie?”

“Husband, wife harmonize,”
She said, “Such love, all strive to gain.

“I think in wedding’s chain,

“Pistil, Moon must maintain wholeness.

“Virginity’s priceless,

“Or nuptial lamps transmit great shame.

"Thiếp từ ngọ biến đến giờ,

"Ông qua, bướm lại, đã thừa xấu xa.

"Bấy chầy, gió táp mưa sa,

3100. "Mấy trăng cũng khuyết, mấy hoa cũng tàn!

"Còn chi là cái hồng nhan?

"Đã xong thân thế, còn toan nổi nào?

"Nghĩ mình, chẳng hổ mình sao?

"Dám đem trần-cầu dự vào bố-kinh!

"Đã hay chàng nặng vì tình,

"Trông hoa đèn, chẳng thẹn mình lắm ru!

"Từ rày khép cửa phòng thu,

"Chẳng tu, thì cũng như tu mới là!

"Chàng dẫu nghĩ đến tình xa,

3110. "Đem tình cầm sắt, đổi ra cầm cờ.

"Nói chi kết tóc, xe tơ?

"Đã buồn cả ruột, lại dơ cả đời!"

Chàng rằng: "Khéo nói nên lời!

"Mà trong lẽ phải có người có ta.

"Xưa nay trong đạo bàn bà,

"Chữ trinh kia cũng có ba bảy đường:

"Có khi biến, có khi thường,
"Có quyền, nào phải một đường chấp kinh?

"Như nàng lấy hiếu làm trinh,
3120. "Bụi nào cho đục được mình ấy vay?

"Trời còn để có hôm nay,
"Tan sương đầu ngõ, vén mây giữa trời.

"Hoa tàn mà lại thêm tươi,
"Trăng tàn mà lại hơn mười rằm xưa.

"Có điều chi nữa mà ngờ,
"Khách qua đường để hững hờ chàng Tiêu?"

Nghe chàng nói đã hết điều,
Hai thân thì cũng quyết theo một bài.

Hết lời khôn lẽ chối lời,
3130. Cúi đầu, nàng những ngẩn dài thở than.

Nhà vừa mở tiệc đoàn viên,
Hoa soi ngọn đuốc, hồng chen bức là.

Cùng nhau giao-bái một nhà,
Lễ đà đủ lễ đôi đà đủ đôi.

Động-phòng dàu dặt chén mời,
Bâng khuâng duyên mới, ngậm ngùi tình xưa.

Những từ sen ngó, đào tơ,

Mười lăm năm, mới bây giờ là đây!

Tình duyên ấy, hợp tan này,

3140. Bi-hoan mấy nỗi, đêm chầy trăng cao.

“Since mishaps, to me, came,
“Bees, butterflies have claimed pure soul.
“Rough squalls, rains took their toll,
3100. “All Moons lose roundness; grown blooms fade.
“What’s left of a spoilt grace?
“I seek naught now; my days are through.
“With self, I’m ashamed, too,
“Dare not force filth into wife’s role!
“Of your deep love, I know,
“Yet nuptial lamps’ sights show me shame!
“In sealed chamber, heart’s tamed,
“Though not a monk, I’ve claimed one’s life.
“Though love still weighs your mind,
3110. “Instead of spouse, be my dear friend.
“On marriage, don’t comment,
“My life’ll be soiled, woes will haunt me!”
“Truly well said!” said he,
“But in truth, there must be two sides.
“Since old, in women’s lives,
“Chasteness’s diversified, differed.

“At times normal, altered,
“In changed times, why concur with norms?
“Chasteness, your duty’s formed,
3120. “What dust can smudge, deform prized frame?
“By Heaven, this day came,
“Fog dispersed; clouds - the same - scattered.
“Waned bloom seems much fresher,
“Ten full Moons, waned shimmer outshines.
“What doubts still vex your mind?
“Why make me turn my eyes from you?”
She heard his heartfelt views,
With which her parents, too, concurred.
With reasons drained from her,
3130. She’d sigh with head lowered and moan.
Reunion’s feast, they’d thrown,
Candles lit blooms, red glowed midst shrouds.
Face-to-face, spouses bowed,
All rites were set; two spouses joined.
Nuptial cups were enjoyed,
Hearts rued old love; new joint dazed minds.
Since lotus shot, peach thrived,

Fifteen years had gone by till now.

Love, split, joint - all around,

3140. Woes, joys were shared throughout long night.

Canh khuya bức gấm rủ thao,
Dưới đèn tỏ dạng, má đào thêm xuân.

Tình nhân lại gặp tình nhân,
Hoa xưa ong cũ, mấy phen chung tình!

Nàng rằng: "Phận thiệp đã đành,

"Có làm chi nữa cái mình bỏ đi!

"Nghĩ chàng nghĩa cũ, tình ghi,

"Chiều lòng gọi có xướng-tùý mảy may.

"Riêng lòng đã thẹn lắm thay,

3150. "Cũng là mặt dạn, mày dầy, khó coi!

"Những như âu yếm vành ngoài,

"Còn toan mở mặt với người cho qua.

"Lại như những thói người ta,

"Vớt hương dưới đất, bẻ hoa cuối mùa.

"Cũng dơ giở nhuốc bầy trò,

"Còn tình đâu nữa, là thù đấy thôi!

"Người yêu, ta xấu với người,

"Yêu nhau, thì lại bằng mười phụ nhau.

"Cửa nhà dù tính về sau,

3160. "Thì còn em đó, lọ cầu chị đây?

"Chữ trình còn một chút này,
"Chẳng cầm cho vững, lại giày cho tan!
"Còn nhiều ân ái chan chan,
"Hay gì vầy cái hoa tàn mà chơi?"
Chàng rằng: "Gắn bó một lời,
"Bỗng không cá nước, chim trời lữ nhau.
"Xót người lưu lạc bấy lâu,
"Tưởng thề thốt nặng cũng đau đớn nhiều!
"Thương nhau sinh tử đã liều,
3170. "Gặp nhau còn chút bấy nhiêu là tình.
"Chừng xuân tơ liễu còn xanh,
"Nghĩ rằng chưa thoát khỏi vành ái ân.
"Gương trong chẳng chút bụi trần,
"Một lời quyết hẳn muôn phần kính thêm.
"Bấy lâu đáy bể, mò kim,
"Là nhiều vàng đá, phải tìm trăng hoa?
"Ai ngờ lại hợp một nhà,
"Lọ là chẵn gối, mới ra sắt cầm!"
Nghe lời sửa áo, cài trâm,
3180. Khẩu đầu lay tạ cao thâm nghìn trùng:
"Thân tàn gạn đục khơi trong,

"Là nhờ quân tử khác lòng người ta.

"Mấy lời tâm phúc ruột rà,

"Tương tri đường ấy, mới là tương tri!

Midst brocade veils, they'd lie,
Rose cheeks beneath lamplight glimmered.

Lover rejoined lover,
Old bee, bloom together once more.

She said, "My life's deplored,
"It's worthless to yearn for spoilt frame!

"For love which's stayed the same,

"Adhering, I became your mate.

"Much shame in my heart stays,
3150. "My thickened, brazen face's ugly.

"If love's outward only,

"At faces, I'm worthy to gaze.

"If you're too intimate,
"Covet earth's scents, pluck aged flowers,

"Should impure acts occur,

"Love will shift to rancor promptly!

"Of you, I'm unworthy,

"Love's like treason, only tenfold.

"For lineage of household,
3160. "My dear sister will hold my place.

“Chasteness, though scant, still stays,

“I’ll safeguard it, not waste remnants.

“There remain deep passions,

“Why pick a bloom shrunken to view?”

He said, “I pledged with you,

“For naught, fish, bird are through, severed.

“I mourned one who’d wandered,

“Mourned solemn oath, suffered deep woes.

“For love, all lengths, I’d go,

3170. “United, love’s still whole, complete.

“Mid-spring, willow’s still green,

“From love’s cycle, you’d weaned – I thought.

“Life’s dust, clear glass’s not caught,

“To me, your resolve brought more awe.

“I’ve sought pin midst sea’s floor,

“Urged by firm oath, not for lust, gain.

“Now together again,

“Though birds, bees are abstained, we’re mates!”

Clothes, pin fixed, she’d prostrate,

3180. Thick Earth, high Sky, she’d praise, honor.

“Soiled frame’s been cleansed, filtered,

“Thanks to straight heart greater than all.

“Heartfelt words were installed,

“That’s true empathy for one’s heart.

"Chở che, đùm bọc, thiếu gì?

"Trăm năm danh tiết cũng vì đêm nay!"

Thoắt thôi, tay lại cầm tay,

Càng yêu vì nết, càng say vì tình.

Thêm nển giá, nổi hương bình,

3190. Cùng nhau lại chuốc chén quỳnh giao hoan.

Tình xưa lai láng khôn hàn,

Thông dong, lại hỏi ngón đàn ngày xưa.

Nàng rằng: "Vì mấy đường tơ,

"Lầm người cho đến bây giờ mới thôi!

"Ăn năn thì sự đã rồi!

"Nể lòng người cũ, vâng lời một phen."

Phim đàn diu dặt tay tiên,

Khói trầm cao thấp, tiếng huyền gần xa.

Khúc đâu đầm ấm dương hòa!

3200. Ấy là hồ-diệp hay là Trang-sinh?

Khúc đâu êm ái xuân tình!

Ấy hồn Thực-đế hay mình đồ-quyên?

Trong sao châu rõ duềnh quyên!

Ấm sao hạt ngọc Lam Điền mới đông!

Lọt tai nghe suốt năm cung,
Tiếng nào là chẳng nảo nùng xôn xao.

Chàng rằng: Phở ấy tay nào?
Xưa sao sầu thảm, nay sao vui vầy?

Tẻ vui bởi tại lòng này,
3210. Hay là khổ tận, đến ngày cam lai?

Nàng rằng: "Vì chút nghề chơi,
"Đoạn trường tiếng ấy hại người bấy lâu!

"Một phen tri kỷ cùng nhau,
"Cuốn dây từ đấy, về sau cũng chừa."

Truyện trò chưa cạn tóc tơ,
Gà đà gáy sáng, trời vừa rạng đông.

Tình riêng chàng lại nói sòng,
Một nhà ai cũng lạ lòng khen khao.

Cho hay thực nữ chí cao,
3220. Phải người sớm muộn, tối đào như ai?

Hai tình vện vẽ hòa hai,
Chẳng trong chăn gối, cũng ngoài cầm thơ.

Khi chén rượu, lúc cuộc cờ,
Khi xem hoa nở, khi chờ trăng lên.

Ba-sinh đã phỉ mười nguyên,

Duyên đôi lứa cũng là duyên bạn bầy.

Nhớ lời, lập một am mây,

Khiến người thân tín rước thầy Giác Duyên.

“Much shelter, he imparts,
“This night, honor shan’t part with me!”

Hand then held hand swiftly,
For love, faith, love increased further.

They’d add scents, light tapers,
3190. Share wine with each other in glee.

Memories gushed freely,
For lute skills of yore, he’d ask her.

“By fate’s rule,” she answered,
“By wrongs, I’ve been bothered till now.

“Regret can’t turn things ‘round,

“Out of respect, I shall comply.”

On strings, fey hands would glide,
With incense, tunes would rise, echo.

Sounds were like springtime’s glows,
3200. Butterfly or Zhuang Zhou, ‘twas which?

Youth-mourning tunes were rich!
King Shu’s soul or rail’s pitch - which, say?

Clear as pearls in Moon’s bay,
Warm as Lan Tian’s just-made jew’lry.

Five tones, ears heard wholly,
Doles and joys, notes conceived, conveyed.
“Same song, strange hands!” he’d state,
“’Twas once tragic, now gay it sounds.
“Are joys, blues, to heart bound?
3210. “Or ‘cause woes end, thus now comes glee?”
“It’s my small gift,” said she,
“Woeful sounds long trapped me in pains.
“Long has cognation reigned,
“From here, never again I’ll play.”
All thoughts, they’d yet conveyed,
Roosters had crowed; new day arrived.
Her will, he’d tell forthright,
Whole clan, though first surprised, praised them.
She was strong-willed, wholesome,
3220. Unlike those with wanton intents.
Friendship, love would well blend,
They shared one bed and then chess, rhymes,
Sipped wine, played chess at times,
Watched flowers bloom, nighttime’s Moon rise.
Wishes, love were realized,

Friendship, marriage united, fused.

She had temple produced,

Had one guide Giác Duyên to the shrine.

Đến nơi đóng cửa, gài then,
3230. Rêu trùm kê ngạch, cỏ lên mái nhà,

Sư đà hái thuốc phương xa,
Mây bay, hạc lánh, biết là tìm đâu?

Nặng vì chút nghĩa bấy lâu,
Trên am cứ giữ hương dầu hôm mai.

Một nhà phúc lộc gồm hai,
Nghìn năm dằng-dặc, quan-giai lần-lần.

Thừa gia chẳng hết nàng Vân,
Một cây cù-mộc, một sân quế-hòe.

Phong lưu phú quý ai bì,
3240. Vườn xuân một cửa, để bia muôn đời.

Ngẫm hay muôn sự tại trời,
Trời kia đã bắt làm người có thân.

Bắt phong trần, phải phong trần,
Cho thanh cao, mới được phần thanh cao.

Có đâu thiên vị người nào,
Chữ Tài, chữ Mệnh dồi dào cả hai,

Có tài, mà cậy chi tài?
Chữ tài liền với chữ tai một vần.

Đã mang lấy nghiệp vào thân,
3250. Cũng đừng trách lẫn Trời gần, Trời xa.

Thiện căn ở tại lòng ta,
Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài!
Lời quê chấp nhật đông dài,
Mua vui cũng được một vài trống canh.

###

Temple's gate was locked tight,
3230. Moss filled all chinks, grass dyed ceiling.

She'd gone herb-gathering,
Like clouds, herons, straying toward where?

For debts from past affairs,
At shrine, incense was there days, nights.

Wealth, bliss spanned thousand lives,
Kim's positions rose high, higher.

Housework, deft Vân covered,
Kim's home filled with vigorous boys,

Peerless wealth, bliss enjoyed,
3240. With Spring-filled yard, name coiled in praise.

All things, Heaven dictates,
Heaven ordains man's fate wholly.

Doomed to stray, stray you'll be,
If born lofty, loftiness's gained.

Heaven fairly ordains,
Talent, Fate - none obtains at once.

Why lean on one's talent?
Talent and Misfortune form rhymes.

Since karma's passed through time,
3250. Blame not Heaven far, nigh for naught.

From one's heart, goodness's wrought,

Heart equals thrice begot Talent.

Long are home-brewed statements,
They've brought some enjoyment this night.

Dear readers,

Thank you so much for reading my book. Since this is the first book I have ever written and published, I would like to know some thoughts and comments on how to make my translation better in the future. If you enjoyed reading it, would you please take a moment or two of your time and leave this book a review at your favorite retailer? It would be most appreciated.

Thank you very much for your time and patience.

Best regards,

Ngô Bình Anh Khoa

About the Translator

Ngô Bình Anh Khoa was born and raised in Hồ Chí Minh city, Vietnam. As a graduate whose major is English Language, Khoa is interested in translation as well as writing original books in the future. This translation of Truyện Kiều (lit. The Tale of Kiều) is the first book he has ever published. He is planning to do other translations of other famous poems of Vietnam in order to introduce the beauty of Vietnamese poetry to the world. Khoa is currently living in Hồ Chí Minh city with his parents and is working as an ESL teacher for children and teenagers.